

dialogul culturii cu viața

VASILE VILCU

prim-secretar al Comitetului
județean Constanța al P.C.R.

Devenit tradițional, Dialogul cultural cu viața — „Pontica '73” s-a desfășurat în condițiile în care întregul nostru popor este angajat pentru a îndeplini exemplar hotărârile stabilite de Congresul al X-lea și Conferința Națională a partidului, pentru realizarea înainte de termen a planului cincinal.

După cum se cunoaște, poporul român a pășit într-o etapă nouă — făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, pe care o privim ca o societate cu o economie dezvoltată, cu o industrie și agricultură avansată, cu o știință și un învățământ în plin proces de perfecționare, cu o cultură ridicată la un înalt nivel.

Fără îndoială că succesele pe care le obținem în toate domeniile de activitate sînt strîns legate de munca eroică a clasei muncitoare, a țărănimii cooperatiste, a intelectualității, care urmează cu încredere și realizează cu succes politica partidului și statului nostru. În acest context general de muncă entuziastă, oamenii muncii din județul Constanța, conștienți de înalta răspundere ce le revine, depun întreaga lor pricepere și pasiune, nu precupețesc eforturile pentru a realiza, așa cum s-au angajat, actualul plan cincinal în 4 ani și jumătate.

Odată cu preocuparea pentru dezvoltarea forțelor de producție și perfecționarea continuă a relațiilor de producție, a organizării și conducerii vieții sociale și ridicarea nivelului de trai, partidul nostru acordă toată atenția intensificării activității de educație comunistă, de formare a omului nou, cu concepții și principii de viață proprii socialismului. Rolul activității politico-ideologice și cultural-educative crește în însemnătate în etapa actuală de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, avînd în vedere obiectivele și sarcinile tot mai mari și complexe care stau în fața partidului și statului.

Socialismul, construit și împlinit pe toate planurile, presupune realizarea unor transformări revoluționare nu numai în structura societății, în natura relațiilor sociale, ci și în gândirea și modul de viață și comportare al oamenilor.

După cum se cunoaște, plenara Comitetului Central al partidului din noiembrie 1971 a subliniat cu deosebită vigoare necesitatea intensificării muncii de partid, a întregii activități politico-educative în scopul dezvoltării conștiinței socialiste, al atragerii maselor largi de oameni ai muncii la îndeplinirea cu succes a sarcinilor de deosebită însemnătate ce ne stau în față.

(Continuare în pag. 2)

ÎN ACEST NUMĂR, SEMNEAZĂ :

jean badea, marin badea, vlaicu bârna, constanța călinescu, constantin cioroiu, dina cocea, sergiu columbeanu, traian coșovei, aurel crăciun, vasile dan, natalia dănăilă, take dobrescu, aurel dumitrescu, ion faităr, mihai gafița, mihai gavrila, octavian georgescu, valeriu gorunescu, gheorghe grigurcu, jean ionescu, gheorghe istrate, ion lungu, ion maximilian, longin mărtoiu, al. mihalcea, marin mincu, stela motoc, agatha nicolau, d. m. pippidi, gheorghe pituț, ileana ploscaru, alexandru popescu, ștefan popescu, doru popovici, florica postolache, ana predescu, romeo profit, adrian rădulescu, mirela roznoveau, grigore sâlceanu, c. scorpan, sandu simonică, nichita stănescu, alex. ștefănescu, simion tavitian, virgil teodorescu, cicerone theodorescu, carmen tudora, n. ungureanu, stelian vasilescu, g. voșloban, d. zamfir, viorica weber.

VIRGIL TEODORESCU

țăr m

Mai multe seri într-una, o seară
fără nume

În care ochi de ambră topită se
resorb

Și riurile intră într-un fascicol orb
Și marea se dilată într-un inel de
spume.

Privirea își strămută legenda-n
geografii

Nebotezate încă decît de ea cînd
doarme

Într-un copac, supusă fără arme,
Ca o femeie blîndă fără fii.

Mai multe seri într-una, ca-ntr-un
safir un deal,

Și mîini amestecate cu zăpadă, —
A singelui tîrzie canonadă
Izbindu-se de țăr murel ireal.

SCRIITORII ȘI PUBLICUL

Ca și în anii precedenți, dialogul cultural constănțean a înscris, printre manifestările sale, și numeroase întâlniri ale unor scriitori cu publicul cititor. Întîlnirile, la care au participat Virgil Teodorescu, Constantin Nisipeanu, Cicerone Theodorescu, Traian Coșovei, Teodor Balș, Petre Ghelmez, Gheorghe Pituț, Mihai Gavrila, Vlaicu Bârna, Ștefan Popescu, Gheorghe Istrate, Valeriu Gorunescu, Grigore Sâlceanu, Aurel Dumitrescu, Marin Porumbescu, Octavian Georgescu, Nicolae Motoc, Sanda Ghinea, Radu Crișan, Ion Faităr, Virgil Bostănar, Arthur Porumboiu, Carmen Tudora, Mirela Roznoveau, Florin Pietreanu ș.a., s-au caracterizat printr-o tendință proprie întregului ansamblu de acțiuni ale Ponticii,

ALEX. ȘTEFĂNESCU

(Continuare în pag. 6)

VALENTE

itinerarii în toamnă

Uneori, cînd treburile cotidiene mă prind în cercurile lor, rotîți-vă, le zic, mă voi smulge cite puțin și, în momentul de răgaz care urmează, îmi place să călătoresc cu ochii minții. Nimic nu mă ademenește mai mult, în aceste scurte răgazuri visătoare, ca itinerariile în zările toamnei. Mi se întîmplă astfel, să întîrzii pe o pagină de ziar sau revistă, în dreptul unei cifre ori unui nume de sat. De aici poate să înceapă o călătorie minunată, imprevizibilă în fermecătoarele ei ramificații. Un sat din Dobrogea, care nu avea în urmă cu 20-30 de ani decît un nume oarecare, lipsit de rezonanță unor semnificații, apare ochilor mei într-o desfășurare de culori și miraje. Aflu, bunăoară, că i s-a acordat un titlu de onoare printre fruntașii recoltelor bogate. Și deodată, în jurul numelui său, care părea banal odinioară, prind să se adune luminile unor fapte și cifre pilduitoare, culorile unor imagini pline de sensul frumuseții și rodniciei. Însuși numele se amplifică, se îmbogățește astfel, Bălțăgești pare desprins din „creanga de aur” a Mioriței,

ION LUNGU

(Continuare în pag. 14)

dialogul culturii cu viața

(Urmare din pag. 1)

Tochmai de aceea, organizațiile de partid, întreaga muncă politică-educativă este chemată să desfășoare o activitate permanentă și cu eficiență sporită în scopul formării omului nou, demn constructor al socialismului.

În acest context general, Dialogul cultural cu viața „Pontica '73” a inițiat o seamă de acțiuni, a organizat și desfășurat un număr însemnat de activități educative, la care au fost atrase mase largi de oameni ai muncii de pe tot cuprinsul județului.

Desigur, activitatea desfășurată în cadrul căminelor, al casei de cultură, în bibliotecă, în muzee și teatre, de brigăzile artistice, celelalte acțiuni organizate în cadrul „Ponticii '73” au adus un însemnat aport la educarea maselor de oameni ai muncii, la formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste. Noi, însă, vedem acest proces de formare a omului nou în continuă evoluție, neîntrerupt, bazat pe acțiuni care să crească în amploare și intensitate, la care să fie atrase mase cât mai largi de oameni ai muncii de la orașe și sate.

De aceea, considerăm că în cadrul Frontului Unității Socialiste, organism ce unește sub conducerea partidului toate organizațiile de masă, au fost întrunite cele mai bune condiții ca această acțiune de masă, devenită tradițională la noi, „Pontica”, să se transforme într-un dialog permanent cu masele, într-o activitate constantă, fără pauze, așa cum de altfel cere partidul întregii activități de educație.

Noi am acumulat o anumită experiență în munca cultural-educativă. Manifestările dialogului cultural cu viața au început să polarizeze tot mai mult viața spirituală a județului, având un caracter de masă, de largă audiență. Dacă în primele două ediții, aceste manifestări au cuprins o perioadă limitată, actuala ediție a însemnat nu numai îmbogățirea conținutului, ci și extinderea în timp a acțiunilor educative. De asemenea, faptul că în prezent un număr tot mai mare de comitete de partid, de intelectuali, de instituții de artă și cultură, de muncitori și țărani, iau parte nemijlocit și tot mai conștient la acțiunile organizate de „Pontica '73”, dovedesc că astăzi, la cea de a III-a ediție a acestei manifestări, au fost create toate premisele să trecem la o activitate educativă permanentă, care să crească neîntrerupt în conținut și amploare.

Iată de ce se impune ca în centrul activității inițiate de Dialogul cu viața, să stea asigurarea unui dialog permanent cu masele, un dialog care să aibă o tot mai mare rezonanță în mintea și sufletul oamenilor muncii.

Pentru aceasta însă este necesar ca în primul rând să îmbunătățim munca de partid, activitatea politică chemată să răspundă cerințelor actuale ale educației să fie în pas cu viața, cu activitatea practică de construire a socialismului.

În acest spirit este necesar ca organizațiile de sindicat să manifeste mai multă preocupare pentru îmbunătățirea formării politice a muncitorilor, în organizarea unor activități cultural-artistice, permanentizarea unor acțiuni educative care să asigure utilizarea cât mai eficientă a timpului liber.

Să nu uităm că organizațiile noastre de sindicat dispun de cadre bine pregătite, de o bogată bază materială, de cluburi și săli de cultură ce se cer cit mai bine valorificate.

Organizațiile U.T.C. pot și trebuie să manifeste un interes sporit față de cerințele legitime ale tineretului de a fi organizate cât mai multe manifestări politice și cultural-artistice, plătute în conținut și formă, specifice tinerei generații.

În rindul tineretului din fabrici, de la sate, din școli și facultăți, sint multe talente, multe propuneri și inițiative ce se cer a fi valorificate pe scenă, în concursuri, în cit mai dese activități cultural-artistice.

Se pot organiza excursii la locuri istorice și pentru cunoașterea frumuseților și bogățiilor patriei, pot fi lansate chemări pentru cele mai frumoase lucrări de artă, literatură, pot fi organizate întâlniri cu personalități din viața politică și social-culturală etc.

De asemenea se impune ca organizațiile de femei să manifeste mai mult interes pentru activitatea educativă, pentru inițierea și susținerea unei game largi de acțiuni cultural-artistice, chemate să contribuie la ridicarea nivelului de cunoaștere și înțelegere al maselor de femei. O atenție sporită va trebui acordată acțiunilor politico-educative ce trebuie desfășurate cu femeile casnice, care prin natura activității lor vin mai puțin în contact cu viața politică și social-culturală a județului și a țării.

Și în continuare, cluburile muncitorești, casele și căminele culturale, bibliotecile vor trebui să găzduiască simpozioane, mese rotunde, concursuri tematiche, dezbateri, care să constituie coordonate ale acțiunii unitare de educație a maselor. Este necesar ca teatrele noastre să-și îmbogățească repertoriul cu lucrări valoroase din creația românească și universală, să manifeste mai multă grijă pentru o interpretare artistică de calitate, să aducă mai des în scenă eroul zilelor noastre, orizontul lui politic, etic, ideologic. Organizațiile de partid din teatre, conducerea acestora trebuie să acorde o mai mare atenție deplasărilor în județ, dialogului viu, creator cu spectatorii, să acorde sprijinul competent formațiilor de teatru ale căminelor și caselor de cultură.

În ceea ce privește activitatea muzeistică, județul Constanța dispune de o bogată rețea, unde își desfășoară activitatea specialiști de valoare, care contribuie la educarea patriotică, estetică și științifică a oamenilor. Bogatele vestigii arheologice ale pământului dobrogean au oferit și oferă largi posibilități de cercetare și valorificare științifică colectivului Muzeului de arheologie. Expozițiile de artă plastică, simpozioanele, dezbaterile și expunerile privind istoria trecutului poporului și patriei noastre, popularizarea cuceririlor științifice contemporane sint doar câteva din aspectele activității acestui sector.

Sarcini deosebit de importante în munca de educare comunistă a maselor revin și întreprinderii județene de cinematografie. În acest sens, este necesar să se organizeze mai multe întâlniri cu realizatorii de filme, cu interpreții, să se

organizeze dezbateri și prezentări ale unor realizări meritorii.

O bună parte din aceste acțiuni sint îndrumate și conduse direct de către Comitetul județean de cultură și educație socialistă. Va trebui ca și acesta să manifeste mai mult spirit de inițiativă, mai multă receptivitate față de cerințele oamenilor muncii, să dovedească mai multă exigență față de conținutul și forma în care se prezintă fiecare manifestare cultural-artistică. Ziarul „Dobrogea nouă” și revista „Tomis” să susțină cu mai multă forță acțiunile ce sint organizate pe linia activității politico-educative, să militeze neîncetat pentru manifestări de înaltă ținută, care să se bucure de largă audiență la public și care să contribuie cu maximum de eficiență la educarea socialistă a oamenilor muncii. De altfel, atât ziarul cit și revista pot și trebuie să inițieze mai multe acțiuni proprii, de mare amploare, care să contribuie la ridicarea nivelului cultural-artistical al maselor.

Dialogul cultural cu viața a dus de fiecare dată la o adevărată mișcare de masă, a contribuit la intensificarea activității de educație comunistă a oamenilor muncii din județul Constanța.

Întîlnirile creatorilor, ale cercetătorilor, ale oamenilor de știință și cultură, ale activiștilor de partid și de stat cu locuitorii județului, au condus la continua perfecționare a conținutului unor forme și metode ale muncii educative specifice atît așezămintelor culturale, cit și instituțiilor artistice profesionale.

Sesiunile științifice de comunicări și referate organizate de Biblioteca municipală, muzee, Universitatea populară, au îmbogățit patrimoniul cultural-științific al județului nostru. Pentru evitarea pe viitor a unor activități formale este necesară sondarea opiniei oamenilor, cunoașterea temeinică a realităților social-economice și culturale și organizarea acelor acțiuni care să răspundă cerințelor maselor, să vină în întîmpinarea lor. În același sens este de subliniat necesitatea unei susținute pregătiri politice și profesionale a celor chemați să conducă dezbaterile cu oamenii muncii. De asemenea, activiștii culturali trebuie să manifeste o mai mare receptivitate în stimularea și valorificarea spiritului de inițiativă în folosirea unor noi forme și metode de educație, mai atractive și accesibile. Am convingerea că harnicii muncitori și țărani cooperatori, intelectualitatea, organizațiile de masă, instituțiile științifice, artistice și de învățămînt, sub conducerea organizațiilor de partid, vor participa cu aceeași dăruire la opera de făurire a omului nou al societății noastre. Să facem din ogrorul culturii și educației socialiste unul dintre cele mai fertile ogoare, pe care vor crește în anii cincinalului roadele bogate ale civilizației socialiste și comuniste.

Zilele decadelor intii a lunii acesteia ne-au readus în cugete, cu tărie și vigoare, o dată de adîncă rezonanță patriotică și ne-au prilejuit cinstirea împlinirii a doi ani de la istorica Plenară din 3—5 noiembrie 1971 a Comitetului Central al partidului. Avem acum putința de a aprecia, din perspectiva timpului scurs, excepționala însemnată a programului activității politico-ideologice și de educație socialistă a întregului popor, prezentat de însuși secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, dezbătut și aprobat în înaltul forum al comunistilor într-o impresionantă unanimitate, așa cum de altfel l-a adoptat toată suflarea acestor pămînturi românești. Trăsind un program vast de perfecționare a omului societății noastre socialiste multilateral dezvoltate, de potențare a conștiinței colectivității noastre, partidul a pornit, ca de la o premisă majoră, de la realitatea succeselor pe care România anilor noștri le-a dobîndit în economie, de la realizările la care s-a ajuns, nu fără trudă, nu fără strădanie, concretizate în magistralele industriei, în belșugul fără precedent al cîmpilor, în

și la care participăm cu sufletul și cu brațele. Nu în van s-a arătat, și la Plenară, și la Conferința Națională din anul următor, că activitatea conștientă, critică și autocritică, a fiecăruia dintre componenții organismului social este o condiție necesară a izbînzilor întregului colectiv și că progresul economic și social al colectivității, în ansamblul ei, depinde de gradul de conștiință socialistă al fiecăruia dintre noi. Căci, așa cum spunea recent tovarășul Nicolae Ceaușescu, „Socialismul nu poate fi construit decît cu participarea unanimă a poporului!” Este în aceasta o profundă înțelepciune a poporului nostru, transmisă din generație în generație pe firul istoriei și care și-a văzut azi supremele roade prin coeziunea de nezdruccinat care ne însuflețește, prin participarea poporului, într-o singură credință de acțiune și de cuget, la opera inițiată și condusă de partid, de edificare a societății noi. Iar literatura, plastica, cinematograful, teatrul, presa — într-un cuvînt — cultura, nu-și pot afla rațiunea veritabilă de ființare ca aspecte concrete ale umanismului societății noastre în afara acestui program și în

FORȚA PROGRAMULUI COMUNIST DE GÎNDIRE ȘI FAPTĂ

opera de înarmare a celor mai largi mase cu bunurile științei și culturii. Ca un corolar al acestui program, Conferința Națională a P.C.R. din iulie '72 a elaborat Proiectul de norme ale vieții și muncii comunistilor, ale eticii și echității socialiste, document al cărui prim articol arăta limpede că „datoria fundamentală a membrilor de partid, a tinerilor comunisti este aceea de a-și consacra întreaga energie, capacitatea de muncă și pricepere marelui operă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate condusă de Partidul Communist Român, triumfului idealurilor socialismului și comunismului pe pămîntul României”. În lumina acestui document de însemnată cardinală, un rol de prim ordin revine literaturii și artei, menite să stimuleze și să răspundă cerințelor materiale și spirituale ale societății. Dezvoltînd la dimensiunile epocii cele mai bune tradiții umaniste ale poporului român, partidul și-a afirmat și prin statuarea, la scară națională, a principiilor eticii și echității socialiste, profunda grijă față de om și de înflorirea personalității acestuia. Omul, percutat în dubla sa ipostază, de creator al bunurilor materiale și spirituale și beneficiar al acestora, de producător și proprietar totodată al mijloacelor de producție și al rodului muncii sale, iată măsura fundamentală a lucrurilor la noi, în acest ev al construcției intensive și responsabile pe care-l trăim

afara acestei opere. Subliniind, în repetate rînduri, că tot ce se face aici, în spațiul românesc, se face pentru om, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat cu claritate rolul conștiinței socialiste care trebuie „să devină ea însăși o forță materială mobilizatoare, în stare să călăuzească întreaga noastră activitate, să lumineze calea poporului nostru spre societatea multilateral dezvoltată, spre comunism”. Atît în cadrul organizațiilor de partid cit și în atelierile uzinelor, în școli sau pe cuprinsul holdelor, pretutindeni se desfășoară o vastă și eficientă muncă de construire a omului, așa cum îl pretinde istoria pe care o trăim și o făurim. Promovînd, în spiritul unei concepții adînc integratoare, ideea formării omului care muncește și trăiește în concordanță cu normele eticii socialiste, care-și alcătuiește viața în spiritul respectului față de principiile comunismului, Plenara din 3—5 noiembrie 1971 a oferit creatorilor de frumos, literați sau artiști ai dăltii și penelului, întregului nat românesc, un îndreptar de viață clădită pe temeiuri constructive, sănătoase. Iată de ce intia decadă a lui noiembrie ne prilejuește, cu bogate satisfacții, o retrospectivă îmbucurătoare, constatarea că programul comunist de faptă și de gîndire trăiește și crește în inimile tuturor.

M. ALEXANDRU

sesiunea universității populare

Înființată în toamna anului 1963, Universitatea populară a orașului Constanța și-a sărbătorit de curînd zece ani de activitate. Continuatoare, la un alt nivel, a acelor lectorate și universități muncitorești ce funcționau sub egida fostei Societăți pentru răspîndirea științei și culturii, Universitatea populară din Constanța și-a extins an de an aria tematică și sfera de cuprindere, devenind o instituție eficientă, larg solicitată. Succesele acestei instituții se explică, pe de-o parte, prin atragerea unui număr sporit de intelectuali cu experiență și cu o pregătire prestigioasă în consiliul științific, în conducerea cursurilor, și, pe de

altă parte, prin sondarea permanentă a cerințelor, a opiniei beneficiarilor direcți (cursanții), a forurilor politice, de sindicat, a conducerilor tehnico-administrative din întreprinderi etc. Programele au fost mereu îmbunătățite și diversificate, s-au introdus noi cursuri, în funcție de necesitățile de instrucție și educație, de perspectivele dezvoltării economice și social-culturale a orașului, de cerințele diferitelor categorii de cursanți. Astfel, specificul local, marcat de dezvoltarea portuară a orașului, ca și de dezvoltarea turismului pe litoral, a determinat organizarea și amplificarea cursurilor de limbi străine de mare circulație. O pondere deosebită au dobîndit, de aseme-

nea, cursurile cu caracter instructiv-educativ privitoare la istoria patriei și la trecutul istoric al Dobrogei, la educația tineretului, ca și cursurile profesionale (informatica, conducerea și organizarea activității economice) etc. Au fost organizate cursuri de îndrumare turistică, pentru pregătirea ghizilor O.N.T. cursuri de pregătire pentru admiterea în învățămîntul superior și alte cursuri cu caracter util, menite să răspundă unor necesități curente. În cei zece ani de activitate, Universitatea populară din Constanța a fost frecventată de circa 50.000 de cursanți, din care 90 la sută ocupați în producție. Anul acesta, Universitatea funcționează cu 9 secții, totalizînd 58 de cursuri, adică 100 de grupe cu circa 7.000 de cursanți, cu o mie mai mulți decît în anul precedent.

Cu prilejul aniversării a zece ani de la înființare, în cadrul manifestărilor „Pontica”, ediția 1973, Universitatea a organizat o sesiune de comunicări (21—23 octombrie), menită să fundamenteze experiența acumulată, să contribuie la un schimb de opinii între lectorii constanțeni și cei de la universitățile similare din țară. Tema acestei sesiuni : „Rolul și locul universității populare în făurirea omului nou al societății socialiste multilateral dezvoltate”, defalcată în 14 subteme, a permis dezbateră fructuoasă a sarcinilor, formelor și mijloacelor de activitate ale unei atari instituții, în lumina documentelor Congresului al X-lea, Conferinței Naționale și Programului ideologic al partidului. Cîteva co-

G.O.

(Continuare în pag. 14)

75 de ani de la înființarea primei biblioteci publice în dobrogea

Pe fundalul manifestărilor „Pontica” din acest an, Biblioteca municipală Constanța a organizat o adunare festivă consacrată aniversării a 75 de ani de la înființarea bibliotecii cercului literar Ovidiu, prima bibliotecă publică din Dobrogea. Adunarea a fost onorată de prezența tovarășului Vasile Vilcu, prim-secretar al Comitetului județean Constanța al P.C.R. În cuvântul de deschidere, tovarășul Vasile Vilcu a adresat un salut călduros participanților, lucrătorilor din bibliotecă, tuturor activiștilor culturali, a subliniat semnificația evenimentului pentru viața culturală locală. Necesitatea continuării tradițiilor culturale progresiste de către actualii slujitori ai cărții, a punctat principalele realizări obținute de bibliotecă în anii construcției socialiste, rolul acestora în propagarea culturii, noile responsabilități ce le revin în condițiile vieții moderne.

„În întreaga lor istorie, a spus tovarășul Vasile Vilcu, bibliotecile românești au adus o contribuție de prim ordin la circulația ideilor înaintate, la pătrunderea cărții în straturi tot mai largi, promovind realizările culturale și științifice românești, favorizând schimbul universal de valori. Din simple depozite de carte, cum au fost la primele începuturi, bibliotecile au devenit un factor important de accelerare a progresului social.

În zilele noastre, a continuat vorbitorul, integrarea bibliotecilor în vastele procese educaționale trebuie să pornească de la cerințele formulate în documentele partidului nostru, de la faptul că ne aflăm într-o nouă etapă de dezvoltare, în fața unor realități sociale și umane noi, a unui climat social deosebit, cind cultura este chemată să reflecte cu mai multă forță modul de a gândi și a acționa al omului societății noastre, de a interpreta datele noi ale existenței, de a oferi soluții inedite, originale, prin prisma gândirii marxiste”. După ce a trecut în revistă principalele mutații în viața culturală a țării, clarificările ideologice aduse de Plenara din 3-5 noiembrie 1971 și de Conferința Națională din iulie 1972, vorbitorul a subliniat principalele realizări obținute în industria și agricultura județului Constanța, aportul constant al informării și cărții de specialitate la îndeplinirea obiectivelor economice și sociale.

În încheierea cuvintului său, primul secretar al Comitetului județean de partid Constanța și-a exprimat convingerea că lucrătorii din bibliotecă, activiștii culturali, noi toți ne vom mobiliza și mai mult pentru o contribuție sporită la dezvoltarea conștiinței comuniste a maselor, la îndeplinirea exemplară a sarcinilor. La adunarea festivă, au mai luat cuvîntul prof. dr. doc. Dan Simonescu, Gheorghe Bondoc, director adjunct al B.C.S., D. Constantin-Zamfir, directorul Bibliotecii municipale Constanța, alți invitați.

Sesiunea de referate și comunicări care s-a desfășurat în următoarele două zile a avut ca temă „Biblioteca — factor al educației permanente”. Comunicările prezentate de C. Cioroiu, D. Zamfir, V. Corcheș, G. Voșloban, C. Călinescu, I. Făităr, M. Croitoru, Domnița Ștefănescu, Stela Motoc, au adus contribuții notabile pentru cunoașterea unor aspecte ale culturii dobrogene. Cu viu interes au fost ascultate comunicările prof. dr. Augustin Z. N. Popp („Unele note inedite în bibliologie”), Mariei Bursuc („Scriitori de interes bibliologic”), lec. univ. dr. Corneliu Dima-Drăgan („Conceptul de bibliofilie în socialism”). Conținutul sesiunii de comunicări a fost

îmbogățit prin contribuțiile teoretice aduse în domeniul activității bibliotecare de Gh. Bondoc, director adjunct al B.C.S., N. Oprea, directorul Bibliotecii „V. A. Urechia” — Galați, Victor Renea, directorul Bibliotecii municipale Focșani, doctorand Mircea Ionescu, Fevronia Costache, directoarea bibliotecii pentru copii „Ion Creangă” — București, Mircea Ionescu, șef serviciu la Biblioteca „V. A. Urechia” Galați.

Discuțiile participanților la sesiunea de referate și comunicări „Biblioteca — factor al educației permanente” au subliniat valoarea contribuțiilor aduse de referenți, importanța aniversării bibliotecii cercului literar „Ovidiu” pentru viața culturală locală, necesitatea valorificării tradițiilor culturale dobrogene; s-au făcut propuneri pentru îmbunătățirea activității de cercetare locală precum și pentru dezvoltarea mișcării bibliotecare la noi. În cuvîntul său, tovarășul Nedelcu Oprea, directorul Bibliotecii „V. A. Urechia” Galați, a argumentat sugestia ca bibliotecile municipale care desfășoară activitatea științifică să fie racordate la sistemul național de informare. Alături de propunerile privind continuarea tradițiilor culturale progresiste și amplificarea lor la exigențele actuale, tovarășul Ion Bădică, președintele Comitetului municipal de cultură și educație socialistă Constanța, a oferit Bibliotecii municipale Constanța manuscrisele de va-

tipării în volum a materialelor prezentate: a apreciat colectivul Bibliotecii municipale pentru organizarea ireproșabilă a întregii acțiuni.

În concluziile prezentate de prof. dr. doc. Dan Simonescu, s-au subliniat importanța și oportunitatea acestor manifestări, valoarea contribuțiilor aduse, buna organizare și desfășurare a lucrărilor.

În continuare, reproducem fragmente din câteva comunicări susținute în cadrul acestei interesante și utile manifestări.

☆

BIBLIOTECA CERCULUI LITERAR „OVIDIU”

Din inițiativa unui grup de entuziaști în frunte cu publicistul Petru Vulcan, a luat ființă, la Constanța, Cercul literar „Ovidiu”. Între țelurile principale ale cercului figurau înființarea unei „biblioteci universale” și a unei reviste literare, care urmau să contribuie la animarea vieții culturale din întreg ținutul. Din comitetul de conducere al cercului, al cărui președinte activ era Petru Vulcan, făceau parte, onorific, personalități de frunte ale culturii românești ca: Grigore Tocilescu — desemnat președinte de onoare —, I.L. Caragiale, V.A. Urechia, Spiru Haret, Ionescu-Dobrogeanu și alții. Răspunsurile acestora la inițiativa de a face parte din comitetul noii asociații culturale, publicate în revista „Ovidiu”, relevă ecoul favorabil pe care l-a

Presat de numărul mare de solicitări bibliografice care vizau aspecte dobrogene, de imperativul sprijinirii cercetării locale în toate domeniile, colectivul Bibliotecii municipale Constanța a acordat prioritate constituirii surselor de informare locală și valorificării acestora conform unui plan care cuprindea elaborarea unui sistem complet de bibliografie curentă și retrospectivă.

Dintre instrumentele elaborate pînă în prezent amintim: Bibliografia publicațiilor periodice apărute în Dobrogea în perioada 1878-1944, bibliografia analitică a articolelor din presa locală, bibliografia cărții dobrogene, bio-bibliografia personalităților locale. O parte din aceste cercetări bibliografice au și fost valorificate prin editarea unor lucrări ca: Reprezentanți ai Dobrogei în știință și cultură românească; Reviste dobrogene (Indice bibliografic al celor două valoroase reviste: „Analele Dobrogei” și „Arhiva Dobrogei”; Indicele bibliografic al revistei Tomis (1966-1969), precum și Bibliografia Dobrogei pe anii 1969-1972.

Sînt în curs de elaborare lucrările: Iconografia dobrogeană (album), Bibliografia Dobrogei pe anul 1973, bibliografii de recomandare în sprijinul cercetării științifice locale ș.a.

D. CONSTANTIN-ZAMFIR

☆

ATENEELE POPULARE

După primul război mondial, activitatea culturală cunoaște în Dobrogea o deosebită înviorare.

Pe lângă societățile artistice și culturale existente, cum au fost: Societatea „Erevan”, Societatea „Muzicanților dobrogeni”, Societatea „Traian”, Societatea culturală „Arax” a comunității armenice, Cercul studențesc constănțean, Societatea hipică dobrogeană, Asociația culturală „Astra dobrogeană” și altele, se înființează ateneele populare.

Organizate la indicația și cu sprijinul Ministerului Culturii și Instrucțiunii Publice, ateneele populare își propun, și în bună măsură reușesc, să polarizeze în jurul lor o serie de învățători, profesori, elevi de liceu, funcționari publici, medici și alte categorii de cetățeni.

În orașul Constanța au funcționat ateneele populare „Sceana dobrogeană”, „Central”, „Sf. Gheorghe”, „Îndrumarea”, „Dr. G. Angelescu”, „Ovidiu” și altele, pentru a nu aminti decât pe cele ce au avut o activitate mai bogată și mai constantă. Toate se intitulau „Asociații social-culturale” și erau recunoscute de stat ca persoană juridică. Sediile lor erau la școlile din oraș și din cartiere, iar animatorii, directorii de școli și profesorii de muzică. Conduse de un comitet care avea în frunte un președinte, un secretar și un casier, ateneele populare erau răspîndite pe întreg teritoriul orașului. Fiecare avea cor și orchestră proprie, echipă de teatru, formație de dansuri, conferențieri din rîndul corpului didactic, al ofițerilor și juriștilor, biblioteci care numărau între 100-500 volume.

GAVRIL VOȘLOBAN

☆

PRESA DOBROGEANĂ — PRIVIRE GENERALĂ

De la apariția primului periodic dobrogean (Steaua Dobrogei, 1879 — 1891) pînă la Eliberare, presa locală înregistrează cca. 700 de publicații, în care sînt incluse anuare școlare, bugete administrative ale camerelor de comerț și industrie, dări de seamă, buletine oficiale ale bursei, ale inspectoratului șco-

lar, episcopiei, ale diferitelor organizații profesionale. Cele mai multe din acestea, discutabile ca oportunitate și eficiență, cu durată meteorică, au creat totuși fundalul pe care s-a ridicat publicistica autentică, aceea care a întreținut un climat de efervescență spirituală, a susținut drepturile politice ale dobrogenilor, a încurajat creația artistică și cercetarea științifică, a format gazetari de înaltă ținută profesională pe care o istorie generală a presei românești va trebui să-i consemneze la loc de cinste. Dincolo de interesele mărunte ale diferitelor partide politice sau persoane particulare au existat în permanență voci fidele echității și progresului...

În presa locală și-au găsit ecoul, alături de frământările politico-sociale, și preocupările pentru ridicarea culturală a ținutului, pentru înființarea de școli, biblioteci, atenee populare, muzee ș.a.

Începînd cu anii 1947-1948, presa locală capătă un profil nou, subordonat cauzei generale de refacere a țării, de creare a noilor relații de producție. Tradițiile progresiste ale presei dobrogene, și în special ale celei socialiste și comuniste, sînt continuate de cotidianul „Dobrogea nouă” care apare la 1 Mai 1948, sub conducerea lui Corneliu Vasilescu.

STELA MOTOC

☆

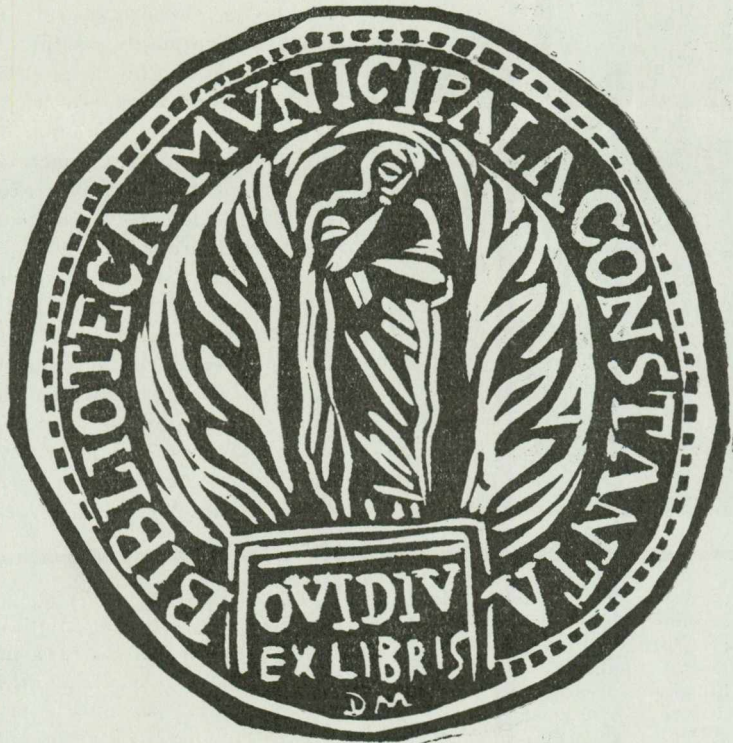
PUBLICISTICA DIDACTICĂ

Revistele didactice au fost aproape în exclusivitate produsul „Asociației corpului didactic primar” din județele Constanța și Tulcea. Prin editarea lor, „Asociația” răspundea unui punct din statutul de funcționare. Celelalte — publicațiile școlare — și-au legat existența fie de cerințele unor societăți culturale (Societatea „I.L. Caragiale”, Societatea culturală a liceelor din Constanța, Academia populară de comerț), unor cercuri culturale (Cercul studențesc Tulcea, Institutul de cultură italiană din Constanța), fie de activitatea unor școli (Liceul „Mircea cel Bătrîn”, Liceul comercial, Școala complementară de tip maritim, școlile din comunele Telița, Nalbant etc.).

Problematika revistelor era extrem de diversă. Subiecte aparținînd pedagogiei generale, metodicii, istoriei ținutului și școlii dintre Dunăre și Marea Neagră, realizările personalului învățătoresc, neajunsurile cu care era silit să se confrunte datorită neglijării acestor instituții de către conducerea statului din primele patru decenii ale secolului XX, dar mai cu seamă creația originală a slujitorilor învățămîntului găsesc cu regularitate loc în paginile publicațiilor.

Valoarea acestui gen de publicații pentru Dobrogea nu poate fi pusă la îndoială, cu atît mai mult cu cît încadrîndu-se în coordonatele presei cu orientare în cea mai mare parte democratică (ne referim la publicațiile vechi) a adus reale servicii promovării învățămîntului și culturii, instruirii multor generații de profesori și elevi.

ION FAITĂR, CONSTANȚA CĂLINESCU

loare aflate în arhivele revistei Tomis.

Propunerea tovarășului Gavril Voșloban, ca Biblioteca municipală din Constanța să poarte numele lui Ovidiu, a fost reluată de mai mulți participanți. S-a scos în evidență de asemenea necesitatea înființării unui fond ovidian ca bază de documentare pentru Asociația internațională de studii ovidiene de cîrînd înființată. Obiectivitatea și serioasa documentare care au stat la baza referatelor prezentate au fost subliniate și de tov. Ștefan Gruia, redactorul șef al „Revistei bibliotecilor”, care a făcut și propuneri concrete privind remedierea unor deficiențe semnalate în activitatea bibliotecilor.

În concluziile prezentate, prof. dr. doc. Dan Simonescu a arătat că toate cele 20 de referate și comunicări ascultate au fost de reală valoare. A recomandat ca bibliotecile cu preocupări științifice să acorde mai multă atenție cercetării actuale, sprijinind direct producția locală prin forme specifice; a susținut necesitatea

avut inițiativa constănțeană în cercurile progresiste ale intelectualității timpului.

Fondurile bibliotecii ajung să însumeze (nu după multă vreme), aproape 3.500 de volume și numeroase publicații periodice. Inaugurarea bibliotecii a avut loc la 8 septembrie 1898, în Piața Ovidiu. La un an de la înființare, biblioteca ajunsese să imprumute peste 3.000 de volume, exceptînd cărțile și periodicele consultate în localul cercului.

Prin amploarea pe care a avut-o, Biblioteca universală a cercului literar „Ovidiu” rămîne, pînă la înființarea Bibliotecii municipale (1931), cea mai de seamă încercare de instituționalizare a lecturii publice la Constanța.

CONSTANTIN CIOROIU

☆

BIBLIOGRAFIA LOCALĂ

Această latură a informării bibliografice s-a conturat pe lângă marile biblioteci publice din centrele de județ cu aproximativ 10 ani în urmă, ca urmare a dezvoltării activității de cercetare pe plan local.

După esul despre Liviu Rebreanu publicat în 1967, **Structuri literare** (ed. Eminescu, 1973) este cea de-a doua carte de critică a lui Lucian Raicu, dar de fapt prima care oferă o imagine oarecum unitară a cunoscutului comentator al literaturii la zi. Cartea de față cuprinde două secțiuni, una alcătuită din eseuri iar cealaltă din cronici literare. Calitatea ultimei rezidă și din faptul că ne propune un portret mai ferm al criticului, sudind ceea ce era risipit în publicistica ultimilor zece ani, sau valorificând diverse păreri și interpretări critice lipsite, fragmentar, de forța autorității programatice. De altfel cartea se și deschide cu un asemenea articol programatic conceput mai mult dintr-un spirit de prevedere pentru că, examinate laolaltă, articolele lui Lucian Raicu dovedesc o rară consecvență a gândirii critice.

Prima chestiune pe care vreau să o aduc în discuție este aceea care privește accepția termenului de **structură** sub egida căruia se situează, din titlu, cartea. Această noțiune folosită cu o frecvență regretabilă în publicistica actuală a ajuns un fel de paspartu miraculos al comentariilor de tot soiul, o nebuloasă lipsită în cele din urmă de vreun sens sau, dimpotrivă, împovărată cu prea multe. Semnificațiile mai vechi și mai noi s-au amestecat, pe de altă parte, până la confuzie. De aceea, după titlu, cartea lui Lucian Raicu ar putea fi pentru cineva cel puțin o culegere de analize structurale ale unor texte în maniera, să zicem, a lui Iakobson, pentru altcineva o încercare de abordare a discursului literar, prin prisma unor ambiții teoretice, care s-ar folosi doar ca pretext de ansamblurile de semnificații combinate particular ale unor scheme găsite, iar pentru altcineva — analize ale modului în care sînt realizate descriptiv personajele, situațiile, atmosfera, mijloacele compoziționale, în sfîrșit, ce servesc tema unor texte.

Lucian Raicu folosește termenul de structură în sensul lui tradițional care desemnează mijloacele convergente spre un ansamblu estetic coerent și plauzibil și în care se în-

cronica literară

structuri literare

globează notele eventual antinomice ale autorului. Criticul însă privește dintr-un unghi personal chestiunea. Pentru el creatorul și opera sînt două vase comunicante, fiecare presupunîndu-l cu ușurință pe celălalt. Cu dezin-voltură el încearcă adesea fie să deducă opera din biografia conștiinței creatoare, fie să o deducă pe aceasta din operă cu aplicație deschisă pentru detectarea dominantei temperamentale intime „structurii originare a personalității” (p. 85). Ca atare, în prima secțiune a cărții, în câteva eseuri dedicate unor critici — iau acest exemplu pentru că este cel mai evident — aceștia nu sînt discutați ca gust și sistem de idei în acțiune decît accidental, interesul fiind îndrumat spre descoperirea unei dominante a predispoziției lor psihice (și umorale): astfel, formula personalității critice a lui E. Lovinescu este „lipsa vitalității și apetenței pentru viață” (p. 23); a lui Ibrăileanu „gustul de viață și a interesului pentru misterul ei” (p. 28); a lui G. Călinescu „întinderea apăsătoare a coardei polemice pînă la o tensiune care naște aproape de la sine structuri noi” (p. 91); nota esențială a lui T. Vianu este „detașarea ironică” (p. 106) etc. Privite la dimensiunile lor și prin prisma intenționalității, analizele de acest gen au meritul de a ataca mai întîi un teritoriu puțin umblat al criticii, iar în al doilea rînd de a schița condensate biografii interioare de o incontestabilă utilitate și strălucire cum este de pildă esul **E. Lovinescu — între dezabuzare și credință**.

Obligat însă de condiția foiletonului critic să se rezume mai mult la text, Lucian Raicu

renunță la înălțimea detașării, la răceala albă a celui „vol d'oiseau”, practicînd o hermeneutică pe care aș numi-o epicureică, deoarece mobilul ei esențial este să trăiască cu toate simțurile beția savorii delicate a textelor. Lucian Raicu conviețuiește în această postură cu opera, caută deliberat „implicarea pînă la uitarea de sine în prezentul arzător al imaginii artistice, instalarea în miracolul ei neoteoretic” pentru că, concede el, „ființa literaturii se revelează numai celui capabil de comuniune cu însăși această ființă, luată în sine, dotat cu vocația iubirii pentru ea” (p. 7). Abandonîndu-se straturilor profunde ale operei, criticul se dizolvă în plasma ei vie începînd să-i circule, luat de vîrtej, prin artere asemenea unei substanțe radioactive menite să indice prin delicatele ei semnale mai ales traseele fiziologice ale operei decît calitatea lor.

Fără să fie străin de tentativa de a stabili valoarea și o ierarhie a valorilor, dar în primul rînd interesat să prelungească intențiile textului decît să disocieze calitățile lui estetice, criticul se risipește cu eleganță stilistică în transcrierea senzațiilor. acompaniat de o ironie pudică, je-

LUCIAN RAICU :

nată de ideea campaniei. Lucian Raicu nu ordonează opera conform unei idei sau intuiții critice ci se ordonează după ea. Este, desigur, un mod de a face critică care are, practic vorbind, ecou imediat la public prin faptul că revelă cu acuitate cititorului celui mai sensibil și emoționat teșătura intimă a operei hiperbolizată emoțional. În perspectivă, însă, textul se fărîmîțează. Cronicile lui Lucian Raicu sînt deja trecute, cum s-ar zice, de apogeu influenței lor. Această situație este însă argumentată teoretic chiar de critic. Sub masca imensei tristeți a perisabilității rapide a textului critic, el consideră critica (e drept, cu exagerare) drept un act menit numai prezentului pur: „de altfel, critica — spune el — trăiește din această deosebire (față de literatură, n.n.), ea există tocmai pentru că nu are prelungiri, ecouri și perspective, și atunci este obligată să fie, cu o extraordinară intensitate, un prezent absolut” (p. 8). Evident, fie și numai prin faptul că autorul își adună textele într-o carte vizînd perspectiva literară se ajunge la o contradicție. Cît privește **prezentul absolut** el depinde, în literatură ca și în critică, de calitatea estetică și critică a textului și numai apoi de împrejurarea concretă de momentul dat. Critica, printre altele, are ca metodă de perpetuare chiar ambiția de a ordona lucid materia literară.

Foiletonistica lui Lucian Raicu se exercită cu fervoare egală pe opere valoroase și mai puțin valoroase utilizînd un număr restrîns de criterii orientative. Acestea sînt: puterea cuvintelor de a evoca

prin înlăntuire gratuită ideea, gradul de acces al autorilor la zonele esențializării și capacitățile ființei creatoare de a se implica temperamental în operă.

Sînt de remarcat în acest sens cîteva intuiții de excepție. Demonstrînd că „poezia este pentru Arghezi un spectacol al cuvintelor... care se transfigurează de un sens sacru, ascuns în mecanica ritmice monotone a desfășurării sale”, fapt datorită căruia această poezie depășește „strictul înțeles artizanal” sub care a fost etichetată peiorativ, criticul descoperă un Arghezi foarte modern. Din păcate Lucian Raicu se oprește la jumătatea speculațiilor. La fel se întîmplă cu o altă idee, spusă în treacăt, dar care proiectează proza lui Zaharia Stancu pe un front problematic, profund existențial, răsturnînd prejudecata verismului și pitorescului exclusiv. Criticul observă că „Dincolo de aspectul atît de vital, auzul atent percepe un plîns interior sugrumat, lamentație înăbușită și în același timp nemulțumirea că adevărurile adînci ale firii răzbat printre rînduri, constrînse, în forme oricît de paradoxale, să iasă la iveală. Într-un plan și mai profund, un sentiment al vidului acaparator, senzația măcinării în gol a forțelor, freamătul unei agitații necontenite, lipsită de sens. Puține sînt, dacă privim lucrurile dintr-o atare perspectivă, zonele nealterate, capabile, fie și pentru moment, să reziste teribilului asediu al morții” (p. 142).

În general însă Lucian Raicu este un critic mult mai incitant și captivant în eseurile care examinează un caz literar decît în foiletonistica. Poate că dintr-un trac al spiritului critic, sau dintr-o scuza-bilă orbire simpatetică el nu se poate detașa de obiect, mulțumindu-se să-l prelungească — oricît de ciudat ar suna aceasta — cu delicatețe. Dar de fapt, în foiletonistica lui Lucian Raicu, plină de sugestii fertile, nu vîd decît preambulul ferm al unor ample sinteze.

MIRELA ROZNOVEANU

VALENTIN ȘERBU

Valentin Șerbu a debutat în anul 1971, cu volumul de schițe **Provinciale**, care a surprins prin siguranța stilului. Cu o ironie inflexibilă, rezistînd mereu tentației de a stabili între sine și cititor o complicitate amuzată, scriitorul evoca personaje situate la periferia existenței, a căror principală preocupare era de a înțreține iluzia că participă activ la soluționarea celor mai importante probleme ale epocii. Practicanții acestui perpetuu cabotinaj se recrutau cel mai adesea din rîndul unor inadaptabili cu veleități artistice sau științifice.

În 1972, lui Valentin Șerbu i-a apărut romanul **Expediția**, construit cu mijloace satirice și picarești și avînd ca protagoniști cîteva personaje de aceeași factură. Deși bazat pe simetrii care dădeau o impresie de arhitectonică, romanul suferea de o anumită diluare, ex-faptul că scriitorul are aptitudinile în primul rînd prin

dinea de a realiza scene memorabile, dar nu și pe aceea de a le înlăntui necesar, de a urmări evoluții complexe. Oricum, în roman se ajunge la o înțelegere mai consecvent estetică a spațiului provincial, desemnat nu atît prin străzi înguste și curți cu mulți locatari, cît printr-o discrepanță tragicomică între aparența de onorabilitate, de înțelepciune a personajelor și existența lor precară. Provincia se eliberează astfel de orice reper geografic și devine o realitate spirituală, o atitudine față de lume.

„Nuvelele” din recentul volum **Dezacorduri** sînt scrise dintr-o asemenea perspectivă. Mai curînd scene decît nuvele, ele se caracterizează prin rafinament compozițional, descrierea decorurilor pitorești și a fizionomiilor insolite fiind subordonată regizării unor situații stilizate și expresive.

Personajele din proza lui Valentin Șerbu, deși în „deza-

cord” cu lumea, dețin totuși argumentele supraviețuirii. Ele recur la o adaptare donquijotescă, realizîndu-se exclusiv imaginar. Ori de cîte ori realitatea pătrunde în visul lor stereotip, după un moment de derută, se declanșează un întreg mecanism de interpretare și deformare a faptelor care restabilește aparențele. În schița **Cu cei ce vin**, de pildă, Mirel, ghidul voluntar al turiștilor întîlniți în gară sau în port, este convins că îndeplinește o misiune extrem de importantă și că, asemenea unui artist, face aceasta dezinteresat, din vocație. Nimic nu reușește să-i tulbure seninătatea de mitoman. Cînd aude că oamenii comentează defavorabil obișnuința lui de a trăi din expediente, Mirel își exprimă nedumerirea și găsește imediat o explicație demnă: „Ce ciudați erau oamenii care-l învinuiau de trîndăvie imediat după ce-și dădea demisia! Munca fiind o datorie, o îndepințarea mai bine în locul de primire a călătorilor; iar aici trecea prin emoții neobișnute de puternice”. Călătorilor pe care îi acostează personajul li

se adresează protocolar, făcînd complet abstracție de înfățișarea sa jalnică. El spune, ca un maestru de ceremonii, „Poftiți, doamnelor și domnilor” sau ueză cu eleganță de formule poetico-turistice închipuindu-și că este luat în serios: „Domnule, orașul nostru vă oferă prilejul de a face cunoștință cu ceea ce în ghidurile turistice se numește **Poarta Deltei**”. Uneori se întîmplă chiar ca vizitatorii, avînd o psihologie de vacanță, să accepte jocul. Alteori însă ei reacționează brutal, obligîndu-l pe Mirel să-și pună în funcțiune sistemul de apărare. În asemenea cazuri, el face tot posibilul pentru a astupa spărtura prin care năvălește realitatea, rostînd cu un calm exasperant aceleași fraze surizătoare și respectabile. Totul se prăbușește în jur, dar personajul continuă să se poarte ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Cînd chelnerul îl ia la rost pentru că nu are bani să plătească consumația, Mirel cere permisiunea să plece asigurîndu-l „că va reveni cu banii sub garanția cuvîntului său de

onoare”; cînd un domn furios îi intrerupe obișnuita tiradă și îl amenință că îl „cîrpește”, el rostește imperturbabil și manierat: „Dar n-am avut intenția să vă insult”. Interesant este faptul că această rezistență îndărătnică își are logica ei, inoperantă în viața de toate zilele.

Cele mai multe dintre personajele care populează cărțile lui Valentin Șerbu au această inconsistență socială. Asemenea unor marionete dezarticulate, ele fac la nesfîrșit aceleași gesturi sterile, imitînd indeletniciri și profesii, expunîndu-și cu morgă principiile. Prozatorul evidențiază adesea, la aceste fapte caricaturale, un fond omenesc, o sensibilitate la durere și bucurie proprie tuturor oamenilor; uneori el chiar le simpatizează, pentru că sînt vulnerabile și bine intenționate, pentru că, în fond, îi aparțin. În schimb, concepția lor despre lume nu este niciodată privită cu indulgență. Indirect, Valentin Șerbu ridiculizează și un anumit mod de înțelegere a culturii. În digresionile pe care le fac cu plă-

BREVIAR

● Scriitorii Vladimir Colin, Petre Ghelemeș, directorul Editurii Albatros, și Victor Zednic au participat pe data de 12 octombrie la consfătuirea cu tineretul din Hirșova pe tema: „Literatura științifico-fantastică și tineretul”.

● În ziua următoare, în prezența aceluiași grup de scriitori, la căminul cultural din Cogeaș, tinerii din localitate au discutat despre valoarea educativă a literaturii pentru tineret.

● La Casa de cultură din Cernavodă, pe 18 octombrie, micii cititori ai Bibliotecii orașenești au ascultat fragmente literare în lectura scriitorilor Alexandru Mitru și Viniciu Gafița, redactor șef al Editurii Ion Creangă. Au urmat discuții despre literatură, procesul de creație, tematica literaturii pentru copii.

● Scriitorii Alexandru Mitru și Viniciu Gafița și-au continuat vizita în județul nostru poposind a doua zi în mijlocul copiilor din orașul Medgidia, cu care au purtat un dialog antrenant despre cărți și scriitori. În încheiere scriitorul Viniciu Gafița a citit o povestire din ultima sa carte.

● Valoarea literaturii pentru copii, accesibilitatea acesteia, proiectele Editurii Ion Creangă au fost problemele pe care au încercat să le clarifice scriitorii Alexandru Mitru și Viniciu Gafița în cadrul întâlnirii organizate la Biblioteca pentru copii din orașul Constanța. În final scriitorii au dat autografe, solicitate de un mare număr de cititori.

● Pe agenda manifestărilor din următoarele două zile s-au înscris lucrările sesiunii de comunicări și referate „Biblioteca — factor al educației permanente”. Au fost aduse contribuții valoroase privind istoria culturii dobrogene și activitatea bibliotecară curentă.

● În sala de lectură a Bibliotecii municipale a fost deschisă în perioada 21 octombrie — 4 noiembrie expoziția „Tradiții culturale dobrogene” — cărți, periodice, manuscrise, microfilme, fotografii.

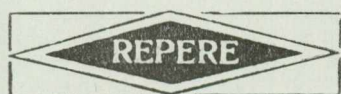
● În programul Pontica '73, un loc însemnat l-au ocupat întâlnirile scriitorilor cu oameni ai muncii din orașul și județul Constanța. La aceste întâlniri, au participat următorii scriitori din București, membri ai Uniunii Scriitorilor, care au răspuns cu deosebită amabilitate invitației adresate de Biroul Comitetului județean Constanța al Frontului Unității Socialiste: Virgil Teodorescu, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România, redactor-șef al revistei Luceafărul, Teodor Balș, secretar general de redacție al revistei Luceafărul, Vlaicu Birna, Traian Coșovei, Mihai Gavril, Valeriu Gorunescu, Gheorghe Istrate, Constantin Nisipeanu, Gheorghe Pituț, Ștefan Popescu, Cornel Regman, Cicerone Teodorescu.

● Cu concursul lor, s-au desfășurat șapte întâlniri la: Casa

Focul, ca element original al cosmosului, întreține permanent obsesiile lirice ale lui Vasile Nicolescu, alimentându-i metaforic elanurile gnosice. Dar flacăra constituie chiar simbul unei energii dionisiace, izvor al prefacerilor primordiale prometiice. Înăuntrul ființei sale, poetul ascunde un tumult romantic exacerbat, stăvilit să se manifeste în afară de o cenzură cerebrală neimblinzită. Zbuciumul dionisiac este convertit să se exteriorizeze în tiparele formale apolinice. Ceea ce se pierde în planul trăirii, se câștigă în planul expresiei. „Secțiunea de aur”, ultimul volum al poetului, prezintă definitiv apolonizarea a „parabolei focului”. Dacă în precedentul volum, „Clopotul nins”, Vasile Nicolescu mai păstra încă impulsurile demonice ale temperamentului său congenital romantic, acum hieratizarea este deplină, orice hybris fiind exclus cu excepția celui muzical. În „chip”, poezia ce deschide volumul, se sugerează poetica severă la care a ajuns poetul cu prețul unor aspre decantări asumate deliberat. „Cu prețul de a rămâne doar cenușă / steaua se-nclină / rădăcina ierbii, / umilă în lumina jucăușă / ce-o sfărâmă-n rouă ciutele și cerbi. / Cu prețul de-a rămânea cerc de aer / clopotul bate-nnebunit în slavă / și leagă piscuri, le cunună-n vaier / sub alba lunii, somnoroasă lavă. / Cu prețul de-a rămânea doar uitare, / vitraliu stins în ochi de rindunică, / eu țin în brațe — acelaș roșu soare, / scripet și fulger care mă ridică / deasupra mea, cu aripi tremurate / într-o severă, grea identitate”. Poetul e acum un „orfeu ingenuncheat” în „flacăra”, altfel spus, tentativele titanice s-au domolit, deși cite un vânt sideral mai zguduie versurile sale și acum. Cutremurul dionisiac amină însă chiar focul viu al poeziei: „ingenuncheat în rana singurindă / în cicatricea aerului unde / însămințară vulturii tăria / c-un semn de aripi tremurind; / ingenuncheat meteorit în hăul / nemărginit al umbrei siderale, / în veșnicul cutremur ce frământă / atâtea pulberi despiciindu-și cale; / ingenuncheat precum o piramidă / de păsări albe prorocind în zori, / ca focul magic versul se aprinde / coloană vie-n pragul tuturor”. Deși constrins la înmădierea clasicistă, amplitudinea tonului este eminesciană, poetul fiind hiperconștient de menirea actului său creator. Într-adevăr, artistului adevărat din toate timpurile i-a aparținut o anumită „secțiune de

aur”, pe care el trebuia să și-o descopere și s-o impună. Istmul poetic al fiecăruia este ținutul paradisiac, oaza imaginară și temerară în care doar păsările călătoare poposesc. Dar metafora „secțiunii de aur” nu este stagnată, imuabilitatea apelor metalice fiind aparentă. În aventuri se petrec eterne „metempsihoze”, iar poetul așteaptă să treacă victorios „sus în al-

lunii / jos în camera verde-a humii / și trist, învălmășit cu umbra / prin marea curgere lividă / eu voi fișni ca o nălucă / sus în albastru crisalidă”. Nutrit dintr-un intelectualism înalt, lirismul lui Vasile Nicolescu nu e de natură livrescă, cum ar fi fost de așteptat, ci el verifică antologic aventurile ființei. Metaforele au un nucleu iradiant existențial de

un poet apolinic — vasile nicolescu

bastru crisalidă”: „cînd puls nu mare gravitate, topind even-va mai fi, / nici rană, / ci doar o tainică membrană, / un iris plutitor în ceață, / fără amurg sau dimineață, / cînd din matricea tremurindă / a visului, o stea plîndind / subit va pogori pe masă / ca o nălucă de mătăș / voi călări țestoasa

tuale abstracțiuni în plasma poetică. Astfel, ciclul „noptile albionului”, deși de declarată sursă livrescă, rămîne revelant în sine, dincolo de pretextele ce i-au dat naștere. Poezia modernă își subsumează și motive livresci, ca posibile căi de cap-

tare a misterului existențial. Poetul folosește o sugestie de aiurea, dîndu-i o nouă trăire și conferindu-i o mai mare viabilitate. Un pretext shakespearian stă la originea acestui „Stratford-upon-Avon”: „M-am molipsit de visuri și nesomnului ierbii, / de seminția ei de taină, / de puntea și de fumul, de lancea și stiletul ei, / de jalea, spasmul și sărutul ei, / de călușei și de tamburina ei; / m-am molipsit de turnurile, de cătușă, de grinzile ei, / de greierii cîntind în osuarul și în cenușa ei, / de porțurile și de coifurile-i sfărîmate, / de caii înșpumați și fornănd de groază, / de singele-i pe care roua îl fură în pămînt, / de roua ei în care scorușii se răsfrîng; / m-am molipsit de liniștea și de extazul ierbii, / de judecata ei din urmă, / de tristețea-i silabe to-be-or-not-to-be”. Poetul interpretează dilema hamletiană prin intermediul oferit de simbolul existențial al ierbii. Impresia e covârșitoare și inedită, încît, pretextul nici nu mai contează, totul fiind înglobat unei viziuni originale. Vasile Nicolescu are vocația rară de a institui o încălțătură vizionară unor motive poetice aparent uzate. Iată un exemplu edificator: „cînd piatra nu va sta pe piatră, / cînd totul va fi stins de mult / și nimb nu va mai fi, nici vatră / de fulger, sunet și tumult; / cînd ultimul de fum, rozariu / în fundul mării va fi dus, / masca lui Beckett din vitraliu / va singera ca un apus”. „Canterbury” este una din piesele memorabile ale ultimei ipostaze lirice a lui Vasile Nicolescu. „Interpretările” din John Keats, George Meredith, William Butler Yeats, Rudyard Kipling, Wiston Hugh Auden, Stephen Spender, Ezra Pound, E. E. Cummings, Juan Ramon Jimenez și Max Iacob dovedesc (dincolo de intinsa cultură a poetului) germenii originari ai temperamentului său liric. Afinitatea este un mod disimulat de a-ți divulga propria personalitate. Vasile Nicolescu apare și în traduceri drept un poet original, distincția poetice sale nefiind abandonată niciodată. E de remarcă că în etapa actuală, cînd formulele tinerilor poeți se contorsionează adesea nejustificat, poetica unitară a lui Vasile Nicolescu oferă un exemplu de sobrietate. Formula de o elevație clasicistă a acestei poezii impune pe un poet apolinic, ce-și urmează netulburat drumul singular. Acestea toate sînt însemnele nobile ale unei dăruite stări de grație.

MARIN MINCU

cere, personajele sale iau în discuție subiecte dintre cele mai grave; zborurile cosmice, structura atomică a materiei, creșterea natalității și prelungirea vieții, arta modernă — nimic nu scapă atenției lor. Deși lipsite de originalitate, frazele pe care le rostesc impun printr-o construcție ireproșabilă, prin stilul lor oficial. E ca și cum vorbitorii nu și-ar fi format niciodată, la o școală temeinică, un mod de gîndire propriu, dar, în schimb, ar fi răsfoit ziare și reviste și ar fi urmărit programe de radio și televiziune. În romanul Expediția, domnul Pastor este cel care obișnuiește să țină asemenea discursuri. Iată-l, de exemplu, perorînd despre diviziunea socială a muncii: „Arte, științele, filozofia, cultura în general au împărțit omenirea în nenumărate activități creatoare. Multimea indeletnicirilor, varietatea lor au sporit într-un mod nemaiauzit și se constată că tendința către specializare e din ce în ce mai pronunțată. Chiar o specialitate se ramifică la rîndul ei, așa încît, pe bună dreptate, îți vine să delirezi înaintea acestei arborescențe nestăvilită și agresive, îndreptate în contra naturii, a universului, spre

triumful cunoașterii.” Este evidentă aici influența mijloacelor de mass-media. Prozatorul nu ironizează aceste mijloace în sine, ci tendința de a le considera suficiente pentru formarea unui orizont cultural. Totodată, clișeele de limbaj compromise prin parodiere nu aparțin întotdeauna doar formelor de difuzare a culturii în masă. Declarația de dragoste, demonstrația sofisticată, invocarea unor principii înalte sau disculparea „onorabilă” constituie tot atîtea zone ale comunicării care furnizează prozatorului locuri comune convenabile șarjei. Între logica personajelor lui Valentin Șerbu și logica realității apare întotdeauna o divergență pe care trecerea timpului o agravează. Prizoniere ale propriului lor sistem de protecție, aceste personaje nu se pot privi din afară pentru a-și da seama în ce situații incredibile și primejdioase se află. Scriitorul, cu o mină serioasă, le dă de fiecare dată dreptate, povestind grav peripețiile prin care ele trec și preluîndu-le nedumeririle. El ajunge, treptat, să descrie scene de un comic irezistibil care, dacă ar fi fost povestite direct, fără un istoric, ar fi părut neverosimile și ar fi contrariat. Așa se înțelege, printre altele, în povestirea În pragul căsătoriei. Episodul final, cu mirele care, ajuns în fața primăriei, își

abandonează mîreasa și o ia la goană, este, în afara contextului, absurd: „În timp ce urcau treptele, se degajă brusc de brațul ei și începu să alerge bezmetic, tăind de-a curmezișul straturile unei grădini cu flori. Alerga cit îl țineau picioarele, căuta un loc de refugiu, o ascunzătoare, se oprea, se uita îndărăt, o vedea pe nebulă, își relua cu puteri înzecite goana”. Povestirea alunecă însă spre acest final pe neobservate. La început, domnul Bulescu nu vede în propriietatea sa decît un creditor și nu înțelege aluziile ei la posibilitatea de a plăti în locul chiriei un echivalent erotic. Cu ocazia unei dispute violente, care ia o turnură fizică, el descoperă însă această posibilitate și o valorifică. Imediat după aceea, doamna Cecilia îi vorbește despre căsătorie și, cum el nu se arată entuziasmat, îi ascunde hainele și îl sechestrează. În paralel, ea pregătește actele pentru cununie și, într-o bună zi, îl scoate din casă, după ce îi smulge promisiunea că nu va încerca să fugă. Este de la sine înțeles că o asemenea succesiune de fapte justifică finalul și, mai mult decît atît, îl face chiar previzibil. Alunecarea insesizabilă spre un deznodămînt absurd este realizată uneori cu mijloace psihologice. În Față în față cu milenile, domnul

Bulanca se transformă la un moment dat, dintr-un vizitator pătruns de importanța vestigiilor istorice, într-un recalitrant care produce stupefacție admonestîndu-l cu brutalitate pe g h i d : „M-am săturat! Ajunge! Ce-mi tot arătați pietroaie și dărîmături.” Această izbucnire uimitoare are o explicație care scapă însoțitorilor domnului Bulanca dar care, în schimb, este binecunoscută de către cititori: chinuit de arșiță și de comentariile interminabile ale ghidului, personajul ajunge, printr-un joc liber al imaginației, să vadă în jur doar dușmani ai existenței lui confortabile. Așa cum evocă provincia fără a cădea în provincialism, proza lui Valentin Șerbu satirizează, dar nu este pur și simplu satirică; o undă de tragism transfigurează măștile hilare. Impresia de unilateralitate, de neînălțat la sfîrșitul lecturii, are o altă cauză ușor de dedus chiar și din faptul că analiza citorva pagini este suficientă pentru a epuiza aspectele înțregii creații. Stăpînind cu desăvîrșire un stil, prozatorul evită sistematic domeniile care ar pretinde o înnoire a mijloacelor de exprimare și se limitează la a vorbi, cu vervă și ingeniozitate, despre unul și același lucru.

I. MATEI

(Continuare în pag. 7)

În laboratorul lui Ury Benador, în depozitul lui imens de file, rămas acasă cînd el s-a stîns — după două operații, despre care știa că sînt șanse puține să-l salveze — nu am intrat încă niciodată. Se va întîmpla acest lucru în curînd, după ce probabil singura făptură care-i înțelege caligrafia și i-o poate des-cifra exact — soția lui — va pune o oarecare ordine în noia-nul de manuscrise, fișe, note, refaceri și iar refaceri și din nou refaceri. O primă ciudățenie, pe care nimeni nu și-o poate încă explica, nici soția, nici fiica lui, participantă cu vechime în activitatea editorială: lucrările lăsate de Ury Benador nu au nici una sau aproape nici una fila primă de text, nici cea cu titlul. Ar putea să fie ascunse de el în vîsta lui moștenire lăsată, unde mai trebuie vreme pînă să se descurce lucrurile; tot atît de bine s-ar putea să le și fi distrus, parcă intenționat ca să ne deruteze pe cei rămași în urmă-i. Cei ce-l cunosc și care-i știau ciudățeniile încă nu știu ce să spună despre asta. Speră toți să afle paginile care lipsesc. Și mai ciudat e că scriitorul însuși **orînduise** în felul său „laboratorul” — așa declarase la internarea în spital — și iată ce fel de orînduială ne-a lăsat!

Ce poate fi acolo? Într-o notă de încheiere a volumului **Final grotesc** (1968), el anunța trei romane în continuarea romanului din 1934, **Ghetto veac XX**, apoi un al doilea volum din **Gablonz**, integrat în **Oglinzi cu întrebări**, apoi nuvele, apoi versiuni noi din **Beethoven** — **Om** și **Hilda**, etc. Le anunța pe toate cu o certitudine care nu-i stătea în fire: „volumul al II-lea a fost gata de tipar”, volumele II și III „sînt gata de mult”; „în a doua jumătate a anului 1969 voi preda... **Hilda**... pentru o nouă ediție, îmbunătățită”; etc.

Cînd Benador spunea că mai are de scris jumătate din capitolul penultim al unei cărți, știam că e de mult scris și ultimul, ba că au mai fost scrise și alte trei-patru ultime capitole, la care a renunțat; cînd spunea că se gîndește să se apuce de un roman, că n-are nimic gata, însemna că a terminat cel puțin o nuvelă. Ce putea însemna, atunci, că avea patru romane gata? Din **Gablonz**, vol. II am citit însumi capitole întregi; am citit și capitole din noua versiune **Beethoven-Omul**. Deci existau ambele, chiar dacă Ury Benador nici nu isprăvea bine un capitol, că-l și lua de la capăt.

Critica ar zice că autorul avea o mare exigență față de propria literatură, o imensă responsabi-

litate față de cuvîntul scris, respect pentru cititor. — Erau și acestea, dar nu esențiale. La Benador ceea ce strîbea orice conștiință scriitoricească, orice simț al construcției, orice disciplină literară, era uluitoarea lui promptitudine în a imagina brusc orice scenă în alt chip, orice frază în altă formulare, orice cuvînt înlocuit cu altul. Cine privește caligrafia lui, în proporție de 50 la sută indescifrabilă oricărui grafolog — excepție face soția lui — afirmă numaidecît că scriitorul era, cum se zice, un pachet de nervi în continuă explozie. Era și asta, însă nu esențial. Mobilitatea extremă a fanteziei, puterea de a întocmi simultan orice episod în cîteva feluri, orice dialog, și nevoia acută, goana de a consemna cît mai mult din ce elabora spontan, de a cuprinde ceea ce mintea sa emitea în torente, acestea copleșeau mina, care nu avea cum alerga pe hirtie cu viteza — ba chiar cu vitezele cu-

sivă, era numai căldura lui, omenia lui rară. Citește în una din dedicații din 1968 că-mi fixa „întîlnire peste zece ani” — așa cred că se des-cifrează — ca să verificăm nu-mi dau seama ce! Probabil vreo aluzie pe care o făcusem unul dintre noi. În multe discuții avute — însă nu mai știu care, nici cînd. Căci o discuție cu Ury Benador era ea însăși — nu una, ci mai multe pagini de literatură! Faptul că el avusese buni prieteni în Fălticeni unde eu făcusem liceul, ne lega; ne înțelegeam bine la cele două cărți — **Gablonz** și **Beethoven** —, tipărite la Editura pentru literatură, în timp ce mă aflam acolo. Într-o dedicație îmi spune ceva despre Fălticeni, dar n-am des-cifrat tot, și despre cum am lucrat împreună la editură — încă nu știu exact ce se spune! — astfel că ne cunoșteam felul... Mai bine zis, îl cunoșteam pe al său și mă adaptam pe cît puteam. Știam că orice cuvînt sau

în aceeași clipă, asimilată și elaborată. Era tuturora recunos-cător, cînd noi trebuia să-i fim lui, pentru luxurianta omeniei și imaginației care făceau explozie oricînd în jurul lui. Și totuși, era în el o tenacitate, peste care cine-l cunoștea pușin trecea repede, iar cine îl știa, i-o constata mereu. Mobilitatea fanteziei lui nu **schimba** totul ce auzea, ci **adapta**, **incorpora**, asimila. Important era să-i intuiești nucleul, substanța primordială care-i alimenta fantezia, și atunci — abia atunci — își punea în acțiune sistemul interior. Altfel, dacă ar fi schimbat în fiecare clipă **totul**, n-ar fi păstrat cu atîta înverșunare „motivul Beethoven”, de la **Apasionata** (1934) la **Beethoven-Omul** (1964), n-ar fi trudit decenii la **Gablonz** și mai ales la **Ghetto veac XX**... Transformările erau din sfera **detaliilor**; problema esențială rămînea **aceeași**. Am avut prilejul să-i constat și

firmi, atunci mai bine te abții. — Adică eu de la ce să mă abțin în roman? Să scot ceva, să las pe dinafară ceva? Ce anume? Cit? La o astfel de întrebare, discipolul fălticenean, cu bună școală fălticeneană, la aceeași dascăl. Povestea a **fost înadins spusă mai lung**, însă redactorul de atunci n-o mai reconstituie azi întregă. Finalul ei e **totul**: tînrul erou al întîmplării era și sărac, dar și nepriceput, și mai ales singur. I-a rămas în cap, din toată dieta doctorului, numai cuvîntul **pește**. A căutat deci și a găsit patru știuci frumușele. Le-a cumpărat; le-a dus acasă. Dar aici e aici! Cum și ce se curăță la o știucă? — asta n-o mai știa! Văzuse că pîntecul peștelui trebuie să rămînă gol de toate ce fuseseră în el. A făcut întocmai. Dar capul? De aici ce se scoate și ce se lasă? Dar coada? Se prăjește și coada?

Bucătarul improvizat, care știa altele, nu și cu bună școală peștele, a găsit unica soluție sigură, cea latinească: „indubius...” — s-a abținut să păstreze ceva. A dat la o parte și capul, pînă unde nu mai exista nici o **bănuială**, și partea dinspre coadă, unde lucrurile erau limpezi. — Am înțeles! Bravo! Asta-i! — s-a bucurat romancierul. Ai dreptate. Știu ce și cine trebuie să rămînă în jurul cîntărețului! A plecat și a făcut precum a spus. Înaintașii lui Mișu Horowitz și ai lui Moscu Navon, poli-invențați la **Beethoven** pentru compensație la **Gablonz**, s-au întors în lumea lor de umbre. Cartea a apărut fără ei. Editorul așteaptă azi să vadă edițiile refăcute ale celor două romane.

Ury Benador nu se întorcea pe căi bătute mai înainte. El inventa mereu episoade noi, mai bune, îngrămădindu-le în jurul firului principal, care acesta rămînea statornic, purtător al ideii de bază. Iar ideea de bază era întotdeauna de o nesfîrșită omenie, de o mare înălțime.

MIHAI GAFIȚA

fantezia lui ury benador

multe și suprapuse — ale debutului său imaginativ. Nici vorba nu-i era disciplinată din aceleași cauze. La el frazele eminesciene despre inima care frămîntă „doruri vii și patimi multe”, încrucișîndu-se „glasurile” în mintea suprasolicitată — dobindea contur și forță materială, concretă. Vedeai la propriu că mijloacele fizice rămîn la distanță mare în urma depozitului interior, mereu prea plin, a nevoii de comunicare, nicio-dată saturată. Vorbirea lui nu luneca de la una la alta, ci încerca — în zadar! — să cuprindă, să lase libere cît mai multe din cele ce-l fulgerau concomitent.

Am cîteva cărți cu autograf de la el. Descilcesc frînturi de frază ori numai cuvînt; deduc ce vrea să-mi spună. Textul este etajat, cuvînte sînt tăiate, înlocuite, transformate; autografele au jumătate de pagină, sau o pagină; sînt pline de paranteze, incise, prescurtări. La **Beethoven-Omul** (10.7.1964) soția lui a transcris la mașină textul ca să-l înțeleg. La **Gablonz** de asemenea l-am avut transcris, dar cineva mi-a luat fila, nu știu cine; erau și pe ea modificări, pe care nu le mai trecuse și pe pagina autografa din carte. Aș dori numai să nu se fi pierdut acest text, de o căldură cum numai Benador știa, să păstreze — căci, dacă exista ceva care să egaleze... nu știu cum să spun, cantitativ, mobilitatea lui exce-

gest declanșa reacția — nu în lanț ci în lanțuri, dacă se poate spune, a imaginației, și își transforma scenele cărții pe loc, deși nu era nevoie, dar ceea ce elabora brusc era adesea mult mai bine, cu toate că știam că, pînă să ajungă din nou la editor, avea șansele să se modifice încă de zece ori. Îl avertizam deci:

— Să știți, începeam să glosez și eu apogiaturi, după modelul lui, să știți că sînt puțin răcit, și dacă voi scoate o batistă, sau dacă voi tuși, nu va însemna că am o rezervă față de carte; dacă va trebui să răspund la telefon, dacă va intra cineva în redacție, nu va fi ca să dea de înțeles că trebuie adăugat ceva sau înlăturat ceva...

Se bucura de asemenea introducții și le sporea cu plăcere detaliile, agitîndu-se neliniștit pe scaun. Nu era însă bănuitor cum s-ar putea crede. Neliniștea îi era hrănită de fantezie artistică, de o inteligență în purure mișcare, nu de neîncredere în el sau în alții. Cînd își dărima scenele, reconstituindu-și-le numaidecît altfel, o făcea cu o pasiune cuceritoare, nu din slăbiciune, ci stăpînit de neînfîrîntul demon al creației. Povestea tulburător, îngrămădind asupra ascultătorului tot ce putea să-l capteze. Primea orice sugestie, care lucra instantaneu în el, devenind materie organică, nu incorporată simplu, ci prefăcută

să fac aceste disocieri la **Gablonz** și la **Beethoven**.

Critica nu e plăcută nimănui. Oricît de dreptă, oricît de obiectivă. Cu atît mai mult nu e plăcută cea pătimașă. Însă la Benador nu putea fi vorba de critică plăcută sau neplăcută, neacceptată. El nu **accepta** critica, ci o **silea** să-i pună în mișcare fantezia, și-o înhăma la propria teleagă. Deci, n-a primit nici critica amintită, dar a lăsat-o să lucreze atît de intens, încît, la următorul roman, **Beethoven** era înconjurat numai de categoria lui Mișu Horowitz și cea a lui Moscu Navon, poli-omeniei din **Gablonz**: săracul drept la inimă și înțeleptul. Nu era bine însă nici așa, chiar nu era bine deloc, căci documentele istorice nu atestau un atare an-turaj al compozitorului, sau p_oate o făceau în vreo proporție, dar nu le cunoștea romancierul, ca să se întemeieze pe ele. S-a atras atenția scriitorului asupra acestei situații. Benador a în-trebat cu îndoială, sub care oricine-l cunoștea bine, știa că e opoziție:

— Și ce e de făcut? — Ce să fie? a răspuns redactorul, făcînd apel imediat la vorbe celebre. Ce să fie de făcut? Latinii, părinții înțelepciunii în chestiuni de tot felul, să-pată în piatra unor formule nepieritoare, au dat o soluție: „In dubiis, abstinendum”. Cînd nu ai certitudine că e așa cum a-

scriitorii și publicul

(Urmare din pag. 1)

și anume, printr-o mai mare apropiere de oameni, prin transformarea recitalurilor în dialoguri vii și concrete cu cei cărora le este adresată literatura noastră de azi. Totodată, s-a avut în vedere și o judicioasă repartizare teritorială, astfel că alături de municipiul Constanța (Institutul pedagogic, Casa armatei, Liceul Mîrcea cel Bătrîn, Casa pionierilor, D.N.M., I.P.L. și S.N.C. etc.) diferite alte localități din județ (Mangalia, Coșealac, Topalu, Hirșova, Castelu, Ioan Corvin, Adamclisi, Mihail Kogălniceanu) au găzduit interesante și fructuoase manifestări literare.

O privire retrospectivă poate duce la cîteva concluzii în legătură cu principiile care trebuie să ghideze organizarea unor asemenea întîlniri. Teoretic, apariția scriitorilor în fața publicului este întotdeauna binevenită, deoarece oferă posibilitatea unei comunicări neîn-

termediate. Cititorul are ocazia să pună și întrebări la care cartea în sine nu răspunde, iar scriitorul poate verifica la fața locului ecoul real al lucrărilor sale. Simplul fapt că textele sînt prezentate în lectura autorilor constituie un avantaj indiscutabil, suficient pentru a conferi întîlnirilor un statut de evenimente culturale; chiar dacă nu are aptitudini actoricești, scriitorul, care cunoaște geneza operei literare, ritmul ei interior, este singurul în măsură să realizeze o lectură de o maximă fidelitate. De altfel, în țara noastră, lecturile publice, conferințele ținute de scriitori, șezătoarele literare au tradiție, consemnînd, printre susținătorii lor fervenți, numele unor mari scriitori ca Alecsandri, Camil Petrescu sau Sadoveanu. Avantajele „naturale” pe care le prezintă asemenea întîlniri trebuie însă puse în valoare printr-o organizare minuțioasă, realizată din timp. Cum au dovedit și recente manifestări din cadrul **Ponticii**, scriitorii au stabilit un contact instructiv cu publi-

cul mai ales acolo unde creația lor a fost dinainte popularizată, unde amatorii de literatură au citit sau au recitat în prealabil cărțile autorilor care au venit în mijlocul lor. În necunoștință de cauză, este dificil, dacă nu imposibil, de înțeles o operă care, prin forța împrejurărilor, se oferă fragmentar și fără posibilitatea, proprie lecturii individuale, de a relua pasajele mai dense. Eforturile organizatorilor trebuie dublate de tactul scriitorilor care, numai detașîndu-se de propria lor operă, pot selecta acele lucrări capabile să întrețină interesul publicului. Gustul a evoluat. Astăzi, proza de zeci de pagini nu mai poate fi citită pe îndelete în fața unor oameni obișnuiți cu varietatea și succesiunea rapidă ale programelor de radio și televiziune sau ale articolelor din numeroasele ziare și reviste care le stau la dispoziție. Cel mult, proza e gustată la șezătorile cu participare restrînsă, în care auditoriul face, la propriu vorbind, cerc în jurul celui care citește. Scriitorii participanți la acțiunile **Ponticii** au sesizat acest puls al sălii dînd prioritate poeziei și, în cazurile cînd au optat totuși pentru proză, alegînd scurte schițe satirice.

În ceea ce privește racordarea la exigențele publicului, a fost semnificativă, printre altele, întîlnirea dintre un grup de scriitori locali și mai mulți salariați ai Portului Constanța. După lectura unor poeme de inspirație patriotică, filozofică și erotică, cîțiva vorbitori din sală au apreciat calitatea lucrărilor, dar au cerut să li se citească și versuri care au ca temă munca, activitatea de zi cu zi. Octavian Georgescu și Ion Făltîr, componenți ai grupului de scriitori, au dat curs acestei invitații, reușind astfel să instaureze o atmosferă de comuniune spirituală, de colaborare cu publicul. Totodată, dintre lucrătorii portuari, Victoria Popa și Vasile Ionescu, stimulați de depășirea oricărei rigidități protocolare, au vorbit despre poezia, mai greu de sesizat de către cineva din afară, a activității lor și au sugerat ca și asemenea aspecte să devină pentru scriitori obiect de inspirație.

Este evident, prin urmare, că la întîlnirile cu publicul scriitorii trebuie să vină, nu cu un repertoriu definitiv fixat, ci cu o suită de texte apte să se repleze în funcție de fluctuația interesului manifestat de public. La întîlniri, rolul criticilor literari nu se poate mărgini la

prezentarea unor poeme scrise pentru asemenea ocazii. Amatori de literatură se interesează astăzi de probleme mai complicate și mai subtile decît diferența (atît de mult învoată altădată) dintre versul clasic și cel liber, astfel că prezența criticilor în calitate de critici este din ce în ce mai necesară. Criticii literari pot face și lapidare introduceri în opera fiecărui scriitor, în folosul acelor participanți încă neinițiați suficient în aspectele literaturii de azi. Seara literară care a avut loc la Institutul pedagogic din Constanța a beneficiat, în acest sens, de oficiul lui Cornel Regman, critic sagace și inventiv care a reușit să „pună în scenă” cu fantezie perindarea scriitorilor la tribună, oferind studenților, pe viu, o insolită lecție de istorie a literaturii române contemporane.

Valoroase prin reușita lor, dar și prin concluziile pe care le impun, întîlnirile dintre scriitori și publicul cititor, programate în cadrul manifestărilor din acest an ale **Ponticii** au contribuit substanțial la buna desfășurare a zilelor culturii constănțene.

În favoarea noii serii lirice

Pornind de la câteva din observațiile noastre cuprinse în **Mitul lui Nichita** (Vatra nr. 5/373), Dana Dumitriu se ocupă de una din temele capitale legate de destinul literar al noastre de azi și anume confruntarea dintre **Nichita Stănescu și noua serie lirică** (Tribuna nr. 28/1973). Un merit al acestui text îl constituie, fără îndoială, deschisa recunoaștere a chestiunii, fără a ceea enormă spumegare a contrarietății cu care am fost întâmpinați cu un an în urmă în paginile aceleiași reviste de către un poet. Dana Dumitriu se străduiește, pe un ton al civilității și al realei aprehensiuni intelectuale, să demonstreze că autorul **Măreției frigului** este „superior noii serii lirice”, indicată (rezumativ) de noi a fi reprezentată de Mircea Ivănescu, Leonid Dimov, Emil Brumaru, Ileana Mălăncioiu, Mihai Ursachi, la care preopinanta noastră adaugă pe Dan Laurențiu, Cezar Ivănescu, Petre Stoica. Nu avem nimic împotriva acestui adaos, deoarece am înfățișat nu o dată valoarea creației poetice a lui Dan Laurențiu și Petre Stoica (chiar dacă în privința lui Cezar Ivănescu ne e greu să ne facem încă o impresie categorică). Foarte atenți la argumentele pe care le aduce Dana Dumitriu, am reflectat de nu e cazul să operăm sub imperiul lor (conversiunea fiind exclusă!) măcar o revizuire a... tacticii, o atmosferizare. Ni s-a părut însă inutil. Nichita Stănescu funcționează în continuare ca un mit, deci ca un conglomerat de fapte nelogice, cărui logica critică se străduiește, după puterile sale, a-i oferi serviciile. Însăși Dana Dumitriu vorbește de o perioadă „a perplexității și entuziasmului” legată de recepțarea poetului, perioadă ce nu s-a epuizat, ale cărei jerbe de foc paradisiac năvălesc și între frazele cu diligență incontestabilă orinduite ale articolului în cauză. Din volumul vocii poetului se deduc spații obiective: „Spațiile explorate de cei dintii (Nichita Stănescu, Ilie Constantin, Cezar Baltag, Ioan Alexandru, Marin Sorescu) — afirmă cu severitate Dana Dumitriu — sint mult mai largi, mai cuprinzătoare.” Ce înseamnă spațiu în poezie? Dacă imprecizia unei fixări, vagabondajul printre concepte crocante, proclamația beată de un eu artificializat ar fi factorii săi determinanți, l-am accepta ca atare. „Spațiul intim” pe altă parte de ce să fie neapărat „artificial, dominat de obsesia esteticului”? Poet mult mai organic decât Nichita Stănescu și mare poet, Mircea Ivănescu viețuiește în proximitatea unui univers liric cotidian, zguduit prin reducere dureroasă ca și Bacovia. Oare autorul **Plumbului** e mai puțin poet decât cutare conștiințios desinator de largi perspective? Parcul său e un punct de observație cosmică, în vreme ce bunăoară dialogul cu America al Mariei Banuș nu se poate mintui de o anume facticitate domestică. O altă calitate a lui N. Stănescu este astfel indicată: „Încărcăturii emoționale a poemului i se adaugă o încărcătură conceptuală, abstractă”. Dar cine mai poate izola azi cu precizie conceptul de emoție în substanța evidentei unui poem, cum s-ar putea doza farmaceutic ideea a cărei cale este emoția lirică? Încă o dată oblonul aparentei, al intenționalității literare cade peste judecata critică fărâmițând-o. Simplitatea dureros-serafică a lui Bacovia nu e, liric vorbind, mai prejos de augusta „intelectualizare” barbiană, de tăietura sa verbală prețios-abstractizantă. Dimov nu e deloc lipsit de o reflexie a formelor sale baroce, înscrise în suprafața catifelat-dură a poemului ca pe o scoică sau pe o placă de patefon. Sonorizarea acestora e mult mai subtil poetică decât elocuiția conceptuală, decât delirul simulat al unui hegelianism de învățcel. Mihai Ursachi ca și Dan Laurențiu, pe de altă parte, își trasează lirica printr-o publică

deschidere a compasului ideatic. De ce prin urmare circumscrierea lor forțată unei lumi minore, crepusculare „rafinat prozaice” (prozaismul rafinat fiind de fapt un merit!)? Ideea poetică e o formă sensibilă, nedespărțită, cum umbra de lumină, de complexul liric, misterios tocmai în specificul său pe care ideea exterioră îl poate strivi la infinit dar nu-l poate penetra. În fine Dana Dumitriu nu

pregetă a-i imputa noii serii formule de „rea conduită” poetică, greu de acceptat ca atare, cel puțin fără o discuție prealabilă: „...marea ambiție a lor fiind «le bien dire»”. Dar a cărui poet nu este? „Originalitatea acestor poezii constă în timbrul special al versului, în retragerea într-un limbaj coerent și muzical.” Nu e firesc? „...poetul nu mai vede lumea ca adversar, pentru că se străduie să construiască o lume familiară, artificială, pe dimensiuni potrivite sufletului său.” Credem că e un ideal liric quasiunanim! A vorbi muștrător despre „vocea acută a livrescului” înseamnă a îndispune umbrele i-

lustre de la Dante la T. S. Eliot. Și intrucit asemenea „reproșuri” se opun realmente acestei constatări-imperații, fulgerată de entuziasm în marginea producției lui N. Stănescu?

„Poezia trebuie să fie mesajul unei contemplări nelogice, cuvântul este chemat să reconstituie starea de grație fugară, clipe în care eul depozitat de sine surprinde necunoscutul.” Mircea Ivănescu sau Dimov, Ileana Mălăncioiu sau Emil Brumaru s-ar putea la rindul lor oglindi voluptuos într-o asemenea argintată frază. Cit privește manierismul pe care i l-am atribuit lui Nichita Stănescu, acesta nu e o contestare. Doamne, a acelei „geniale monotonii” observate de Maurice Blanchot ca și de orice cititor avizat de poezie, ci o mecanizare a unor promițătoare motive, o tratare ne-substanțială, limfatică, în bunul sens peiorativ al cuvântului. Sint manieristi epigonii ca și poezii ce devin proprii lor epigoni.

Intervenția Dănei Dumitriu — cu toate acestea — certifică o dată în plus existența unei noi emisii de personalități poetice, nelimitată, evident, la numele mai sus menționate. Respingând-o, autoarea marchează începutul unui pasionant proces literar a cărui desfășurare ne va umple un timp, nădăjduim, existența critică.

GHEORGHE GRIGURCU

GHEORGHE
ISTRATE

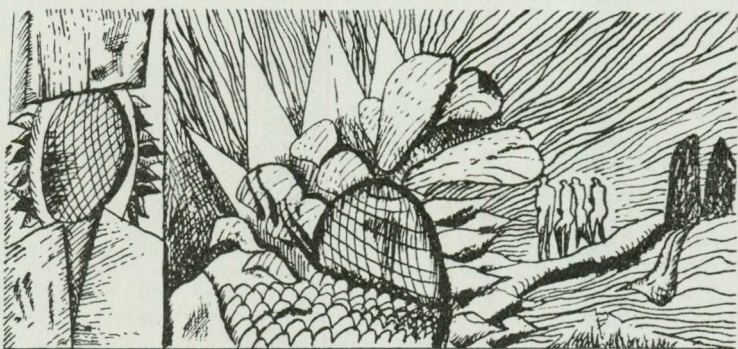
For the

*Aici în patul casei noastre mari
dormuți sub umbra unei fleșoare, grao,
părinții mei cu umor amar
ca două pietre mătășite n. slavă.*

*Peu vin din lumea ce-m urăsc de dor
mă le acopă trupurile roșii
și-aud prin cerul casei, rotitor,
cum tresc somnul ruginit prin oase.*

*Când s-or trezi-n furestă vor găsi
un fluture-nghesat și ucel l-or stinge
benzinatori privindul — și vor ști
că timpul încă-n omice nău merge*

Gheorghe Istrate

Desen de VICTOR PAVEL

Nicolae G. Mărășanu debutează editorial cu volumul de poezii „Insula”, care constituie o revelație prin universul liric personal, prin motivele alese și tratate modern, precum și prin forța obsesională a celor mai multe dintre metafore.

„Insula” este spațiul omului înconjurat de adversități, dintre care se remarcă tocmai cele care au un izvor în el însuși. Ca o sfidare la adresa unui univers îngust, pe care îl domină prin forța persuasivă a sufletului său, omul se înalță drept, maestuos. El își ridică „inima în palme” în lumina îmbogățită de vâietul fluviilor, dornic să fie contemplat și admirat. Nu altceva exprimă cu simplitate patetică scurtul poem „Îmbrățișări”, replică peste timp la vestitul poem baudelaire-ian „O călătorie în Cytera”: „Înconjurați de fluviul/Insula/Își ridică-n lumină/Inima-n palme”. Insula apare ca o lume edenică, străbătută de uimiri, întrebări, răspunsuri, contradicții, aventuri ale unui Robinson în căutarea „adevărului tărim” al fericirii, al absolutului. „Insula, un pământ mult iubit./Acolo vedem păsările înmulțindu-se/În cuiburi adânci și vechi/Cu o ramură două/Înnoite în primăvară/Le urmăream îndelung/Zborul, cîntecul/Și petrecerile cu viermi/Și cu apă de rișu” (Insula).

NICOLAE
GRIGORE MĂRĂȘANU

INSULA

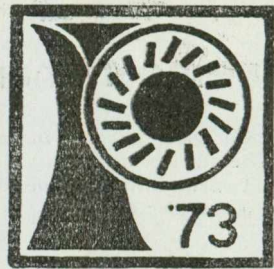
(POEZII)

Imaginea aeriană a insulei se materializează printr-o profuziune de metafore care îi conferă o atmosferă de tragism, taină și, în multe poeme, de luminoasă certitudine. Cei ce se înecă pătrund în nemărginirea apelor ca într-un teritoriu necunoscut, copilul ascultă cîntecul pe care i-l cîntă propriul său destin în frumoasa elegie „Eu, la marginea fluviului”, peștii „cu capete de cîini”, fantastici, „fug prin insulă și latră”, ca într-o compoziție de Victor Brauner, poetul caută printre flori anii aruncați darnic de cucii și furați de cormorani, într-un poem al trecerii și al neliniștii.

Citite superficial, aceste poezii pot crea impresia că prezintă realitatea în unități statice. Adevărul este că universul poeziei lui Nicolae G. Mărășanu se înfățișează ca devenire. El sesizează caracterul indefinit și în permanentă desfășurare al realității. „Mai necunoscută”, „Tînca”, „Somn pe corabie” și aproape toate piesele care formează volumul sînt numai „fragmente” ale unor stări sufletești de maximă tensiune, ale unor obsesii, cum ar fi a somnului, a drumului, a copilăriei.

Poetul cîntă apa ca element primordial al vieții, simbol al frămîntării eterne, trestii amplificînd fierberea în cîntec a materiei, peștii, pescărușii care „piaptănă” apele de gloria zilnică, scoicile, transfigurare și popas de-o clipă ale zbuciumului, păsările ca niște flori ale insulei, alcionii, cormoranii, fluviul încărcat de „nenumite”, în imagini de încărcătură filosofică prin care urmărește să descifreze tainele lumii. Nicolae G. Mărășanu vine chiar din lumea dramatică pe care o răsfrînge; el însuși într-o permanentă neliniște a căutării, atent la cele mai ascunse amănunte ale realului, distilînd semnificațiile și exprimîndu-le în metafore cu ecouri persistente.

N. UNGUREANU

TOMIS
7

BREVIAR

(Urmare din pag. 5)

armatei din Constanța, Casa armatei din Mangalia, Institutul pedagogic, Casa pionierilor — Constanța —, căminul cultural din Cogea, Liceul „Mircea cel Bătrîn” și, ultima, la Topalu, unde s-a vizitat muzeul **Dinu și Sevesta Vintilă**, în prezența donatorului colecției, doctorul Gh. Vintilă, care a prezentat lucrările expuse în muzeu. A urmat o întîlnire la sediul C.A.P., cu secretarul comitetului comunal de partid și cu președintele C.A.P., Nicolae Gaidagiu, Erou al Muncii Socialiste.

● Alături de oaspeții de la București, au participat la aceste întîlniri și la încă 12 programe între 17—27 octombrie, scriitori din Constanța, membri ai Uniunii Scriitorilor: **Gr. Sălecanu, Marin Porumbescu, Nicolae Motoc**; și membri ai cenaclului literar **Ovidius**: Octavian Georgescu, Aurel Dumitrescu, Al. Protopopescu, Al. Ștefănescu, Carmen Kehiaian, Mirela Roznoveanu, Al. Mihalcea, Artur Porumboiu, Sanda Ghinea, Florin Pietreanu, R. Crișan, Ion Făităr, Vasile Botta, Mala Bărbulescu, Ion Dragomir, Doina Barbu, Elena Nițu, H. Agarici.

● În total au avut loc 19 întîlniri, la care au participat peste 2.500 de spectatori (pionieri, elevi, studenți, militari, muncitori, cooperatori etc.).

● La unele întîlniri, au fost invitați și au citit și creatori locali, membri ai cercurilor de creație școlare (Liceul „Mircea cel Bătrîn”), ai cenaclului pionieresc (Casa pionierilor), ai cenaclurilor de la cele două case ale armatei sau de la casele de cultură (Hîrșova). Aceasta a dus la descoperirea cîtorva talente promițătoare a căror îndrumare a intrat în preocuparea redacției revistei **Tomis**.

● De asemenea, la majoritatea întîlnirilor au avut loc dezbateri privind direcțiile dezvoltării creației literare actuale, ancorarea în realitățile vieții noastre socialiste, reflectarea efervescenței creatoare care caracterizează participarea oamenilor muncii sub conducerea partidului la opera de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

● În cadrul dezbaterilor, s-au conturat și câteva propuneri:

1. Asemenea întîlniri să se organizeze pe toată durata anului și să cuprindă cit mai multe localități, locuri de muncă și categorii de cititori.
2. Să se organizeze în timpul anului și recitaluri de autor. Poezii Cicerone Teodorescu, Mihai Gavril, Ștefan Popescu, Valeriu Gorunescu ș.a. s-au oferit să susțină cel puțin cite un asemenea recital.
3. Să se stimuleze mai mult participarea la discuții a publicului. Aceasta presupune însă o mai frecventă prezență a scriitorilor în mijlocul cititorilor, o mai mare apropiere de ei, condiție care ar prilejui o participare mai vie a lor la dezbateri.
4. Criticii să fie solicitați să participe și ei la asemenea întîlniri.

(Continuare în pag. 11)

neîndemînare

S-a spart paharul în care era ținut timpul trecut
A căzut dintr-insul pe jos
un cavalier fioros

S-au risipit
toți cei pe care i-a murit
Adun cioburi de sticle
din epoca lui Pericle

Vin perșii ; se-aude un urlet.
Timpul e numai un umblet.
Mi-am spart paharul, de-acum
va trebui să bem din pumni.

și dacă

Dacă mierea n-ar avea făptură
ea ar fi vorbire pură
și a libelulei
și a lunii

Ne-am putea noi înțelege
om și piatră într-o lege
și ne-am mai putea desface
cintecul de tot ce rage
deslipind de pe fiind
verdele îngălbenind
în firul ierbii murind

Dacă starea noastră blindă
ar și fi fiindă,
draga mea, eu și cu tine
ne-am fi o desime.

baladă

Mincind raza de la stele,
ochii mei, burțile mele
rumegînd lumina rece
albăstrele timpul ce trece
Ah, ce suplă demîncare
e vedenia vederii
făr' de nici o săturare
cum de vremi piatra Caldeii
Ca o briză timpul bate

cînd mai leneș cînd mai dulce
cînd mai mingios și-aproape
unghi întii, și-apoi în cruce.
Lăsînd razele să tacă
și lumina să orbească
orice lucru o Ithacă
ar părea că e, grecească
Idee, cină de taină
care se hrănește numai
cu tăcerea unei cifre
cu deplinul gol din care
seceda mea și-a scos
ființa ei.

Cîte coltuce au două piini?
Patru, nu! Ei bine, patru sînt
și noi: fiecare cîte unul.
(Cumpărăm cîte două piini,
altfel nu ne-ajunge). Dar nu-i
așa. E careva, cine-o fi?, care
mă lasă fără dreptul meu. De
la o vreme încoace nu-i mai
știu gustul. Mă gîndeam să nu
le fi trecut prin minte celor de
la brutărie să vîndă piinea fără
coltuc, dar temerea s-a dovedit
neîntemeiată, fiindcă am fost
și am văzut.
Sînt unele sorturi noi, că dac-o
vezi atent, toată piinea-i nu-
mai coltuc. Eu însă m-am o-
bișnuit cu piinea clasică, fran-
zele cu două coltuce. Poate c-o
întrec alte sorturi, s-ar putea,
dar dacă așa m-am obișnuit,
nu mai am ce-i face învâ-
țatului și pace. Într-o vreme
apărea mai multă de-astălaltă,

rotundă, pînă se sculau ai mei,
pînă le venea rîndul, gata, se
termina cealaltă. Și cumpărau
rotundă. Abia de poți crede:
n-o tăiau cum se taie! Rămî-
nea numai miezul și asta îmi
revenea mie, fiindcă eu sînt
ocupat, reținut de treburi, de
probleme, n-am ore fixe, ajung
acasă cînd pot și cum e firesc
— primul gînd: masa. Cînd
văd piinea îmi pîere pofta pe
jumătate, dar mînînc, ce să
fac, după o zi de muncă, de,
cred și eu. Dumnealor stau la
televizor. Cînd încerc să zic ce-
va, să fac vreo observație, tipă
să nu-i deranjez. Mai bine tac.
Tac și înghit. E bun și miezul,
să nu hulim, dar coaja e alt-
ceva, știe oricare. Coltucul, nu
numai că-i bun, da-mi și pla-

ce, asta e! Ce folos, dacă n-am
noroc de el? Aș putea soun-
e chiar că am început să mă o-
bișnuiesc cu dorul. Asta e un
drept de care nu mă mai pot
fustra flămînzii de... fericire.
Dar astăzi am prins prilejul și
m-am răzbunat. Le-o făcu cu
vîrf și îndesat. Să ia aminte!
Cum n-am somn (asta mai de
mult), mă scol devreme și o
zbughesc în piață, dau o roată
doar așa, să vedem ce mai e
și de-acolo glonț la franzelă-
rie. Stau cît stau și cînd îmi
vine rîndul cer patru piini —
adică porția dublă. Vin acasă
— nu era nevoie să umblu
tiptil, dimineața dorm tun pînă
aproape de amiază — mă duc
în bucătărie, iau cuțitul și

ECHITATE

de RADU DEICAN

harst-harst, toate coltucele. Îți
dai seama? Nu patru. Opt! Și
ce coltuce! Unu și unu. Ru-
mene, pufoase, ce mai, domnu-
le, coltuce! Bun, dar ce să fac cu
ele? Mînînc unu, două sînt
prea mult, că acum, de cînd
cu molima asta a curei de slă-
bire, piinea trebuie măsurată a-
tent, altfel devine periculoasă,
îngrășă. Cum eram flămînd,
nici n-am băgat de seamă cînd
s-a dus. Și mai departe?! Cu
celelalte ce fac? În nici un caz
n-am de gînd să le las la în-
demîna lor aduse și tăiate ga-
ta. Asta ar fi culmea! Cum să

fac așa, le ascund, bineînțeles!
Numai coltucele. Să-i vezi nu-
mai ce mutre vor face și ei
cînd or da peste pînile schi-
loade, așa cum le găseam și eu.
Am spus că le-o fac? Să ia a-
minte!
Eu nu-s ca alți părinți, domnu-
le, păi ce înseamnă asta! Vrei
să dau în patima lor, să-mi ia
pruncii piinea de la gură? Te
uîți la ei, copii-copii, dar oa-
meni în toată firea, adică sînt
copiii părinților lor, pentru noi
ceilalți sînt oameni în puterea
cuvîntului, impart împreună

ultima buca-
așa e omene-
unii, cei ma-
ceilalți doar
gea a stabil-
fiecare cetă-
muncă. Mul-
spune, trec l-
de muncit r-
că fiindcă, z-
tul lor pot-
și gîndesc e-
nu-l folosea-
teres? Sînt
aibă. Iată, vizavi. Doi-
băiat și o f-
care umblă-
or fi ei c-
nu sînt, sig-
seara cînd i-
frumoși și b-
de bine, că-

TRAIAN COȘOVEI

învăluți în aburii grînelor coapte

Vară adolescentă — noapte adolescentă...

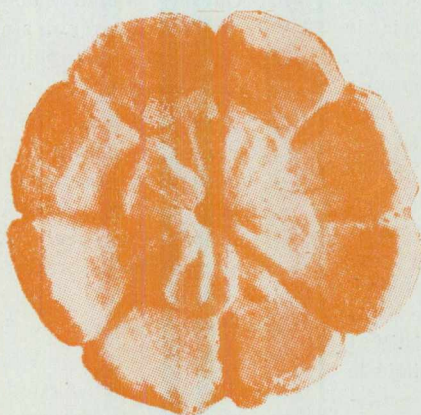
Pe străzile orașelor, pe toate drumurile,
pe dealuri, pe malul apelor,
pretutindeni pe un țarm uriaș —
băieți și fete — mari, strălucitori
adolescenți,
absolvenți de școli, deschizători de
drumuri,
învăluți în aburii grînelor coapte:

amestecat sufletul nostru
cu griul, cu cerul instelat, cu viitorul,
stăm pînă în zorii albaștri,
rezemați de arbori, în jurul fîntînilor,
cu mandoline și chitare,
cu sufletul răsfirat ca o harpă spre toate
vînturile —
cu sufletul ca o pinză de corabie
îndreptată spre un larg pe care numai noi
îl simțim.

Necuprinșii, neînțeleșii, adorații
adolescenți,
cîntînd ca în preajma unui rug uriaș,
pe care numai noi îl simțim,
care numai pentru noi arde —
în care, frumos vom arde și noi —
și fetele de printre noi —
fericiți, împliniți cu toții —

pînă cînd ne vom transforma într-un rug
uriaz,
în jurul căruia băieți și fete,
strălucitori adolescenți, adorați
deschizători de drumuri
vor sta pînă noaptea, tîrziu,
în nopți de vară, în nopți adolescente,
pînă în zorii albaștri —
pretutindeni pe un țarm uriaș,
pe o zare necunoscută —
mereu de la capăt,
învăluți în aburii grînelor țării.

ianie — 1973

CARMEN TUDORA

patetica

O, dacă n-aș fi copil
doar într-o vîrstă solară,
cît de albastră-ar pluti
jumătatea de zi
crepusculară;
cît de ușor
mai ales
orizontul s-ar rupe
în linii,
dar timpul meu fuge
și dă înțeles
arderii vii

a luminii!

MIHAI GAVRIL

cudalb

Mi-am zugrăvit odaia în albul caolin
cum era calul meu cudalb pe care
il mai visez trăgînd la carul plin
cu fluturi gri și stele fosnitoare.

Ca dalbul cal cu care fugeam cînd innopta
să trec îndepărtarea ce s-arăta și unde
pe-un țarm de mușuroaie la soare se ruga
un șoarece în fulger a ros și-adînc
pătrunde.

Un cal cudalb odaia, în caolin, pe sus
lucesc de la podele ulcioare și ștergare
și-ncondeiate strachini pe luna ce s-a dus
să-mi scoată umbra rece și flacăra din
Mare.

Și-odaia-mi zugrăvită cudalb în caolin
ce aspru amiroase a cinepi și pelin.

MALA BĂRBULESCU

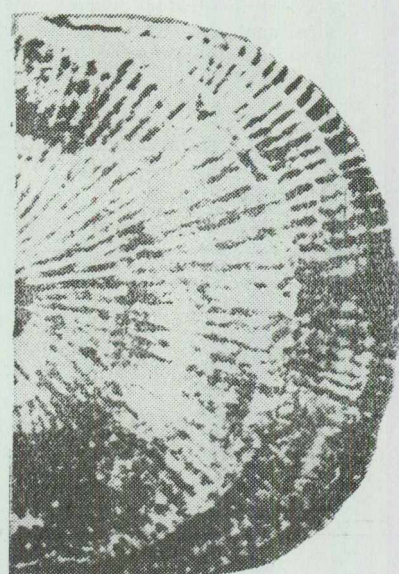
fecunditate

Au coborît pleoape de rouă
Peste pielea pală a calelor,
Și albul e-aprins de lucirea petalelor,
Tresăltînd ca razele lunii cînd plouă.

Veșmint de celule ascunde viclean
Pintecul solar neatinș de lumină,
Și-n lujerul florii unduirea s-alină
În leagăn nuntit cu șoapte de-alean.

Fecundă, deșteaptă sclipirea neștearsă
Potirul săpat neștiut dar găsit
De zbuciumul rădăcînd obosit —
Izvor răcorînd buza ulciorului arsă.

Din semnul izbinzii se nasc noi colanuri,
Podoabe zidite-n rădăcini și în frunză,
Ce totdeauna vor s-ascunză
Mîreasma lacrimii din lanuri.

CICERONE
THEODORESCU

cei patru mii

De douăzeci de secoli
În aura smeraldă
A mării
Odihniră cei patru mii.
Și-n vreme.
I-auzi cum dorm.
Sau poate-i suflarea mării,
caldă.
I-auzi gemind.
Sau poate că Istru-n maluri
geme.

Aici
Lîngă „Tropaeum Traiani“,
Mausoleul
Răsplată li-i,
Din nalta poruncă-mpărătească:
Să-i știe amintirea —
Că ei plătiră greul,
Și timpii nestatornici —
Statornic să-i cinstească.

E noaptea, povestindu-ți?
E umbra lor culcată?
Sînt ierburi dobrogene
Și luturi
Și calcaru-s
Atîția fii ai Romei,
Eroii de-altădată,
Ei:
Lollius,
Savrinus,
Rosicius,
Barbărus...

Din lespede
Ce-nscrie atîtea stîNSE nume,
Văpaia lor desprînsă
Aleargă,
Luptă,
Cade.
Mai pilpie țărîna,
Un abur cald și-acum e

Sub stelele-nghețate
Ca vîrfurile unor spade.

Prin Dobrogea
De astăzi
Barbarelor invazii
Li-era un pod pămîntul
Din fluviu pîn-la mare
Pe unde duruiră spre Moesia
Nomazii,
Pe unde dacii aprigi
Întîlniră hotare.

Treci azi ca peste scuturi,
Prin stepele de-aramă,
Sub talpa ta vibrează,
Deasupra-ți sînt.
În juru-s,
Străbune voci.
Se-adună-n ecouri și se

cheamă:

Voconius...
Albanus...
Cadarius...
Rebărus...

Eroi sînt — ai luptelor vechi
de lîngă mare

Și marea însăși
Parcă în locul lor respiră.
Și noaptea-aprinde ștrune
De stele căzătoare.
Iar Istrul
Se desface sub ele
Ca o liră.

Din volumul în pregătire „De
bello Dacico“.

OCTAVIAN GEORGESCU

lied cu ferigi

Pe țarmul cu clopote cu sfere de apă
se face iar noapte se face iar zi
doar gîndul meu vine aici se adăpă
din păsări de taină din păpădii

Gazele sînt clipele oarbă laguna
pe valuri plutesc corăbii stafii
în aer fierb duhuri ce-ntunecă luna
doar gîndul meu sapă falii tirzii

În urmă cresc nalte ferigi de umbră
pe stîncă pîndește o oră de gri
în amfore vîntul tăcerile scurmă
doar gîndul meu vine aici colibri.

ȘTEFAN POPESCU

suindu-vă pe voi către lumine

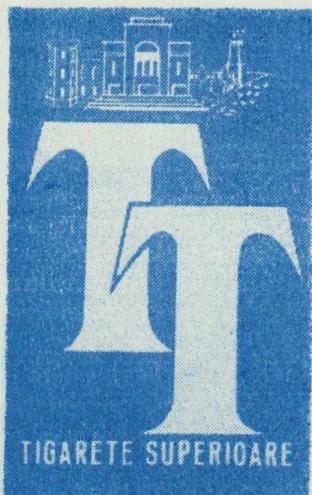
Suindu-vă pe voi către lumine,
voi tinerimea, voi viitorul,
umpleți-vă inimile
cu băierile larg desfăcute de
preap
nădejtile noastre necutremurate

LA JUBILEUL DE 125 ANI

În iarna acestui an, **Fabrica de țigarete din Timișoara** împlinește 125 de ani de existență și de muncă, cinci pătrare de secol care, însumate, alcătuiesc cronica unei activități de prestigiu, a unei prezențe dinamice în cadrul atât de viguroasei industrii timișene. Inceputurile acestei întreprinderi, ca și rațiunile înființării ei trebuie puse în legătură cu răspindirea culturii tutunului în Banat. Încă în 1723, a fost constituită la Timișoara o societate comercială austriacă — „Societate Comerciului” a cărei principală activitate era exportul — în special de miere, piei crude, tutun, ier și grăsimi. Pe de altă parte, condițiile pedo-climatice ale Banatului, colț de țară deosebit de pitoresc, favorizat de blindețea climei și de fertilitatea pământului, au dus la realizarea, încă de acum aproape un secol, a unei varietăți de tutun de excelentă calitate, aromată, fin, întru totul comparabil cu tutunul Maryland. În 1850, dându-și seama de profitul pe care l-ar putea realiza de pe urma tutunului, statul habsburgic introduce monopolul asupra acestei plante. Desigur, extinderea culturilor de tutun a dus la necesitatea prelucrării industriale a acestei plante. Astfel a luat ființă, în 1848, **Fabrica de țigarete din Timișoara**. Amenajată în fosta magazie de cereale a vămii orașului, suprafața ocupată de manufactură, la începuturile ei, a fost foarte redusă. În 1851, după introducerea monopolului, „moara de tutun” a trecut la stat. Tehnologiile de fabricație s-au dezvoltat, s-au diversificat, s-a trecut la fabricația cu preponderență a țigărilor de foi „Cuba”, „Portorico”, iar în 1860 — „Ardeal”. În paralel cu evoluția și extinderea fabricii, cu intrarea în posesiunea a noi terenuri și utilaje, situația socială a corpului de muncitori s-a înrăutățit din ce în ce mai accentuat; salarii de mizerie, condiții de lucru proaste, trai greu — iată, în câteva cuvinte, tabloul vieții acelor salariați supuși legilor de fier ale exploatarei. „Planșele tuturor construcțiilor din atelierele de lucru erau din scinduri, nu erau nici un fel de instalații de ventilație, de absorbire a prafului, toate transporturile erau făcute manual, atât pe orizontală cât și pe verticală... Din cauza acestor condiții de muncă grele, morbiditatea în fabrică era foarte ridicată în rândurile femeilor și muncitorilor, neexistând nici cea mai mică măsură de protecție sau de ușurare a muncii; nu li se dădea muncitorilor nici un fel de antidot împotriva toxicității

nicotinei și prafului, nu era nici o măsură de prim ajutor în caz de accidente, nu se acordau concedii plătite de lezuzie, nu existau măsuri de protecție a copiilor, deși angajările erau făcute de la 12 ani, lucrând câte 8 ore pe zi până la 14 ani și câte 10 ore peste această vîrstă...”. (Din monografia „Fabrica de țigarete Timișoara”, pag. 23).

Care sînt, în raport cu vechile stări de lucruri, realitățile prezentului? **Procesul tehnologic** a fost organizat științific; investițiile tot mai mari, utilajul modern cu care a fost dotată întreprinderea, lărgirea capacităților de producție, extinderea gamei sortimentale, înalții indicii ai productivității muncii și ai calității produselor definesc astăzi, în al 125-lea an de viață a întreprinderii ale cărei

începuturi sînt contemporane cu revoluția de la 1848, o unitate puternică, de prestigiu, condusă cu competență, deservită de un corp tehnic de înaltă calificare și de muncitori și muncitoare — majoritare numeric — a căror iscusință și hărnicie dă mărcii fabricii strălucire și garanția înaltei calități. Angrenat în întrecerea socialistă, răspunzînd entuziast chemării partidului de a se realiza cincinalul înainte de termen, colectivul întreprinderii și-a dovedit, de-a lungul anilor, capacitatea de inițiativă și grija, simțul de răspundere față de calitatea produselor care îi poartă semnătura. Oamenii ca Mitru Miron, Lazăr Bieș, Gheorghe Sandor, Floare Copăceanu, Feher Geza, Ieckel Elena, Jorj Dragalina, Eudochia Lupșa, Laura Schweitzer, Maria Murgu, Nagy Ioan, Clara Nichici, Maria Coacăză, Ionel Perescu, Gheorghe Tirziu, Roman Doboșan, Rozalia Beznă, Viorica Radosav, Szabo

Maria, Ioan Weber, Cornel Mițiga, Ioan Borger și alții — români, maghiari, germani, sirbi, vîrstnici și tineri, fac cîste întreprinderii, după cum și produsele acesteia, atât de apreciate pe piața internă și externă, îi fac cîste.

Prezent bogat în activitate

Rep.: — **Vă rugăm să vă referiți la activitatea întreprinderii pe care o conduceți.**

Inginer Margareta Luca, director: — La expoziția produselor noi din industria alimentară (București, august 1973), unitatea noastră a prezentat 7 sortimente „în premieră”: țigăretele **Bega, Bistrița, Dunărea, Marinar, Rarău, Bucium, Tractor**. Fabricăm desigur și sortimentele tradiționale: **Amiral, TT, Litoral, Cabinet, Lido, Aroma, Favorit, Carpați, Carpați cu filtru, Mărășești, Naționale**. În exclusivitate, producem **Delta Dunării, TT, Favorit**, fiind totodată singura întreprindere furnizoare de țigări de foi și tutun de pipă. La începutul anului viitor, vom lansa pe piață alte două produse noi: „Triumf” și **Felix**. Sintetic vorbind, producem în total 29 de sortimente: 22 — de țigarete, 3 — de țigări de foi („Intim Club”, „Ardeal”, „Național”), 4 — de tutun de pipă. Încă de acum aproape 15 ani înființăm o secție de fermentare industrială a tutunului, ale cărei produse, de remarcabilă calitate, sînt foarte mult cerute la export. Pe lângă activitatea industrială, Fabrica de țigarete Timișoara coordonează, începînd din 1965, prin sectorul său agricol, cultura tutu-

nului în zona județelor Timiș și Caraș-Severin, zonă în care cca 120 de cooperative de producție cultivă această plantă pe mai mult de 2.200 ha.

— Pornind de la realizările meritorii cu care colectivul întreprinderii, vă rugăm să vorbiți despre proiectele de viitor.

— Ca parte integrantă a ansamblului nostru economic, caracterizat prin dinamism și continuă perfecționare pe toate planurile activității, desigur că și fabrica noastră se înscrie pe coordonatele unei dezvoltări tot mai accentuate. Se va extinde capacitatea de producție a unității, fluxul tehnologic va cunoaște noi și noi îmbunătățiri, va fi construit un nou depozit pentru 2.500 t. tutun. Producția de țigarete cu filtru va crește cu 25%, valoarea producției cu aproape 60%, beneficiile — cu peste 30%, productivitatea muncii pe total salariați — cu peste 25%.

Toate acestea, încă în cursul acestui cincinal. În paralel, ne preocupăm în chip primordial, de menținerea unui înalt nivel al calității. Pînă acum, nu s-a înregistrat nici o reclamație — și colectivul nostru este îndreptățit să creadă că vom reuși și de-acum înainte să ne impunem a merge pe aceeași linie a exigenței față de noi înșine, față de rezultatele muncii noastre.

Condiții de muncă superioare

Rep.: — **Ce îmbunătățiri s-au adus condițiilor de lucru din întreprindere?**

Inginer Tiberiu Moțiu, director adjuncț: — Încă de mulți ani s-a introdus acordarea de lapte și băuturi sifonate cu acid carbonic, ca antidot, și au fost organizate posturi de prim-ajutor în toate atelierele. Dispunînd de dotări moderne și de aportul unui personal specializat, creșea fabricii a ajuns în anul acesta la 60 de locuri, iar căminul la 75. Investițiile prevăzute vor asigura și condiții igienico-sanitare superioare. Va fi construit un nou grup social, situat în corpul principal de fabricație, care va permite accesul direct la atelierele de producție fără a se trece prin curte. Acest nou grup social va include un punct sanitar, un punct alimentară și o sală de mese pentru cantină. Acesta este un aspect al lucrurilor. Ținîndu-se seama de caracteristicile materiei prime, pentru evitarea oricărui risc de îmbolnăvire și eliminarea prafului, a fost prevăzută construirea unei instalații de ventilație generală, umidificare a aerului și îndepărtare a noxelor; o altă instalație centrală de desprăfuire și captare a prafului va fi amenajată la mașinile de confecționare țigarete. Toate acestea constituie probe grăitoare ale atenției acordate omului, integrității sale.

Inventivitate tehnică

Rep.: — **Care sînt dotațiile tehnice de care beneficiază întreprinderea?**

Tovarășă Viorica Stănișor, inginer șef: — Pentru stabilirea

calității și valorii diverselor varietăți de tutun: conținut de glucide, albumine, greutate specifică, procent de fire lungi, scurte și praf, analiza fumului ș.a.m.d., a fost înființat un laborator de control uzinal, înzestrat cu aparatură complexă, ca și laboratoare pentru controlul fiecărei faze principale de fabricație. Fabrica are, de asemenea, o linie completă de denervur, desfăcut și amestecat foi de tutun, mașini de tăiat tutun și de confecționat țigarete, de mare randament, mașini de confecționat și atașat filtre, mașini de împachetat țigarete și de celofanat. Fără îndoială, această enumerare este cu totul rezumativă...

— **Ce inovații mai însemnate se aplică în fabrică?**

— Aș aminti dispozitivul de cuplare a mașinilor de atașat filtre cu mașinile de confecționat țigarete, variatorul de turație cu arcuri spirale la mașina de tăiat tutun, pupitrul de comandă la instalația de umezit în vid, mașina pentru desfăcut tutunul din baluri, mașina de recuperat tutun, dispozitivul rapid de dăltuire în lemn, aparat pentru tăiat și

vopsit bentiță de celofan din bobină direct la mașina de celofanat, recondiționarea segmentelor pentru banda colectoare la mașina de tăiat tutun Hauni.

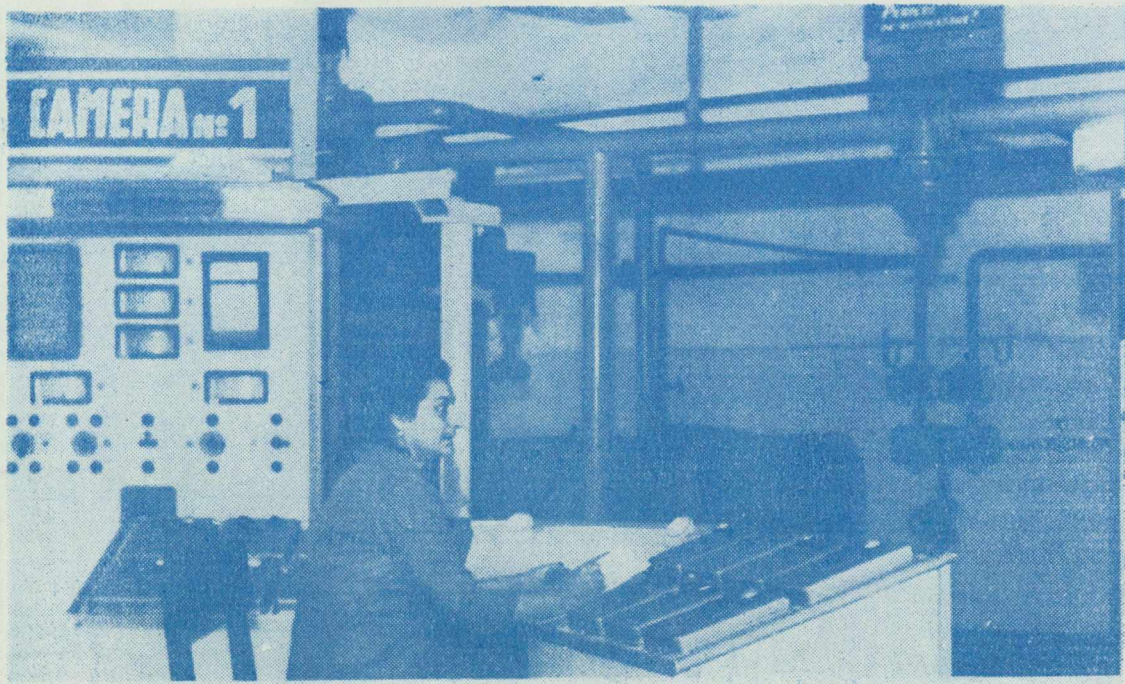
Pilda unei profunde statornicii

Rep.: — **Lucrați la Fabrica de țigarete Timișoara din 1931, așadar de 42 de ani. Faptul acesta este proba unui profund atașament față de locul de muncă, față de renumele întreprinderii, a unei participări intense la preocupările și succesele colectivului. Presupunem că, alături de dumneavoastră, muncesc aici și alți oameni cu un stagiul impresionant în fabrică...**

Tovarășul Miron Mitru, contabil șef: — Întreprinderea, așa cum se prezintă astăzi, este rodul activității unor generații de muncitori, tehnicieni și ingineri ale căror strădanii, acumulate în timp, au dus la etapa pe care o trăim acum. Au muncit aici fără întrerupere oameni ca Nicolina Vălcăneanțu, Feher Gheza, Valeriu Bulzan, Coriolan Comloșan și mulți alții, părtași de drept la bucuria jubileului de 125 de ani al unității. Alții sînt încă în producție.

Traian Broștineanțu, lăcătuș mecanic, are o vechime de 30 de ani în fabrică; Cornelia Gheorghiu, Gheorghe Vlad, Ștefan Vizner, Ana Purtan, Maria Borobar, Roman Doboșan, Cornel Popescu și alții muncesc aici de peste 20 de ani, timp în care și-au cîștigat deplina stimă și prețuire a întregului colectiv.

M. B.

Execuție îngrijită, calitate ireproșabilă, linie elegantă, o gamă de sortimente în măsură să satisfacă cele mai exigente gusturi, modele diverse, în pas cu ultimele apariții în materie de modă, abundență și varietate — iată notele caracteristice ale produselor oferite, atât pe piața internă cât și la export, de către colectivul ÎNTEPRINDERII DE PIELE ȘI MĂNUȘI TIMIȘOARA, colectiv a cărui destoinicie și seriozitate a impus o marcă sinonimă cu cel mai mare respect față de beneficiari. O serie de analize ale producției, inițiate de către comitetul de partid împreună cu comitetul oamenilor muncii, făcute în spirit adânc responsabil, au avut în vedere creșterea permanentă a calității produselor, dezechilibrat considerat de fiecare membru al colectivului drept obiectiv de competență în munca sa, fiecare contribuind la prestigiul pe care marca fabricii și l-a dobândit, pe drept cuvânt. Iată motivul pentru care oricine vizitează magazinul de prezentare a produselor întreprinderii, este încântat de varietatea și abundența sortimentelor pe care fabrica le propune cumpărătorilor: haine de piele și de blană, cu destinații și de croieli diverse, elegante, funcționale, cu tăieturi impecabile, căciuli pentru toate vîrstele, mănuși realizate într-o gamă sortimentală complexă, pentru copii ca și pentru adulți. Pe scurt, produse care constituie o adevărată carte de vizită a unei întreprinderi pentru salariații căreia cuvîntul de ordine este calitatea superioară și care-și fac din grija față de cumpărător o adevărată datorie de onoare.

SORTIMENTE BOGATE, VARIATE, PRODUCȚIE COMPETITIVĂ PE PLAN INTERNAȚIONAL

Rep. : — Care sînt obiectivele pe care colectivul întreprinderii le urmărește în permanență ?

Economist MIRCEA STURDZA, director : — Fără îndoială, obiectivul nostru primordial, pentru asigurarea îndeplinirii căruia depunem toate strădaniile, este livrarea unor produse de calitate superioară. Acest lucru este vădit în grija cu care fiecare execută operațiile care-i revin, în indiferent care fază a fluxului tehnologic și la absolut toate articolele pe care le livrăm. Aceasta nu înseamnă, evident, că problema cantității ar constitui o preocupare de ordin secundar. Dimpotrivă, printr-o organizare judicioasă a lucrului, prin eliminarea riguroasă a pierderilor de timp și de materiale, printr-o permanentă grijă și minuțiozitate, acuratețe a operațiunilor de croire, unitatea noastră livrează pieței o cantitate mereu sporită de articole.

— Vă rog să vă referiți la activitatea de export a întreprinderii.

— Aplicînd în chip ferm prețioasele indicații cuprinse în documentele de partid

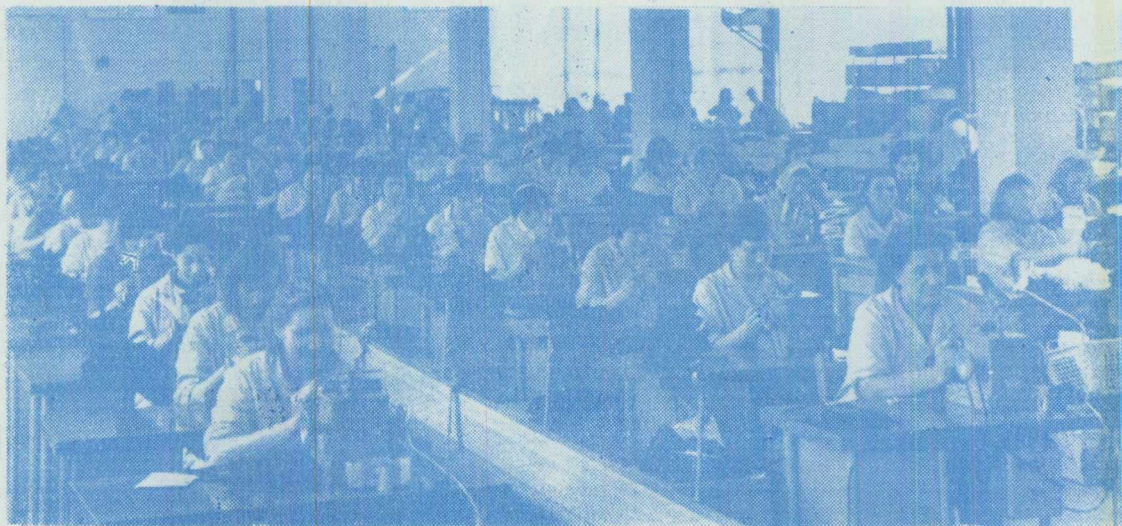
privind diversificarea și sporirea volumului produselor destinate exportului, colectivul nostru, acționînd sub îndrumarea organizației de partid, a stabilit o serie de măsuri menite să ridice activitatea noastră de export la cote mereu mai înalte. Dinamica livrărilor noastre pe piața externă poate fi sugestiv reprezentată prin cîteva cifre comparative : în 1970, volumul exportului a echivalat cu 50 la sută din totalul producției întreprinderii, în 1971 proporția s-a ridicat la 53 la sută, ajungînd în anul trecut la 66 la sută, iar în 1973 — la mai mult de 80 la sută din producția de mănuși și 67 la sută din cuantumul producției de haine de piele. În paralel, s-a urmărit cu consecvență diversificarea sortimentelor, în care sens, pe lîngă îmbogățirea paletelor de culori și adaptarea ei la exigențele modei, au fost create noi și noi de sortimente atrăgătoare, interesante. Astfel au fost create mănuși sport (pentru auto, ciclism, schi, portari fotbal ș.a.m.d.), de protecție (foarte mult cerute într-o serie de ramuri industriale) sau confecționate din sortimente noi de piei, cu ornamente, presaje, căptușeli diverse. O deosebit de valoroasă realizare o constituie asimilarea, în acest an, a producției confecțiilor din piele (paltoane, bluze, sa-

cărilor. Și, bineînțeles, numai așa se poate apăra prestigiul emblemei care ne reprezintă.

TEHNOLOGII MODERNE, CADRE BINE PREGĂTITE

Rep. : — Ce ne puteți spune despre dezvoltarea unității ?

Ing. ION ȘTEFĂNICĂ, director adjunct : — Ne preocupăm îndeaproape de asigurarea unor capacități de producție în stare să răspundă cerințelor tot mai crescînde ale volumului sporit de produse pe care le fabricăm. În acest sens, m-aș referi, de pildă la faptul că, dacă în anul acesta organizarea atelierului de haine s-a făcut, din rațiuni obiective, pe baza utilizării mai bune a spațiilor de care putem dispune în prezent, în 1974 vom avea o nouă hală de producție, construită folosind fonduri de mică mecanizare. Aceasta va duce, desigur, la creșterea producției acestui sortiment, în care scop ne vom completa și dotarea cu utilaje de resort. Vorbind despre dezvoltarea unității, nu poate fi în niciun caz uitat faptul că această dezvoltare se referă și la creșterea gradului de calificare a cadrelor. Este o condiție indispensabilă pentru asigurarea unei producții de

couri etc.). Desigur, ne preocupăm în mod egal și de respectarea cu strictețe a termenelor de livrare, știind că o cerință fundamentală a bunului mers al întreprinderii și totodată o adevărată marcă a seriozității este promptitudinea. Colectivul nostru și-a făcut o veritabilă normă de conduită din acceptarea oricărei comenzi, oricîte dificultăți ar presupune onorarea ei. Căci numai așa se măsoară, sîntem convinși cu toții, gradul de pregătire a muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor noștri, posibilitatea de a răspunde adecvat tuturor soli-

calitate înaltă și în cantitatea pe care ne-o solicită, în ritm ascendent, piața, atât în interiorul țării cât și la export. Ne preocupăm, de asemenea, de prospectarea unor noi piețe de desfacere a produselor noastre ca și de utilizarea unor materiale noi, adoptarea unor tehnologii moderne de prelucrare a pieilor, de creșterea diversificării în creație ca și de autoutilare. Colectivul nostru face tot ce-i stă în putință pentru a contribui la realizarea cincinalului înainte de termen.

B. MARTIN

La cotele înalte ale succeselor

Puternică unitate a industriei timișorene, Întreprinderea „ELECTROMOTOR” și-a dobândit, în virtutea calității produselor sale și a volumului producției, o faimă definitiv statornicită. Activitatea harnicului său colectiv, împlinită pe planuri multiple, a dus la o serie de realizări pe care cronica acestui trimestru în care ne apropiem de sfârșitul anului le consemnează cu satisfacție. „ELECTROMOTOR” a obținut până acum o depășire a planului de export cu circa 500.000 lei valută, livrările către beneficiari: U.R.S.S., R.D.G., R.F.G., Belgia și Olanda fiind făcute la termen și de o calitate excepțională. Intensificarea acțiunilor de modernizare și de perfecționare a tehnologiilor de fabricație a dus la asimilarea în producție a unor noi tipuri de motoare electrice monofazate și la creșterea producției destinate exportului cu aproximativ 13 la sută față de perioada similară a anului precedent. În procesul de fabricație au fost introduse recent 4 tipuri de motoare cu alunecare și 2 tipuri de motoare cu nivel redus de vibrație. Prin autoutilare, au fost realizate de curând două instalații de control al produselor, pentru descoperirea unor vicii ascunse, ceea ce permite, evident, atingerea unor indici de calitate superiori, asigurându-se, corespunzător, un grad foarte sporit de fiabilitate a motoarelor. Nomenclatorul uzinei a fost îmbogățit cu 15 tipuri noi de motoare monofazate. A fost introdusă o nouă metodă de programare și urmărire a producției; în paralel, au fost realizate economii foarte importante la indicatorul „cheltuieli la 1.000 lei producție marfă”. Planul pe 10 luni al întreprinderii a fost îndeplinit și depășit la toți indicatorii, fapt care constituie încă o probă a hărniciei și seriozității colectivului de la „Electromotor”, unitate a cărei emblemă constituie o garanție a înaltei calități.

Produse de înaltă calitate

Rep.: — Vă rog, stimate tovarășe director, să vă referiți la ponderea în ansamblul ramurii a întreprinderii și la sarcinile sale.

Tovarășul MARIN TÂNASE, directorul

întreprinderii „Electromotor”: — La ora actuală, colectivul nostru dă economiei naționale o treime din motoarele electrice, considerate în Mw, produse în România. Această proporție definește, desigur, și ponderea uzinei în ramură și, totodată, ne stimulează să căutăm noi și noi soluții tehnice, să desfășurăm, în interesul producției, o intensă activitate de cercetare, menită să ducă la realizarea unor noi tipuri de motoare, în funcție de cerințele tot mai complexe, de solicitările care ni se adresează. Una dintre aceste cerințe este, de pildă, creșterea producției de motoare, în anii următori, cu mai mult de 30 la sută față de ceea ce realizăm în prezent. Aceasta implică, desigur, unele măsuri preliminare. Astfel, s-a ajuns, restrângându-se nomenclatura articolelor pe care le avem în fabricație, la specializarea în motoare trifazate și derivate ale acestora, în special în motoare cu nivel redus de vibrație și motoare cu cuplu și alunecare mărită, în paralel cu motoarele monofazate, cu puteri de până la 2,2 Kw.

— Ce a intervenit în structura producției întreprinderii?

— Până de curând, am avut o producție foarte diversificată. Acum vom trece la producția de serie mare, fapt care va avea, ca primă urmare, o reducere corespunzătoare a prețului de cost. O altă consecință este desigur posibilitatea de a aplica soluții tehnologice mai bune.

— Ce veți produce?

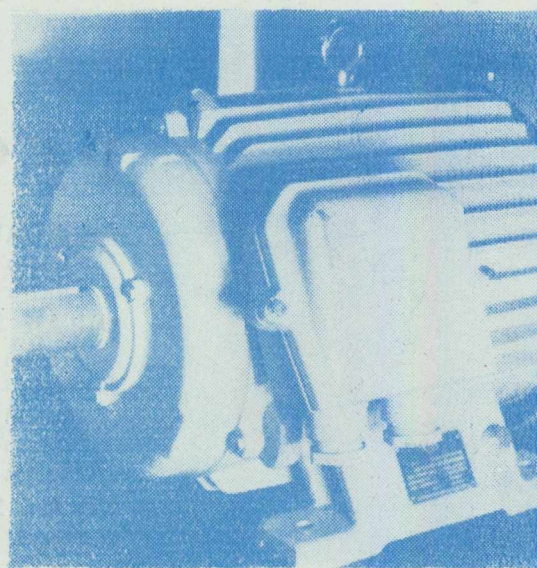
— Produsul de bază este motorul electric asincron trifazat, cu rotor în scurtcircuit. De asemenea, într-o măsură mai mică, se vor produce și motoare asincrone trifazate cu rotor cu inele de contact. Din aceste motoare asincrone trifazate, grație anumitor modificări, păstrând majoritatea reperelor și subansamblurilor de la produsul de bază, se vor realiza variante specializate ale seriei unitare. Unitatea noastră livrează deci: motoare cu nivel redus de vibrație pentru mașini-unelte și utilizări generale pentru utilaje a căror funcționare implică lipsa trepidației (mașini de precizie, de prelucrat, rectificat etc.), motoare cu cuplu mărit, pentru acționări care necesită la pornire o sporire a cuplului nominal de la motoarele din seria unitară, motoare monofazate cu faza auxiliară capacitivă (al căror mare avantaj stă în faptul că pot fi folosite în rețeaua de 220 V, pentru acționarea unei pompe, unui fierăstrău, polizor ș.a.m.d.).

Forța colectivului

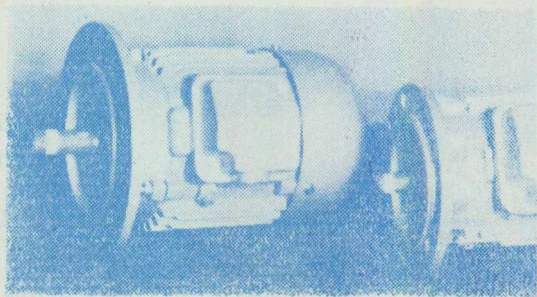
Rep.: — Aruncind o privire de ansamblu asupra indicatorilor care concretizează angajamentele întreprinderii, vă rog să vorbiți despre aceste angajamente.

Ing. IOAN MAROȘAN, director comercial: — Sarcinile pe care ni le-am propus

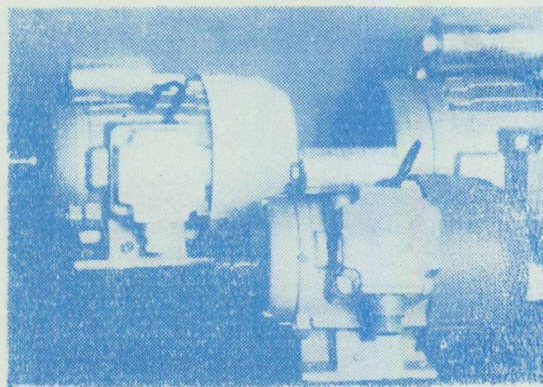
vizează atât sporirea cantității produselor cit și găsirea unor noi soluții care să asigure un înalt indice de fiabilitate. Astfel,

ne-am propus să depășim planul la producția globală cu 3 la sută, la producția marfă cu 8 la sută, la marfa vândută și încasată cu 5 la sută; să realizăm un plus de 5.000 motoare electrice de 0,25 Kw și peste 0,25 Kw și de 30.000 motoare pentru generatoare auto. Ne preocupăm în egală

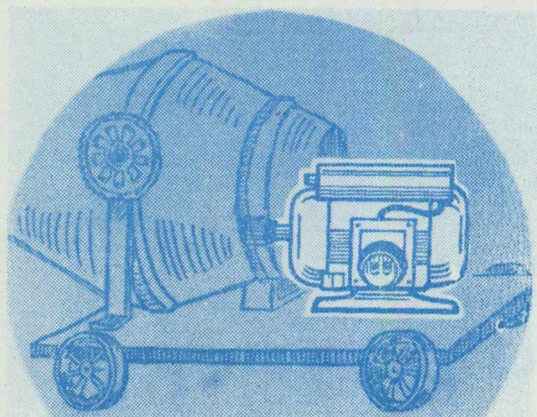
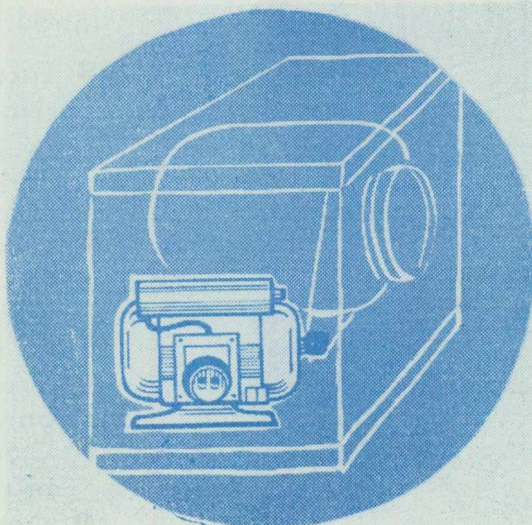
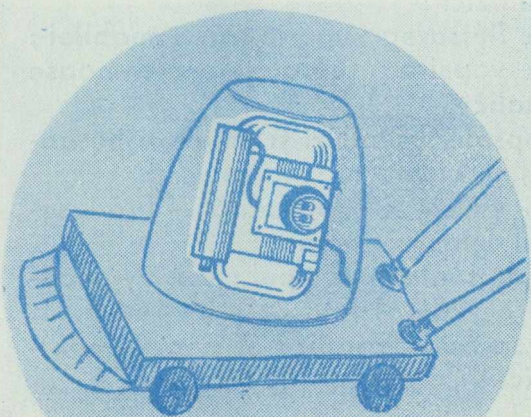

măsură de extinderea încercărilor de fiabilitate la motoarele electrice, ca și de creșterea la 88 la sută a indicelui de utilizare a mașinilor. Colectivul nostru și-a mai propus și realizarea fazelor de asimilare pentru 10 produse peste prevederile

planului tehnic ca și obținerea unor economii în valoare de 2 milioane lei valută prin executarea în uzină a unor utilaje tehnologice, prevăzute inițial a fi procurate din import. Precum se vede, este vorba de sarcini concrete, a căror îndeplinire va ridica producția uzinei noastre la cote și mai înalte.

M. BARBU

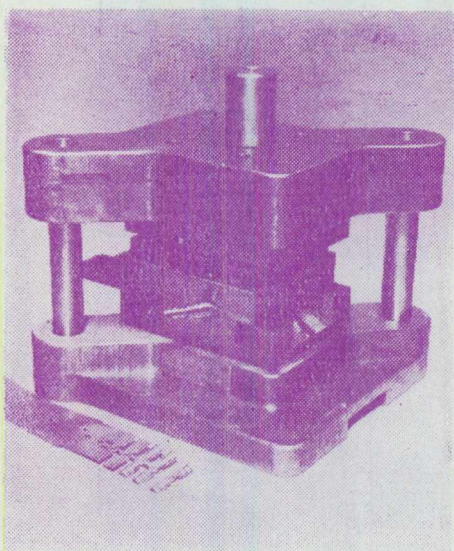

ELECTRO *Timiș*

CALEA BUZIAȘULUI 15
TELEFON 961-22030
TELEX 013291

FABRICA DE MATRIȚE, SCULE ȘI
UTILAJE TEHNOLOGICE PENTRU
INDUSTRIA ELECTROTEHNICĂ

produce:

AGREGATE ȘI LINII AUTOMATE

- Pentru piese specifice mașinilor electrice ;
- Pentru piese diverse.

UTILAJE SPECIFICE PENTRU BOBINARE

- Mașini de confecționat bobine diverse ;
- Mașini de sudat legături la colector ;
- Mașini de bandajare ;
- Linie semiautomată de bobinare a pachetelor statorice ;
- Mașini diverse.

UTILAJE SPECIFICE PENTRU PRELUCRĂRI MECANICE

- Mașini de diamantat colector ;
- Mașini de frezat steguleț la colector ;
- Mașini de confecționare a șuruburilor ;
- Mașini de filetat ;
- Mașini diverse.

STANDURI DE PROBE

UTILAJE PENTRU ASAMBLARE

- Prese hidraulice ;
- Prese pneumatice ;
- Prese acționate manual (excentric, cremalieră, șurub etc.) ;
- Prese acționate electromagnetic ;
- Prese de percuție ;
- Mașini de nituit prin roluire ;
- Prese diverse.

MAȘINI SPECIFICE OPERAȚIILOR DE DEBITARE

- Mașină de debitat și desizolat conductori ;
- Foarfeci pentru debitat fișii (tablă și materiale electroizolante).

UTILAJE DIVERSE

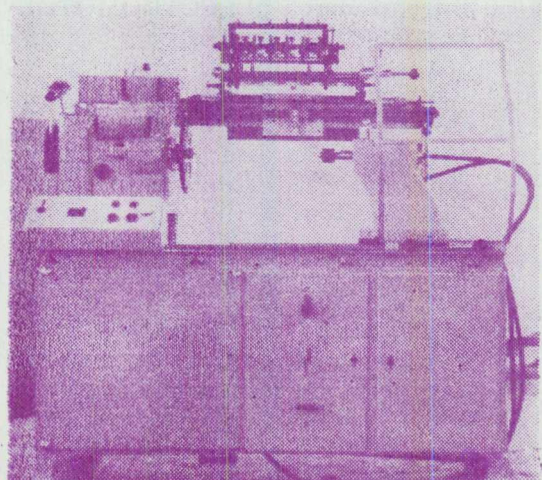
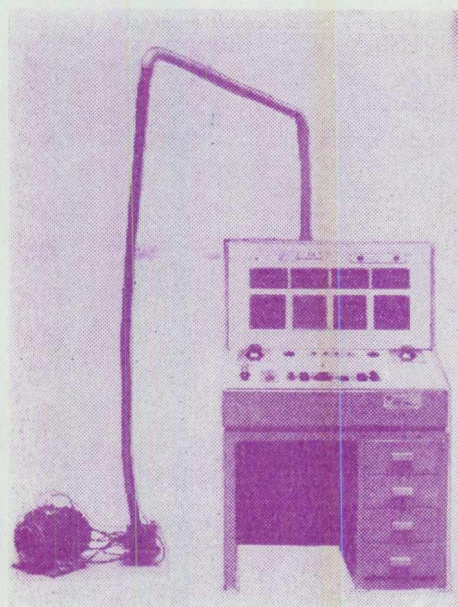
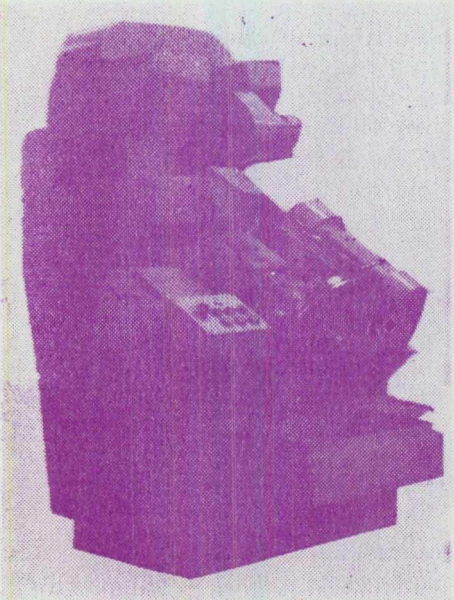
ȘTANȚE

COCHILE

MATRIȚE

FILIERE

SUBANSAMBLE TIPIZATE

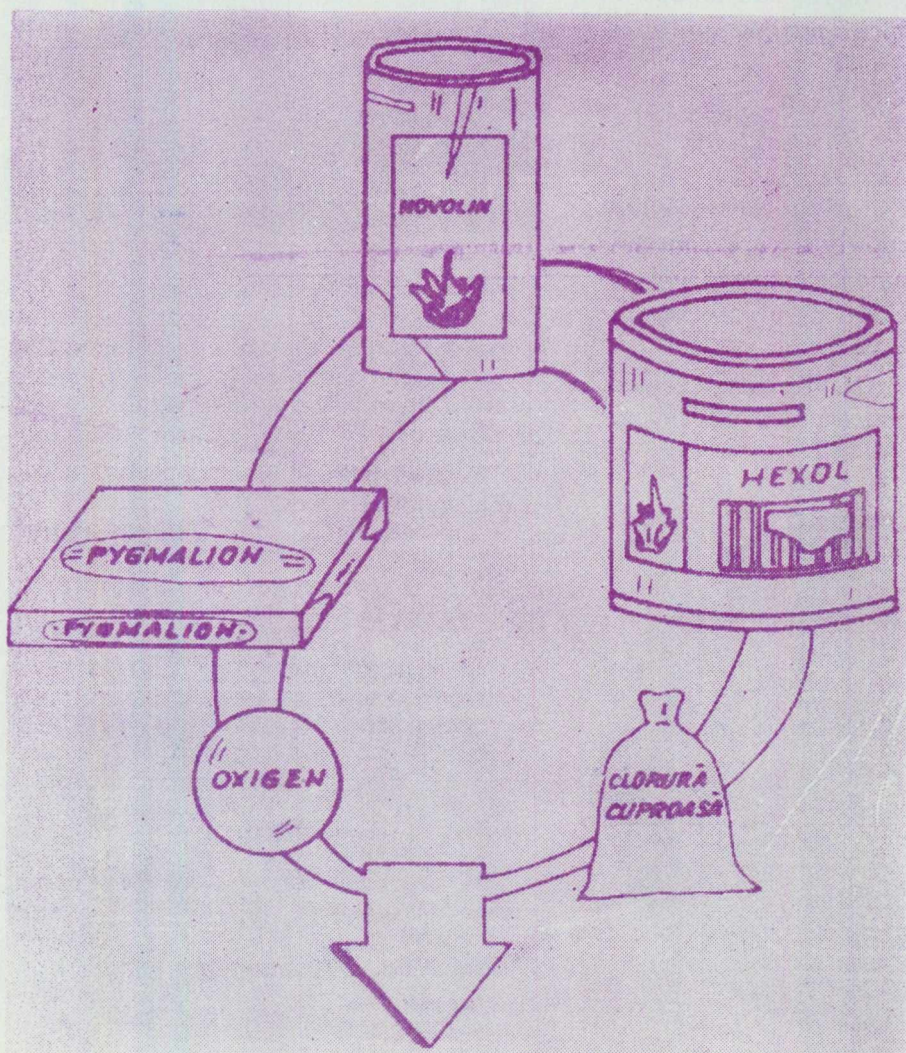
publicitate
TOMIS

MINISTERUL INDUSTRIEI CHIMICE

Întreprinderea

AZUR
Timișoara

O MARCA DE PRESTIGIU

Binecunoscută în ansamblul industriei chimice românești, Întreprinderea „AZUR” — Timișoara și-a consolidat de-a lungul anilor faima, produsele sale impunându-se prin calitatea lor superioară, în măsură să satisfacă cele mai severe exigențe. Gama sortimentală deosebit de bogată, întrebuințările multiple ale articolelor pe care le livrează, permanenta grijă manifestată de către colectivul întreprinderii față de renumele mărcii care-l reprezintă, ca și continua tendință de autodepășire au contribuit la consolidarea bunului nume al firmei, sinonim astăzi cu seriozitatea și promptitudinea, cu garanția înaltei calități. Beneficiind de o îndelungată experiență tehnică, de serviciile unor laboratoare extrem de bine puse la punct, înzestrate cu aparatură complexă, colectivul întreprinderii desfășoară o activitate rodnică.

Întreprinderea „Azur” Timișoara produce :

- Lacuri incolore și emailuri pe bază de derivați celulozici :
 - pentru finisarea superioară a mobilei ;
 - pentru vopsirea suprafețelor lemnoase și metalice.
- Lacuri, vopsele, grunduri și emailuri pe bază de rășini alchidice :
 - pentru vopsirea superioară a produselor din lemn și metal.
- Săpunuri de toaletă de tipul : Vis, Pygmalion, Mugurel, Pitic, Lapte de crin, Laura.
- Clorură cuproasă, catalizator pentru industria chimică ;
- Oxigen tehnic pentru industria metalurgică și în scopuri medicale.

NCI POEME DE TA STĂNESCU

lambda

La început cînd încă mai purtam
pe suflet coaja de var a sufletului
credeam și speram
iubind să fiu iubit.
Mai tirziu cînd dădeam din trup
ca dintr-o aripă
în singerosul aer, mi-am zis :
dacă pot să iubesc mi-e destul
și mi-este suris

și mi-este vis
dacă pot să iubesc
La urmă, la umbră
am cîntat :
dacă cineva poate să iubească
e împărat
dacă cineva este iubit
e infinit
și dacă există iubire
din goluri se naște plinul.

ca o piatră

Mirosul teilor ca o piatră
Umbra teiului ca o piatră
Mirosul păsărilor ca o piatră
Aerul și vîntul păsărilor ca o piatră
Patul și tavanul meu ca o piatră
Fereastra și rana mea ca o piatră
Dragostea mea de femeie ca o piatră
Dragostea mea de continente ca o piatră
Rotirea pămîntului ca o piatră

Rotirea secunde ca o piatră
Mirosul animalului hăituit ca o piatră
Mirosul femeii mele ca o piatră
Raza cerului ca o piatră
Cornul cerbului ca o piatră
Zăpada vieții mele ca o piatră
Dragostea inimii mele ca o piatră
Coiful luminii ca o piatră
pe ochiul meu de piatră
Piatra ca o piatră

șă e firesc,
bine dom'le,
adusul, iar
asumul? Le-
de la 16 ani
re dreptul la
nu 16 cît se
peste 20, dar
să munceas-
dacă e drep-
u el ce vor
mai bine să
u vreun in-
nați să nu-l
nostru de
Ba nu : un
celălalt cu
nu-i e frate,
te, dar frați
îndcă-i văd
trei, înalți,
i, le stă atît
din privire

nu alta — și-i văd cum se com-
portă și unul și altul față de
fată, care e tot de-a lor, însă,
de ce n-aș recunoaște, chestia
asta n-o înțeleg. Cum spun,
trecuți binișor de 20 de ani ei,
ea undeva pe-aproape, termi-
nară liceul, toți trei, mă rog,
nu s-au înghesuit în frunte, dar
nici în coadă n-au fost și după
asta hai la facultate. Au încercat
o dată, de două ori și de-atunci
tot încearcă. Mă rog și
asta e un drept, dacă vor ei
să-l folosească la nesfîrșit n-au
decît, dar de ce nu muncesc?
Ei, aici e aici. Ar munci, dar
nu-i lasă, bine? În primul rînd
conștiința lor, că n-o au, și pe
urmă le lipsește și indemnul
părinților, care e straniu și-i
ajută să n-aibă ce le trebuie:
indemnare și mîndria de a fi.
Da, da, lasă că știu eu ce spun.

Păi n-am discutat cu domnul.
(Nu-i spun numele că nu se
cade, mă cunoaște omul, ce
și-ar putea închipui despre mine?)
L-am întilnit întîmplător
pe tatăl celor doi, că pe celălalt
nu-l cunosc și venise vorba.
Știți ce zicea?
— Lasă-i, că destul am muncit
noi, să găsească și ei altă cale.
— Ce cale, domnule, care cale,
că ei n-au nici una, stau toată
ziua, de te încearcă durerea
de inimă pentru timpul și tineretea
lor pierdută. Și omul
e ca apa, doar se știe, atunci
cînd stă, se strică. Nu-i păcat?!
S-a supărat pe mine, gata, de
atunci ne salutăm de la distanță,
dar ce-o zice în gîndul

lui cînd mă vede, dunăzeu
știe.
Eu unul nu mă pricep la educație
și alte treburi asemănătoare,
de-aia nici nu mă bag, dar zic
și eu așa, fiindcă nu mă duresc
ce cale alta decît munca-ar putea
găsi tinerii de soiul lor, fiindcă
de făcut ceva trebuie să facă —
așa e omenește. Și decît să
ajungă la rele, mai bine să
le retez tendința spre nimicnicie,
chiar dacă uneori le pari dur
sau mai știu eu cum.
Și-atunci mi-am zis : stai neică,
să nu pățesc și eu ca dumnea-
lor, mai bine o iau din vreme,
să simtă și să știe că în lume
nu ești de capul tău, că nu se
cade și e păcat să te irosești.
E bună de multe ori și aspira-

ția spre altceva decît au fost
babacii (vorba asta n-o pot suferi,
dar nu le-o pot scoate din
vocabular și pace!), înțeleg și
dorința de a te bucura trăind
sub soare, dar nu pricep de ce
vrei cu orice preț să fii dintr-o
dată primul, cînd, doar se știe,
ca să ajungi în vîrf, calea e
cu urcușuri și coborîșuri, fiindcă
de n-ar fi așa, cine poate
garanta atîtea frumuseți spre
care aspiri, le ajungi și-ți tot
încropești altele în funcție de
vîrstă, de voință și de cît te
țin băierile minții. Sufletește,
părinții rămîn totdeauna ce
sînt, dar nu-i drept să tot ce-
deze fără noimă coltucul, chiar
dacă pîinea e albă, pentru că
încet-încet, copiii se obișnuiesc
să creadă că bucata asta

li se cuvine pentru simplul motiv
că sînt ai noștri și dacă e
nemuncită, ochii lor pot deveni
păgîni pentru toate bunătățile
pămîntului și în loc să adauge
la ce au, irosesc ce agonisesc
alții în strădania lor spre mai
bine și frumos. Doar s-a spus
destul de răspicat că „munca
l-a creat pe om“, e drept s-a
spus mai de mult, dar de-atunci
pînă acum i s-a mai îmbogățit
sensul, fiindcă omul este astăzi
pe o nouă treaptă și numai
munca îl tot înalță. Dacă am
început-o, duc ordinea pînă la
capăt. Retez pretențiile
nemeritate, fiindcă e bun și
miezul, recunosc, dar nu-i coltuc.
E mai greu acum, fiindcă m-am
lăcomit să am mai multe, de
data viitoare însă, zis și făcut :
dau fiecăruia ce i se cuvine.

in voi :
vrerile noastre nescutate, in voi ;
puterile toate crescutele cu voi :
cernutul întîmplat și lamura, voi
să suiți, să suiți pridvoarele către
lumine.
Suind, răbdările să fie împliniri,
suind, îndurările să fie bucurii,
suind, rările să fie lampadare
aprinse, roșietice, durute.

Suindu-vă, suindu-vă pe voi
către lumine !

Din volumul „Triumf“ — în curs
de apariție la Editura Militară

VLAICU BĂRNA

Trec în depărtări,
visătoare,
Amintiri din vremi
aurii...
Trece fața ta
zimbătoare,
Și se pierde-n zări
viorii.

Trec încet un șir
de catarge,
Flutur' aripi vii
în țării ;
Valul crește-n larg
și se sparge...
Cresc lumini de far
și dispar.

VALERIU GORUNESCU

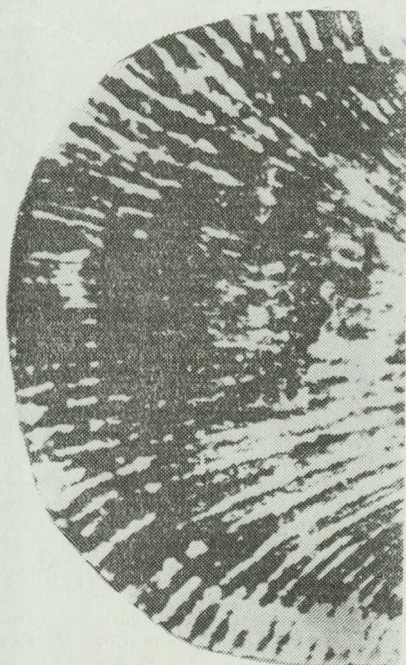
aventură la tomis

Nu mi-ai spus că luntrea mea-i
prea grea
pentru marea ta de lacrimi, pură,
un sărut îmi cade de pe gură
și-atingîndu-te, se schimbă-n stea.

Astfel luminați, într-un catran
de prevestitoare aventură.
Iadul, pintecoasă geamandură.
Raiul, cu zăpadă, diafan.

Vrem un colț cu liniște și smalturi
de legendă blindă și-mplinire.
Curcubeu pe-nec numit iubire.
Moartea trece formele prin valțuri.

Te voi recunoaște după cîntec,
după ochii tăi de inger bun.
Ochii tăi și cîntecul apun.
Ziua doar, cu soarta noastră-n pîntec.

GRIGORE SĂLCEANU

asfințit marin

Nouri violeți
printre crengi,
Nouri cenușii
pe cimpui,
Dangăte prelungi
de tălângi,
Soare de rubin
pe un pin.
Spulberul de val
peste dig,
Duh înaripat
către cer,
Dungile de vînt
și de frig...
Spumegă în larg
munți de ger.

GHEORGHE PITUȚ

țarm

Intru sub întrebări, sub întrebarea
vieții — fi-va gîndu-mi în stare să
rămînă ?
Cameleoni perpetuu de-au să picteze
marea
adaug la tabloul orbilor duși de mină.

De unde-aș moșteni nerușinarea
să enervez clădirile, să sparg ferestre ?
Întîndă-se deci glodul cît mările amare
eu cred pe mai departe că-n bunul simț
sînt crește.

Oricît n-aș vrea, mă smulge din odăe
gilceava lumii toată cu fapte și capricii ;
artistul cel intern însă-mi refuză, taie
povestea și transmite doar veni, vidi, vici.

AUREL DUMITRESCU

hrisov

Poveri de griie coapte îmbracă-n aur
malul,
Le unduiește vîntul și le doinește valul.
Azi, vredniciei Dobrogei fii, precum casei
lariei,
Statornicesc noblețea mănoaselor fruntarii.
În fiecare grăunte o boabă de sudoare
Încredîncează piinii cite-un crimpei de
soare.

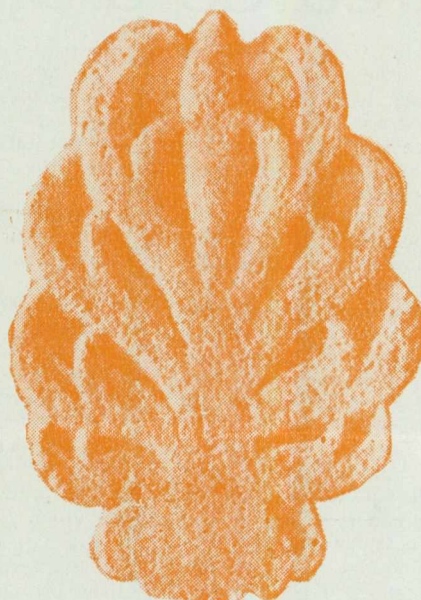
Ceres minînd chervane, cu arșița-n cerbice,
Din Dunăre la mare vine pe șleau de spice
Și-n urma ei Fortuna înfiptă în sandale
Toarnă belșug din cornul mărînimiei sale.
Despre încăierări, cu singe letopiseș scriu
maciei,

Chefliul Dionysos și-a-mpins la țarm
aracii,
S-o supăra porunca-ncălcîndu-i, Burebista,
Dar muncii vrem desfăt și uitare, nopții,
trista.

Păduri de Helianthus, solar ascut condeie,
Să scrie pe vestigii din veac cu curcubeie,
Cum Mircea cu condeie făcea încăpătoare
Istoria, de țară, din Severin la mare.

Noi i-ntărim hrisovul la țarm cu val în
margini
Și-i parafăm cu lanuri adaosul de pagini,
Imaginăm zeițe cu chipul rubicond,
Dar ne-mplinim tenace în spicul gras și
blond,
Aici, unde și valul e de sudoare ud.

Ci-n foșnetul de unde al griielor se-aud
Venind de-a rostogolul dinspre adînc,
încoace,
Galbenii-n care sună sudoarea frunții
trăce.

MIRELA ROZNOVEANU

serviciul de masă

Zeului Pontos

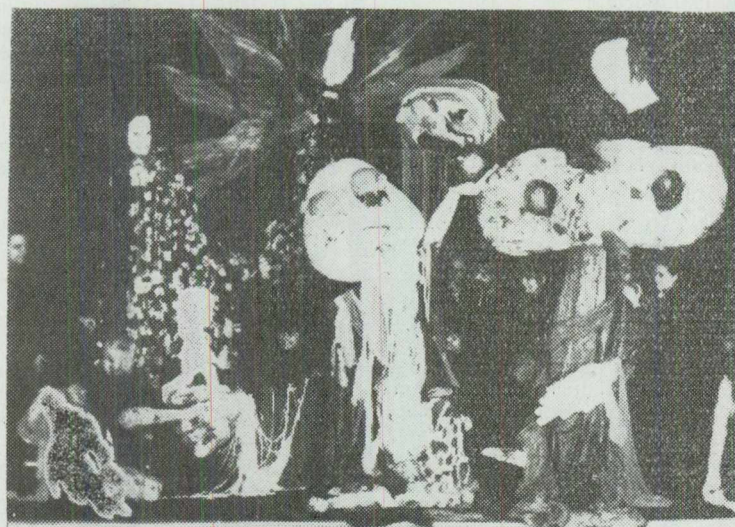
Acum, cînd am uitat cuvintele
frumoase, pe cele de neuitat,
pe cele exaltate sau mîcinoase,
îți întind în față serviciul de masă.
Farfuria aceasta prea încăpătoare, prea
adîncă,
m-a speriat întotdeauna prin naiva ei
încedere

în viața fericită și lungă.
Ca un semn al ironiei cerești,
farfuria întînsă în albul orbitor al
barajelor de lumină
este deșertul meu imaculat la care am
ajuns
tîrită de uriciunea iubirii fără tină.
Ca o pacoste venită din rai
nu te mulțumești niciodată cu ce ai.
Iată, șterg micuța farfurie de desert,
chezășia celor mai cumplite necazuri pe
care trebuie să ți le iert.
Mi-o sparg de cap, rîndindu-mă brutal,
și-mi place să privesc singele clocotînd
peste obraji, în aval,
ca licoarea ochiului tău mirat, plesnit de
valul înfrunzit.

SAPTAMINA TEATRELOR DE PAPUȘI

Între 22-28 octombrie s-a desfășurat la Constanța cea de-a IV-a ediție a „Săptămînii teatrelor de păpuși”. Anul acesta, întâlnirea păpușarilor a avut drept fundal manifestarea de mare anvergură intitulată semnificativ „Pontica — dialog cultural cu viața”. Încadrarea „Săptămînii...” în suita acțiunilor pontice este deosebit de inspirată, ea prilejuind un viu și direct dialog cu publicul, prin spectacol, o confruntare pasionantă a slujitorilor acestui gen de teatru, un necesar schimb de experiență. Zece teatre și-au etalat astfel unele dintre spectacolele reprezentative, într-un fel, pentru stadiul propriu de evoluție. A fost o „Săptămînă...” bogată în surprize de tot felul — plăcute în cea mai mare parte — încheiată fericit cu un simpozion la care au luat parte critici, dramaturgi, directori de teatre, regizori, actori, scenografi, participanți la a IV-a ediție a festivalului. Interesul real cu care a fost întâmpinată o atare

inițiativă impune, poate, ideea organizării, la ediția viitoare, a unui simpozion tematic, pregătit din timp, și la care să se dezbate câteva dintre problemele teoretice, insuficient sau deloc tratate chiar și în revistele de specialitate. Comitetul județean Constanța pentru cultură și educație socialistă a oferit tuturor teatrelor care au susținut spectacole în cadrul „Săptămînii” diplome de participare, iar Consiliul Național al Pionierilor, diplome de onoare: Teatrului „Tândărică”, Teatrului de păpuși din Constanța, actriței Aneta Forna-Christu, de la Teatrul de păpuși din Constanța, dramaturgilor Nella Stroescu și Alexandru Popescu. La festival au participat ca invitați de onoare: Dina Cocea, artistă emerită, vicepreședintă a A.T.M.-ului, Eșua Belo, directorul Teatrului de păpuși din Plovdiv, C. Hosnowski Zenon, directorul teatrului Panstwowy Lalki din Polonia, Ted Milton de la Tugh's Puppet Theatre din Stroud, Anglia.

Dina Cocea, artistă emerită, vicepreședintă A.T.M.-ului: Vin pentru prima dată la „Săptămînă teatrelor de păpuși”; aş vrea să-mi exprim satisfacția de a fi văzut spectacole frumoase, unele foarte originale, mărturisind efortul păpușarilor noștri de a face artă cu a mare.

Ana Predescu, inspector la Direcția teatrelor: Acum cînd teatrul nostru de păpuși împlinește 25 de ani de existență putem vorbi de un real spor calitativ și cea de a patra ediție a „Săptămînii...” arată cu prisosință strădania slujitorilor acestui gen de a face din „scenă mică” o tribună a bunului gust, o modalitate de a educa, de a forma și cultiva apetitul tinărului spectator pentru arta de bună calitate. Sint, desigur, multe de spus; important ni se pare că, pornind de la acest nivel sporit al realizărilor și... exigenței, păpușarii noștri să se prezinte la ediția viitoare a „Săptămînii” cu spectacole și mai bune, și bineînțeles, pînă atunci să obțină multe, tot mai multe și mai prestigioase succese.

Alexandru Popescu, dramaturg: 1. Demnă de relevat este seriozitatea cu care, de cele mai multe ori, s-a lucrat textul în adîncime, explorîndu-se astfel sensurile sale cele mai ascunse. 2. Se pare că s-a înțeles, în sfîrșit, cit de mult contează colaborarea tuturor factorilor de care depinde reușita unui spectacol. Cele mai izbutite creații ale „Săptămînii” au fost rodul unei astfel de colaborări...
Nella Stroescu, dramaturg: 1. Pledez pentru păstrarea a ceea ce e specific în zona în care cutare sau cutare teatru își desfășoară activitatea: eroi, motive etc. 2. Să scriem mereu cu gîndul la el, la copilul-spectator, să nu-i subapreciem capacitatea de a judeca și înțelege.

Agripina Foreanu, dramaturg: O piesă bună se impune singură...
Viorica Huber Rogoz, dramaturg: Bine ar fi ca secretarii literari ai teatrelor să-și îmbunătățească stilul de muncă... cu dramaturgii. Să fie prompti în a răspunde pozitiv sau negativ celui care încredințează un text teatrului. Personal am găsit în Stanca Ponta, secretar literar la Teatrul de păpuși din Oradea, un model de probitate și de profesionalism.

Stelian Vasilescu, critic, revista „Familia”: Această ediție — a patra — a „Săptămînii” mi-a prilejuit: 1. Bucurii. Fără discuție, în ansamblu, mișcarea noastră păpușărească e în ascensiune. Numai cu 2-3 ani în urmă discutăm înfiorați, în superlative, sau aproape în superlative, despre 1-2 teatre. Acum „vedetele” s-au înmulțit, teatrele din Galați, Iași, Brașov, Timișoara au venit cu surprize plăcute (lăsăm acum deoparte neîmplinirile). Parcă am asistat la un festival al scenografiei, dar legat de asta și...
2. Nedumeririle. Unde sînt păpușile și, mai ales, păpușarii-minuitori?

Alexandru Davidescu, Teatrul de păpuși din Craiova: 1. E timpul, cred, să deli-

mităm teoretic caracteristicile, coordonatele pe care se mișcă și evoluează literatura dramatică scrisă pentru teatrul de păpuși. Epoca adaptărilor a trecut. Păpușeria a devenit însă un fel de alchimie regizorală care se consumă în taină și mister, și care e obligată să-și confecționeze singură și teoria și filozofia și estetica, și, de multe ori, și textul de la care pornește. 2. Noi, vechea generație, am început această carieră întâmplător: ne-a condus entuziasmul, instinctul. Am învățat din mers. Noua generație trebuie să pornească de la o adîncă cunoaștere a fenomenului teatral pentru ca ei, tinerii, să poată să-și croiască un drum cu mai puține ocoluri decît l-am străbătut noi.
Florica Teodoru, regizor, Teatrul de păpuși din Timișoara: 1. Am fost la edițiile trecute ale „Săptămînii” ca... observa-

gînduri, impresii, propuneri

tor, la aceasta teatrul nostru a prezentat, în sfîrșit, un spectacol. Vreau să spun că nivelul calitativ ridicat al „Săptămînii” impune fiecărui participant o judecare lucidă și critică a ceea ce face vis-à-vis de realizările celorlalți... 2. Nota bene pentru organizare.

Natalia Dănilă, directoarea Teatrului de copii și tineret din Iași: 1. Există prea multă comoditate, uneori, se cuvine cred să creăm în teatrele noastre acel rivnit suflu original pornind de la condițiile specifice de lucru. Trebuie să medităm mai adînc la rolul educativ al teatrului de păpuși, să înfrîngem inerția unor părinți sau cadre didactice și vom reuși numai montînd spectacole foarte bune. 2. De ce trebuie să așteptăm „Săptămîna...” pentru a ne cunoaște mai bine, pentru a schimba între noi gînduri, idei? 3. Un dramaturg care ține la ceea ce scrie, își va face un obicei din a fi prezent nu doar la premiere...

Viorica Weber, directoarea Teatrului de păpuși din Brașov: 1. Da, cred că dramaturgul care își consideră munca încheiată odată cu predarea unei piese își minimizează de fapt lucrul. În afară de Nella Stroescu și Alexandru Mitru, eu personal n-am avut bucuria de a vedea alți dramaturgi asistînd la lungul periplu al actorului spre desăvîrșirea rolului. **Florin Soare**, șeful comisiei culturale din cadrul Consiliului județean al pionierilor Sibiu: 1. Cred că atît dramaturgul cit și păpușarul trebuie să fie buni pedagogi. Noi, la Sibiu, ne ocupăm de aceea și de educația viitorilor educatori. Astfel, la Școala populară de artă există o clasă de păpușărie la care participă un mare număr de elevi ai liceului pedagogic. Miine, după absolvire, ei vor deveni, în școlile unde vor fi repartizați, pricepuți instructori de teatru. Copilul, solicitat să

minuiască el însuși păpușa, să interpreteze un mic rol într-o piesă, va privi dintr-odată cu alți ochi teatrul de păpuși, se va apropia de lumea sa miraculoasă cu o nouă dragoste...

Take Dobrescu, directorul Teatrului de păpuși din Botoșani: 1. Ideea că ar trebui să izgonim basmul din repertoriu mi se pare greșită, cum tot exagerată îmi apare și încercarea de a forma un repertoriu numai din basme. Fiecare vîrstă cere altceva... 2. Noi am încercat, cu succes în stagiunea trecută, modalitatea spectacolului-lecție, o oră dura reprezentativă, o oră discuția copiilor cu actorii, regizorul, scenograful despre spectacol... O altă formă interesantă de familiarizare a copilului cu universul teatrului: spectacolul de teatru-cinema.

Aurel Crăciun, directorul Teatrului de păpuși din Alba Iulia: Propun ca la ediția viitoare să fie invitate toate teatrele din țară. În sfîrșit, ca o premiu, ca o recunoaștere a valorii artistice, 3 din cele mai bune spectacole să fie trimise peste hotare...

Vasile Dan, directorul Teatrului de păpuși din Cluj: 1. Foarte puțini dintre dramaturgii noștri de valoare scriu și piese pentru copii. Mai dăinuie, se pare, ideea că fiind dedicat celor mici, acest gen de teatru este de la sine condamnat anonimului. De ce? 2. Televiziunea ne ignoră aproape cu totul. De mai bine de doi ani nu s-a transmis pe micul ecran un spectacol cu păpuși.

Eșua Belo, directorul Teatrului de păpuși din Plovdiv: 1. Am participat la toate cele trei ediții ale „Săptămînii”. Pot spune că se simte un sensibil salt calitativ la această abia încheiată ediție. Gazda festivalului a fost și este spectacolul bun. Mi-au plăcut în special spectacolele: „Ninigra și Aligru” (Tândărică)... „Bing-bang” (Iași) „Prometeu” (Galați). Cunoșc mai îndeaproape teatrul din Galați: „Prometeu” e foarte bine realizat, cu mult profesionalism, regizoral și scenografic.

Nicolae Nică, scenograf, Teatrul pentru copii și tineret din Iași: 1. Deși a trecut numai un singur an de cînd fac scenografie pentru teatrul de păpuși pot spune că am avut destule satisfacții. Teatrul de păpuși oferă tinărului scenograf posibilități nelimitate de exprimare. Ediția '73 a fost dominată de altfel de personalitate... scenografulor. 2. De ce lipsesc, în general și în special, de la „Săptămîna” noastră, recitalurile? De ce muzica este folosită cu atîta zgîrcenie în spectacole? Copiii sînt extrem de receptivi la melodie...

Botar Edith, scenografă — Teatrul de păpuși din Cluj: 1. Și la această ediție a „Săptămînii” am putut viziona două feluri de spectacole: unele pentru copii, altele pentru specialiști. 2. Am avut de învățat și din ce nu mi-a plăcut, din spectacolele mai puțin realizate.

Irina Bornovski, scenograf, Teatrul de păpuși din Ploiești: 1. În multe colective au loc nenumărate schimbări: unii păpușari bătrîni, cu experiență, ies la pensie, vin alții, tineri, chiar foarte tineri. Atenție: facem oare totul pentru a-i ajuta să se integreze cît mai repede, mai total, în colectivul nostru?

Mircea Nicolau, scenograf, Teatrul de păpuși din Galați: 1. Nu numai televiziunea ne cam ignoră, ci, de cele mai multe ori, și presa. Cronicarii se mulțumesc uneori doar cu consemnarea premierei; alții, în absența criticului de specialitate se improvizează un comentator ad-hoc („scenografia a colaborat bine cu regia tehnică — se scria într-un cotidian”).

Dorina Tănăsescu, artistă emerită: Este poate timpul ca și păpușarul să fie pregătit, ca în alte țări, în institute superioare de artă.

starea de grație

Păpușa este starea de grație a inocenței. Copilul vede în ea un partener ideal de joc tocmai fiindcă așa, imobilă și tăcută, ea se supune oricărui capriciu al imaginației, e o bună tovarășă pentru micul căutător al sensurilor prime. Teatrul de păpuși, oferindu-i prilejul unei mai fastuoase și mai teribile incursiuni în universul ei miraculos, îi solicită însă nu numai inteligența imaginativă ci, în același timp, și în chip neostentativ, îi formează și îi educă gustul pentru armonie și frumos, îi cultivă calitățile morale. Dar, pentru a izbîndi în această întreprindere deloc ușoară, el, spectacolul, trebuie să fie un model de bun gust și prospețime spirituală, să aibă un mesaj limpede, lesne de pătruns, să nu fie o lecție obositoare de bună purtare, dar nici o risipire haotică de gesturi, sunete și culori... Aici, în știința realizării acestui perfect acord între idee și imagine, stă secretul reușitei și în teatrul destinat celor mici. E de necrezut cu cîtă promptitudine reacționează copilul: sigur, el nu va ști să-și argumenteze savant opțiunea sau reticența. „Nu mi-a plăcut, va spune el simplu. E așa sau așa...”. Va aplauda exploziv, va participa cu însuflețire, va povesti și repovesti cele văzute... Este inutil poate să mai repetăm că teatrul de păpuși este o școală a gustului pentru arta de bună, de înaltă valoare. O facem totuși pentru că, uneori, rolul său formativ, educativ e minimalizat. Am fi doriți, alături de păpușari, să vedem la cea de-a IV-a ediție a „Săptămînii” de la Constanța și reprezentanți ai Ministerului Educației și Învățămîntului și, pe toată perioada festivalului, pe cineva de la televiziune sau de la Consiliul județean al organizației pionierilor... De fapt, sîntem convinși că pentru toate absențele, mici și mari, au existat și există infailibile motive obiective... Această a IV-a ediție a festivalului păpușăresc a fost dominată, fără îndoială, de personalitatea scenografului, în primul rînd, a regizorului, în al doilea rînd, a actorului, ici și colo... Mai puțin a dramaturgului (acordarea, de către Consiliul Național al organizației pionierilor, a două diplome de onoare dramaturgilor Nella Stroescu și Alexandru Popescu a fost mai mult un gest de curtoazie, nici unul, nici altul neavînd vreo piesă în festival...). Este evidentă strădania de a realiza spectacole cît mai originale, de a

construi, chiar în absența textului de valoare, superbe imagini scenice. Cazul cel mai interesant l-a constituit, cred, spectacolul Teatrului de păpuși din Galați, cu „Prometeu”: ideea unei pantomime cu păpuși, extrem de seducătoare la urma urmei, a apărut probabil după parcurgerea textului care nu oferea poate garanțiile unei totale reușite... Regizorul Traian Ghițescu-Ciurea a izbutit o montare frumoasă (cu unele nedorite lungimi, totuși), scenograful Mircea Nicolaș a realizat un decor de toată frumusețea, de o mare funcționalitate; ceva a nemulțumit însă: lipsa comentariului...

Ca de obicei, „Tândărică” a dat un bun exemplu de profesionalism. „Ninigra și Aligru”: spectacol de rafinament artistic și măiestrie regizorală (Margareta Niculescu), scenografică (Dan Nemțeanu) și actoricească, impune și celor mai sceptici virtuțile infinite ale teatrului de păpuși tradițional, cu păpuși — păpuși minuite cu grație și o tehnică fără greșală. Este de altfel cel mai fericit exemplu de spectacol rotund, realizat nu doar compartimental, alături de care am așeza „Micul prinț”, dramatizare de Andrei Belgrader (care semnează și regia) după A. de Saint Exupery, prezentată în premieră în ultima zi a „Săptămînii” de colectivul constănțean. Excelentă, a cita oară, Aneta Forna-Christu! La „Fetele din măr” (Teatrul de păpuși din Timișoara) și „Capra cu trei iezi” (Teatrul de păpuși din Baia Mare) am aplaudat unitatea viziunii regizorale (Florica Teodoru, Aristotel Apostol) și nota de bun gust a scenografiei (Eustațiu Gregorian și Ida Grumaz).

Am remarcat tendința păpușarului de a părăsi vechiul spațiu de joc și de a se impune atenției noastre și ca actor. Tentativa rămîne valabilă atîta vreme cît, într-adevăr, păpușarul este și un foarte bun actor. Or, nu de puține ori au rezultat niște hibridi artistici despre care, poate, mai pe larg, într-un număr viitor. Cert este că „Săptămîna” constănțeană a impus mai mult decît oricînd atenției publice o artă a unui teatru matur artistic, că a fost un prilej nu numai de desfătare estetică dar și de, în egală măsură, regîndire a unor probleme mai speciale legate de spectacolul pentru cei mici, de mai mult profesionalism și probitate.

CARMEN KEHIAIAN

BREVIAR

(Urmare din pag. 7)

tilniri, unde să facă expuneri asupra unor probleme teoretice, să prezinte opera scriitorilor invitați, să ajute efectiv, direct la îndrumarea gustului public spre înțelegerea artei adevărate.

5. Să se organizeze și recitaluri tematice (poezie patriotică, poezia mării, poezia iubirii, poezia naturii etc.). Aceste propuneri sînt o dovadă evidentă a receptivității în creștere a publicului față de creația literară actuală și totodată o dovadă a necesității și eficacității unor astfel de forme de directă confruntare a creației poetice cu inspiratorii și beneficiarii ei.

☆

● În sălile Muzeului de artă Constanța s-a organizat, cu concursul Muzeului de Artă al Republicii Socialiste România și Muzeului Delta Dunării Tulcea, expoziția Peisajul marin. Reunind opere ale picturii românești clasice și moderne — și am cita, succint, opere de N. Vermont, N. Tonitza, St. Dimitrescu, Fr. Sirato, Gh. Petrașcu, Th. Pallady, I. Iser, N. Dărăscu, L. Grigorescu, V. Popescu, St. Popescu, M. Iancu, Theodorescu Sion, această expoziție a beneficiat de vernisajul criticului de artă Ion Frunzetti, care a vorbit despre „Prezența mării în spiritualitatea românească”.

● La Casa de cultură din Medgidia s-a desfășurat un simpozion susținut de pictorul Ion Sălișteanu și de criticul de artă Ion Frunzetti: „Arta plastică și realitățile socialiste”. Vorbitoarii s-au referit, prin mediarea unor opere din expoziția Dobrogea în pictură ieri și azi, la sensurile generale ale fenomenului artistic modern și contemporan, au răspuns muncitorilor prezenți într-un dialog încheiat firesc și spontan.

● Tot la Medgidia s-au vizionat operele executate în cadrul celui de al treilea simpozion de ceramică. Ca și precedentele, aceste lucrări vor fi amplasate în centrul și parcurile orașului, întregind ambianța urbanistică creată. Salutăm permanentizarea acestui simpozion, din inițiativa forurilor locale și a Uniunii Artiștilor Plastici din R.S.R.

● La căminul cultural din comuna M. Kogălniceanu, criticii de artă Adina Nanu și Ion Frunzetti au susținut o dezbateră cu tineretul, pe tema Artă în dialog cu Dobrogea contemporană, referindu-se concret la opere executate de către artiștii Filialei U.A.P. Constanța și ai Cenaclului artistic Tulcea și căutînd să elucideze direcții din vasta problematică a artei contemporane. S-a făcut o pertinentă prezentare a periodizării artei românești și a etapelor ei de strălucită afirmare, a unor categorii stilistice și estetice, a procesului de creație și recepție a operei de artă.

● Simpozionul de creație de la Ostrov și expoziția Filialei U.A.P. Constanța, despre realizările și semnificațiile cărora Florica Postolache scrie în articolul alăturat, încheie seria de ample manifestări artistice cu care Muzeul conștanțean și Filiala Uniunii Artiștilor Plastici au omagiat zilele culturii conștanțene Pontica '73.

expoziția filialei u.a.p. constanța și a taberei de la ostrov

Simeza Galerilor de artă reunește, în acest sfîrșit de toamnă, într-o amplă expoziție, lucrările semnate de participanți ai taberei de la Ostrov și de ceilalți membri din Filiala U.A.P. Constanța. Sentimentul frumuseții naturii locale persistă ca notă dominantă a expoziției, fie că este vorba de peisajele de la Ostrov și alte localități din Dobrogea, sau de cele inspirate de peisajul marin și șantierele conștanțene, un anumit ton local este sesizant; similitudinea de temă și preocupare pentru lumină, deși foarte divers, variat rezolvate de fiecare artist, conferă totuși expoziției o anumită unitate picturală și, în măsura în care „peisagistica” dintotdeauna și-a propus, în ciuda stadiilor prin care a trecut concepția despre natură, să realizeze o unire armonioasă cu lumea înconjurătoare, grija pentru ordonarea și transfigurarea naturii prin elementele constitutive — linia, forma, culoarea și valoarea — apare o constantă.

Fr. Paulhan susține în L'esthétique du paysage că „Peisajele sînt portrete ale naturii mai mult sau mai puțin interpretate”. Peisajele din expoziție ne îndreptătesc să adăugăm aserțiunii lui Paulhan că ele constituie deopotrivă stări de spirit afective, trăite, cunoaștere intimă a naturii, rezultat al unui dialog îndelung cu aceasta, cunoașterea oamenilor care domină, transformînd-o, aspra natură dobrogeană. De o mare sinceritate a motivului, uneori redevabil unei note de cald lirism păstrat la nivelul unei observări atente, directe a naturii, majoritatea creatorilor „sînt” prin operele lor nu numai ceea ce „văd”, ci și ceea ce „știu” despre natură, fapt ce impune analiza:

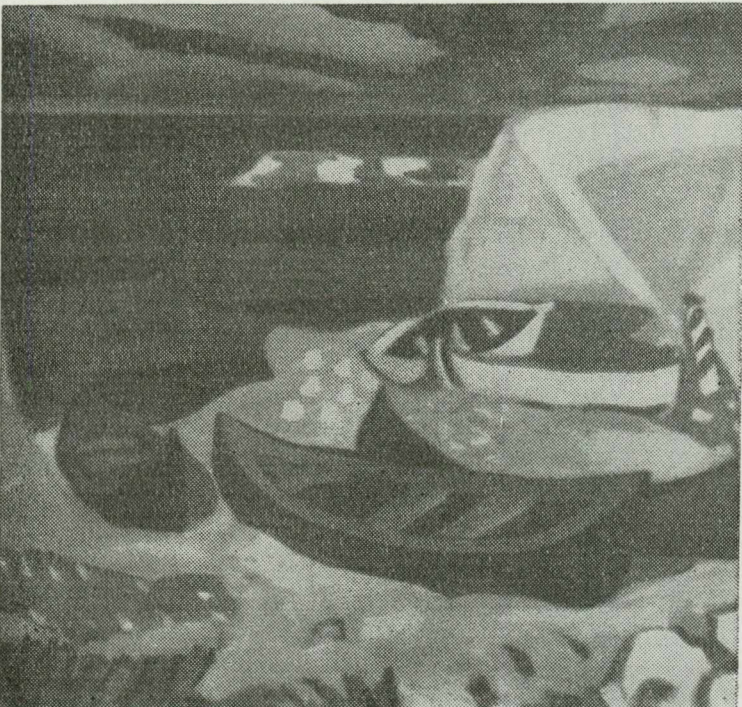
Prin lucrările Ostrov și Satul, Gh. Firică urmărește reprezentarea spațiului prin culoare. Încălescența culorilor topită treptat prin moduluri tonale de mare rafinament conferă formelor unduioase atmosferă și spațialitate, ca o consecință a modului în care artistul percepe și redă lumina. Și întrucît orice artă este „în oarecare măsură simbolică” acceptăm că simbolul real al cărării șerpuiind printre lanuri și ape, ca și al norului reflectat, urmărind aceeași curbă, determină într-o importantă măsură familiarizarea noastră cu ele ca elemente-simbol ale unei realități percepute.

Mircea Vărzaru, prin Stradă din Ostrov, (regretăm că artistul nu a expus mai multe lu-

crări), oferă pilda unei anume „lucidități în fața naturii”, despre care vorbea Cezanne în ultimii săi ani de viață. Compozițional, Vărzaru urmărește echilibrul armonios al elementelor orizontale și celor verticale pentru a asigura armătura tabloului. Pasionat de natură, de motivul „văzut”, pictorul folosește mase de culoare lumină care se pun reciproc în valoare, constituind totodată atmosfera unitară a tabloului. Astfel, urmărind lecția lui Cezanne, „forme își păstrează identitatea proprie” și stau în același timp între ele într-un raport arhitectural, echilibrat, determinat nu numai de sugestia naturii, ci și de gîndirea artistului creator. Pe aceeași linie a folosirii luminii și culorii ca elemente determinante pentru transpunerea motivului pictural, dar subordonat mai mult unei atmosfere unice, învăluitoare, se înscriu peisajele lui Eugen Mărgărit — Ostrov, Peisaj marin, Bărci la țarm, La malul mării ș.a.

Acest deosebit de înzestrat și

sensibil colorit, ale cărui lucrări se organizează prin tente plate, decantate în multiple valori tonale, deși înscrise unei tonalități generale, foarte specific locală, inundată de lumina caldă și calmă a țărîmului dobrogean, adaugă simezei peisaje de mare subtilitate cromatică. Aceași sensibilitate față de lumină, ca element unificator ce conferă limbajului plastic prospețime, vădese și pinzele semnate de Elena Uță Chelaru — Peisaj dunărean și Apus de soare la Ostrov, realizate prin acorduri reci de albastru, fulgurat, redevabile unui discret și rafinat geometrism în care materia — ciudat — își pierde total opacitatea și devine vibrantă, fluidă, tocmai ca rezultat al unui mod de a încorpora materiei lumina. Fără a urmări scheme compoziționale prestabilite, ci sugerate de configurația elementelor reale — case, curți, copaci, indicii ale mediului în care oamenii trăiesc, cele șase gospodării din Ostrov în gusaș, ca și pinza Casă din Ostrov, datorate Ilenei Cojan, relevă

● MIRCEA VĂRZARU

Bărci

simțul riguros al individualității formei, topită aici în tonuri discrete de verde sidefiu. Narrative, peisajele lui Vasile Brătulescu păstrează consistența formelor solid implantate pe sol. Spirit analitic, pictorul vădește aici o preferință deosebită pentru decantarea culorii — materie, în opoziția dintre verdele acid, vegetal al copacilor și albul văros al caselor. Predilecția sa pentru formă se subordonează modului de structurare a raportului acesteia cu spațiul înconjurător, în care formele se implantază energic, structural, ne-subordonîndu-i-se.

Incluse actului creator de sensibilă observație a naturii, redevabile picturii pe plein air, folosind variat anume tipuri de dispunere a volumelor în spațiu, lucrările semnate de Szasz Dorian — Pe malul Dunării, și Dunărea la Ostrov, realizate în tonuri plate, decorative, păstrează aceeași lumină specific dobrogeană. Suita de portrete semnate de Lia Szasz, unele înscrise pe fundal de țesătură populară locală, vădește referirea la oamenii locului: Anuța, Mariana, Florin.

Lidia Nancuinschi și Ion Minoiu își constituie lucrările prin grafia unor linii negre de contur ce delimitează spații și suprafețe cromatice strălucitoare de tonuri acide, vii — C.A.P. Ostrov, sau prin desfășurări de largă perspectivă — Ostrov.

Prin Ploaia sau Răsărit de soare la Ostrov — Maria Constantin face dintr-un efect atmosferic sau de lumină, elementul principal al lucrărilor sale. Fenomenele devin pretext pentru redarea fluidității atmosferei; percepere exactă a realității, căreia artista îi adaugă notele grave sau înalte ale propriei sensibilități. Pe aceeași linie, de mare rafinament al interpretării și stăpînirii meșteșugului acuarelui, se înscriu Ostrov și Peisaj din Ostrov de Natalia Rusu și Victor Rusu Ciobanu.

O pastă suculentă, densă, pusă în tușe energice, configurează elementele constitutive ale unui peisaj panoramic — Ostrov și al celui de largă cuprindere a malului Dunării — Bărci, de Nicolae Rădulescu.

Într-o atmosferă senină, calmă, epurată de amănunt, în care plăcerea pentru narație și pictoresc este substituită de „reconstituirea” realității prin numai câteva date sugestive,

FLORICA POSTOLACHE

(Continuare în pag. 15)

EUTERPE ÎN AMBIANȚA „PONTICII”

Nu am să uit niciodată expresivitatea sobră în care s-a desfășurat seara de lieduri românești... Concertul a început cu prezentarea competentă, profundă, plină de o nobilă grandoare, a muzicologului Vasile Tomescu, secretar al Uniunii Compozitorilor. Relieful înfățișarea muzicală a unor melodii, intrate în repertoriul multor cîntăreți din țară și străinătate, cum sînt Icoane din Carpați, Cîntec de adormit Mișura de Paul Constantinescu, Innoptare, Lumină, Ghicitoare, O zi de Mihail Jora, Și dacă... de Tudor Ciortea, Fabulă de Anatol Vieru, Vin Țigănele de Dumitru Capoianu, Crizanteme de Drăgoi, Multă-mă-ntrebă inima de Brediceanu, April și Veselie de Pascal Bentoiu, Note de primăvară de Felicia Donceanu și Eu te-am iubit de Diamandi Gheciu. Dintr-o interpretare desigur că Florin Diaconescu s-a impus în mod deosebit: o fină muzicalitate, o frazare elegantă și acute strălucitoare. Ce rar intîlnim tenori care să ne convingă și în lied și în operă... Un puternic dramatism dublat de o bogăție sonoră au caracterizat tălmăcirile Lucreției Popescu. Un bas cu un apreciabil simț al umorului ne-a apărut Iosif Bui-

baș, în timp ce Romfilia Radu și Victor Axinte au impresionat prin romantismul fremătător. Gabriela Popescu a creat un discurs sonor de o emoționantă interiorizare: o notă specială pentru o autentică cîntăreață de lied: Maria Dorobanțu — o soprană lirică, cu un timbru plăcut, o dicțiune clară și o vie plasticitate a imaginilor tălmăcite. Melodia Cîntec de adormit Mișura de Paul Constantinescu a fost redată cu o puternică sensibilitate, culminînd în secțiunea corespondentă duioaselor versuri argheziene: „Dă-i un fluture blajin / Și o broască de smarald / Și-n pădurea de pelin, / Fă să-i stea bordeiul cald”...

Corul de femei al căminului cultural din Cobadin a apărut sub conducerea dirijorilor Emanoil Frusinescu și Gheorghe Florescu; în program au figurat Piașuri părintești de Laurențiu Profeta, Cîntec de leagăn de I. Chirescu, Pe-acest colț de rai de Mircea Neagu, Coasa de I. Vidu, Legendă de Dragoș Alexandrescu și Să trăiești, țara mea de Emanoil Frusinescu. Deși mai puțin variat ca atmosferă generală, programul a fost interpretat cu o dicțiune clară, legată

de acurateță și o accentuată precizie ritmică. Sincere felicitări grupului vocal al Casei de cultură Hirșova — dirijor Sever Costea — care a redat cu vigoare, dar și cu o tainică poezie sonoră, prelucrări de Sever Costea, Ludovic Paceaș, G. Bazavan și George Marcu.

Profesorul Ion Stanciu ne-a demonstrat că „soarta muzicii românești în școală se hotărăște!” Piese ca Micii marinari de Ștefan Marcoci, Briul amestecat — prelucrare de Pretorian Vlădulescu — Cîntec de tabără de Laurențiu Profeta, Pioniereasca de Dem. Diaconescu, Mindră și frumoașă-i țara mea de Dan Moisescu și Amurgul de George Grigoriu — ne-au introdus, datorită sonorităților delicate, pure ca și cerul de Mai, în lumea celor mici, departe de orice „atingere necurată”... Acest ansamblu — corul Casei pionierilor din Constanța — este indiscutabil printre cele mai bune din țară. Tocmai de aceea așteptăm abordarea și a unor creații care să ridice probleme tehnice și mai dificile, căci „măestria obligă”!

Punctul culminant al concertului coral l-au constituit interpretările date de Corul sindicatelor din Constanța sub îndrumarea excelentului muzician — dirijor și compozitor — Boris Cobaslian. Am admirat redarea pieselor Foaie verde de mohor

de D. D. Botez, Imn închinat orașului Constanța de Boris Cobaslian, — o piesă plină de vigoare! — dar mai cu seamă măestrită tălmăcire a unor compoziții extrem de dificile ca Țara lui Făt Frumos de Tiberiu Olah și Chindia de Alexandru Pașcanu. Poți să nu vibrezi din adîncul sufletului, cînd aceste interpretări egalau pe cele mai inspirate oferite de ansamblurile prestigioase din capitală?

Cel mai important moment al festivalului muzical a fost, indiscutabil, concertul orchestrei simfonice, cuprinzînd „file din tezaurul culturii muzicale românești”. După o prezentare lăconică a tovarășului Nicolae Călinoiu, directorul muzicii din C.C.E.S., cei doi dirijori, Iulius Sarvady și Silviu Panțiru au tălmăcit lucrări ca Tarantela de Marțian Negrea, Divertismentul rustic de Drăgoi, Dans din Corund de Z. Aladar, Divertisment de D. Capoianu, Simfonieta de Zeno Vancea, Rapsodie dobrogeană — de L. Feldman, Trei dansuri din Bihor de C. Silvestri, Simfonieta de Ion Dumitrescu, Două dansuri din Ardeal de Pascal Bentoiu, Schița dobrogeană de Silviu Panțiru, Dans tătar de Th. Grigoriu și Uvertură la filmul „O scrisoare

DORU POPOVICI

(Continuare în pag. 15)

Inchiderea festivă a ediției 1973 a manifestării de mare amploare „Pontica — dialog cultural cu viața” a coincis cu premiera piesei „Răzvan și Vidra” de B.P. Hasdeu, în regia lui Mihai Dimiu și scenografia Elenei Fortu. Prezentarea acestui spectacol marchează totodată și deschiderea noii stagiuni teatrale constănțene. În locul articolului festiv ori al salutului lapidar am preferat modalitatea, și ea discutabilă, poate, a anchetei, la care am invitat să răspundă regizori și actori ai teatrului de dramă și comedie din Constanța.

1. Care a fost, din punctul dumneavoastră de vedere, evenimentul teatral al stagiunii 1972—1973 ?
2. Vă satisface modul în care este organizată stagiunea estivală ?
3. Cu ce gânduri începeți această nouă stagiune ?

Jean Ionescu, directorul Teatrului dramatic din Constanța : 1) Pentru colectivul teatrului nostru, cit și din relația cu publicul constănțean, am reținut din multiplele manifestări pe care le-am prezentat, ca evenimente teatrale (în ordinea desfășurării) premiera *Mascarada* după Lermontov, premiera pe țară cu piesa *Între noi doi n-a fost decît tăcere* de Lia Crișan și de asemenea pe plan național în confruntarea oferită la Bacău prin Gala recitalurilor, premiile (3 din 7) cucerite de actrițele Ileana Ploscaru, Agatha Nicolau și Ana Mirena, cu recitalurile de teatru și poezie create în studioul teatrului nostru.

Sigur, stagiunea noastră a cuprins mai multe titluri de spectacole, un număr important de reprezentații atât în sediu cit și în deplasările făcute în cuprinsul județului și în afara lui. Dacă am declara că sîntem deplin satisfăcuți de stagiunea trecută, cred că am greși ; în artă în general nu poate funcționa automatismul, iar colectivul nostru este foarte conștient că are încă mult și permanent de muncit pentru calitatea artistică ce se impune din evoluția rapidă și trepidantă a vieții noastre cotidiane.

În același timp, referindu-mă la relația cu publicul, în special cu tinerile generații de spectatori, trebuie să spunem că nu am reușit să stabilim încă un dialog cu privire la gîndurile noastre de creație și dorințele lor, poate și din vina noastră, dar cred că și din aceea a unor factori responsabili implicați în procesul complex de pregătire, educație și cultură a acestui tineret.

2) Stagiunea estivală, care consider că trebuie să devină eveniment în fiecare sezon, cred că ar necesita o mai profundă gîndire în special pe planul selecției manifestărilor. Sigur că stagiunea trecută a cuprins evenimente inedite și în privința calității și ca amploare artistică, susținute de binecunoscute colective artistice ce fac faima artei românești peste hotare. Totodată aș menționa că a existat și nenumărate spectacole insignifiante din punct de vedere artistic.

În ceea ce ne privește, în stagiunea estivală trecută, am fost prezenți cu spectacole obișnuite ca și ceilalți confrăți de gen, dar în mod cu totul de excepție și în spirit estival, deși cam tîrziu, am prezentat *Ifigenia în Taurida*, spectacol în aer liber, în portul Tomis, pe care îl vom continua și în sezonul 1974. Mă gîndesc că stagiunea estivală ar putea să cuprindă nu numai spectacole teatrale (selecțate de data aceasta) pe scenele litoralului, ci chiar un festival de teatru (antic sau contemporan) al creației naționale.

3) Gîndurile cu care începem stagiunea sînt în primul rînd la publicul pentru care ne dăruim. În această dăruire plină de frîmintare, țelul nostru este o calitate artistică cit mai bună care să satisfacă prezența artei teatrale în cultura noastră.

Stagiunea pe care am început-o sub augurii dialogului cultural cu viața — Pontica '73 ne con-

duce la alte evenimente de importanță mareață — Congresul al XI-lea al P.C.R. și a 30-a aniversare a eliberării țării noastre, evenimente ce trebuie să se reflecte în manifestări artistice deosebite ale artei teatrale, constituind un prilej de exprimare a muncii noastre față de partidul și poporul nostru, dorind să-i slujim deopotrivă cu devotament.

Romeo Profit, secretar literar : 1) Evenimentele pot fi judecate și într-un sens larg — pe plan național de pildă — și în sensul strict al desfășurării activității artistice a instituției. Aspirăm la ambele sensuri prin *Hai la nouri de vinzare* — idee și dăruire în realizarea ideii — și spectacolul lui Ion Maximilian cu piesa de debut a Liei Crișan *Între noi doi n-a fost decît tăcere*.

Dar raportîndu-ne la stagiune mai în amănunt, imbușurătoare sînt și notele de inedit sau calitate pe plan repertorial, și reluarea spectacolului antic sub cerul liber, și permanentizarea ideii de studio cu laboriosul experiment condus de tînarul colaborator Andrei Belgrader la piesa *Neînțelegera*, și mai multe valoroase realizări actoricești de la *Io, Mircea voievod* la *Ifigenia în Taurida* (prima și ultima premieră a stagiunii), inclusiv afirmările din fragmentele prezentate în

protagoniști (Ileana Ploscaru și Virgil Andriescu) precum și un alt grup de actori de calitate ai teatrului. Din păcate, evenimentul n-a beneficiat (din vina noastră) de popularizarea necesară.

2) Stagiunea de vară în actuala ei formă de organizare este sufocată de cantitate în detrimentul calității : sute de spectacole, de manifestări, de serbări, de vizite, de întîlniri nu lasă să se vadă ceea ce ar putea scrii în soarele și luna de mare. Noi, cei de la teatru, ne-am întrebăat chiar dacă nu sîntem o prezență de prisos atunci cînd aproape orice trupă, de orice calibru are acces și regim preferențial.

3) O onorabilă și entuziastă cinstire a evenimentului 23 August 1974, cu o piesă de prima linie (n-aveam însă certitudinea titlului ei). Un Shakespeare (după ani de pauză) : „Nevestele vesele din Windsor”.

Ileana Ploscaru : 1) Există oare actor să spună despre o stagiune că l-a satisfăcut, sau că a răspuns așteptărilor lui ? Și asta nu pentru cit a jucat sau ce a jucat. Ci cit a realizat, cit s-a realizat, ce a creat nou, în ce măsură și-a dezvoltat noi valențe artistice, noi probabilități etc.

Dumneavoastră mă obligați să

Multe spectacole de gust indolent și lipsite de valoare artistică înseamnă jignirea publicului și chiar alterarea gustului său.

Unde sînt spectacolele ce ne reprezintă arta teatrală peste hotare ? Aș fi fericită să asist la „parada” celor mai bune spectacole ale stagiunii din întreaga țară, pe scenele stagiunii estivale.

3) Gînduri multe, preocupări și o muncă intensă. Iată ce înseamnă pentru mine stagiunea 1973—1974. Nu pot să-mi dezvolt aici toate gîndurile. Pot să spun doar că am enorm de lucru. Sper ca la sfîrșitul stagiunii sau poate la începutul celei viitoare, să se vadă roadele muncii ce-mi stă înainte.

Agatha Nicolau : 1) Exigența și poate nevoia de certitudine mă fac să nu-mi fie prea aproape termenul de eveniment. Eveniment = întîmplare remarcabilă, așa scrie în dicționare. De ce întîmplare ? Întîmplarea, fie ea și remarcabilă, nu-i pe măsura responsabilității pe care noi actorii o avem în a da viață ideilor majore care animă întregul nostru popor azi. De aceea socotesc necesar *spectacolul bun*, fără rezerve și am să vorbesc despre satisfacțiile pe care ni le-a dat stagiunea trecută. Distincțiile

STAGIUNEA TEATRALA LA TIMPUL PREZENT

ciclu experimental de istorie a teatrului.

2) E greu să exprim o opinie favorabilă, dar nici să critici numai, nu este normal, cită vreme au fost asemenea spectacole de înaltă măiestrie, ca cele ale corului Madrigal sau ale Operei Române, asemenea efluvii de viață ca prezențele la festivalurile folclorice sau o ținută meritorie în general a instituțiilor constănțene.

Dacă lipsei de selecție — evidente încă — i s-ar substitui un riguros organizator care să *invite* ceea ce este de autentică valoare artistică, după principiul „non multa sed multum”, am înfrumuseța într-adevăr litoralul și prin contribuția instituțiilor de spectacole.

3) Oficial — am spune — gîndurile acestei noi stagiuni s-au materializat printr-un plan de repertoriu și de acțiuni. Dar limitele de cuprindere ale noului an teatral mai păstrează încă loc inițiativelor...

Ion Maximilian : 1) Premiera pe țară a unei piese contemporane originale : „Între noi doi n-a fost decît tăcere” — s-a lansat astfel un nou dramaturg (Lia Crișan), s-a reafirmat o tematică plină de actualitate și s-au confirmat cel puțin doi

trag linie și să fac bilanțul stagiunii trecute. Ce-aș putea spune ? Că am jucat — e drept ! Că am jucat roluri frumoase ! Dar în adîncul sufletului nu pot să nu mă întreb : asta e tot ce pot da la „virsta asta de teatru” ? !! Și cite alte întrebări — pe care le păstrez numai pentru mine.

2) Caragiale considera teatrul „un factor foarte însemnat al culturii publice”.

Stagiunea estivală ar trebui și ar putea aduce un aport serios în această privință. Dar părerea mea este că pînă acum criteriul de alegere a repertoriului estival lasă de dorit. Nu există o selecție a spectacolelor propuse pentru stagiunea estivală. Ar trebui să existe o comisie care să aprecieze valoric calitatea acestora. Ar trebui ca stagiunea estivală — în ce ne privește — să reprezinte un festival al teatrului românesc. O adevărată demonstrație de valoare artistică a acestuia. Pînă acum multe teatre ce vin la stagiunea estivală s-au gîndit numai la realizarea planului. Mai intervine din cînd în cînd și concurența acelorași titluri ! Ca să nu mai vorbesc de spectacolele improvizate cu orchestre și cîntăreți...

pe care le-a acordat juriul Galei recitalurilor dramatice de la Bacău, spectacolelor *Hai la nouri de vinzare*, în care am fost și eu „implicată” și *Nu, eu nu regret nimic*, precum și căldura cu care aceste spectacole au fost primite de întreaga presă de specialitate, a țării, sînt o satisfacție. Prezența mea ca interpretă într-o tragedie antică și a acestei tragedii în repertoriu, studioul nostru care trăiește și fierbe, toate acestea sînt satisfacții care nu sînt deloc întîmplătoare — iar dacă vreți sînt evenimente.

2) Mi se pare că viciul nu este de gîndire ci de aplicare a gîndurilor care ne animă în stagiunea estivală. Sînt prea frumoase locurile în care trăim și muncim, marea, nisipul și soarele se scaldă într-o baie de perfecțiune încît n-avem voie să nu selectăm mult mai riguros noi și celelalte teatre, să nu ne pregătăm mai din vreme și mai serios pentru a întregi bucuria omului care se întîlnește cu marea. Litoralul trebuie să găzduiască *numai* spectacole cu adevărat reprezentative și de calitate. Și în această direcție mai sînt multe de făcut.

3) Am avut fericirea să încep stagiunea jucînd *Vidra* în recentă premieră a teatrului, *Răzvan și Vidra*. M-am despărțit cu tristețe — sentiment firesc la un actor — de o perioadă de lucru interesantă și solicitantă, dar sînt plină de gînduri și dorinți. Doresc să avem numai spectacole de calitate ; să văd sîlile teatrului pline ; să văd în sala teatrului poeziile noastre, plasticienii, medicii și mai ales profesorii acestui oraș. Doresc să-mi continui munca la studio. Am multe gînduri, dintre care un recital închinat Mării pe care-l voi face împreună cu talentata mea colegă Ana Mirena.

Sandru Simionică : 1) Întrebarea conține voit, cred eu, puțină indiscreție. Și apoi dacă ar trebui să afirmăm că o anumită realizare a fost o reușită, mai mult chiar, un eveniment teatral cum spuneți, cred că ne-așili la prea multă încredere în rezultatul muncii noastre.

Noi nu sîntem ades de părerea publicului, vai ! chiar dacă trebuie să recunoaștem că el are întotdeauna dreptate. Căci tea-

trul este o artă publică, nu-i așa ? Dar ne place totdeauna ceea ce el a consfințit drept o reușită ?

Vă rog să mă iertați, dar întrebarea dumneavoastră pentru mine este destul de dificilă. Sînt încă tînar. N-am trecutul înaintea mea și nu mă gîndesc la el chiar dacă este foarte apropiat. „Cînd pui mina pe plug — se spune — nu arunca niciodată nici o privire în urma ta”. Vă asigur că nu încerc nici o dificultate urmînd acest sfat.

2) Sînt mult prea mulți cei ce trebuie să judece acest lucru și au făcut-o în diverse ocazii. Eu unul, mă cam tem de multe moașe.

Cert este că această stagiune estivală pare că a fost gîndită a-nume pentru a pune într-o lumină favorabilă publicului constănțean, colectivul teatrului nostru.

3) Cu gîndul la ceea ce spunea marele Beethoven „Nu există regulă pe care să nu o jignim din cauza lui «mai frumos»”.

Longin Mărtioiu : 1) Cu adevărat fascinantă și de invidiat a fost activitatea de la „Studioul 72-82”.

Deși întrebarea dumneavoastră solicită un răspuns singular („Care a fost evenimentul teatral...”), îmi voi permite să calific ca atare și ieșirea în lumina rampei (după mai bine de un deceniu de tatonări prin teatrele bucureștene) a piesei „Între noi doi n-a fost decît tăcere” de Lia Crișan, prezentată în premieră absolută pe scena constănțeană, la un nivel mai mult decît satisfăcător. Din păcate evenimentul — și nu e un eveniment de duzină — premiera pe țară a unei piese originale bune a trecut destul de neobservat de presa centrală sau aș zice mai degrabă, destul de superficial, de minor tratat.

2) Mi se pare nedrept și neștiințific să judec stagiunea estivală a teatrului nostru, desprinsă de marea stagiune estivală, adică de totalitatea manifestărilor culturale prezente pe litoral, în sezonul torid. Iar pe aceasta nu o pot judeca în totalitate pentru că, solicitat de numeroasele noastre sarcini, o cunosc în mai mică măsură. Cîteva observații aș putea totuși face, și legat de acestea sînt tentat să-mi exprim un sentiment cam neplăcut. Sentimentul că participăm (actorii constănțeni) — pe toată întinderea verii — la un mare banchet organizat de altcineva, dar unde noi facem oficiu de gazdă și din această pricină trebuie să ocupăm locul cel mai prost, făcînd cu modestie toate serviciile auxiliare.

3) Cu bucuria aproape euforică a fiecărui început ; cu speranța că publicul nostru va fi mai interesat și mai receptiv, mai primitor, mai animat de arta noastră.

Valentina Bucur : 1) Trei actrițe și trei spectacole „de autor” care au polarizat în jurul instituției noastre atenția tuturor specialiștilor țării și a presei, și care au adus teatrului constănțean 3 din cele 7 premii acordate într-o competiție de înalt nivel. Așteptăm ca și publicul constănțean să bage în seamă aceste realizări, așteptăm ca școlile, profesorii, tineretul să se adape la acest izvor de poezie.

2) Nu ! Este drept că spectacolele unor teatre dintre cele a-

(Continuare în pag. 14)

● Scenă din spectacolul „Isabela, trei caravele și un mare mincinos” de Dario Fo.

o dezbatere de înalt nivel științific

Sesiunea 1973 a Muzeului de arheologie Constanța, desfășurată în cadrul „Ponticii”, a constituit prilejul unor lucrări științifice deosebite, atât ca valoare a comunicărilor prezentate, dintre care foarte multe s-au referit la istoria modernă și contemporană a Dobrogei, cât și sub raportul hotărârilor luate, în concluzia unor discuții începute mai de mult, cu privire la alegerea uneia dintre variantele de restaurare și conservare a Monumentului

Triumfal de la Adamclisi. La elaborarea acestei pagini au contribuit: dr. A. Rădulescu, directorul Muzeului, Constantin Scorpan, cercetător științific, Marin Badea, cercetător științific la Institutul de istorie a P.C.R., și Sergiu Columbeanu, cercetător științific la Institutul de istorie „Nicolae Iorga”, a cărui intervenție constituie un punct de vedere privind direcțiile potențiale de investigație în cercetarea istoriei Dobrogei. Le mulțumim și pe această cale.

servării și protejării atât a nucleului cit și a pietrelor figurative — acestea din urmă într-un mare muzeu.

A treia hotărâre izvorăște din necesitate ca, până la 23 August 1974, să dăm Dobrogei și mușafirilor ei de pe litoral un muzeu de istorie modernă și contemporană a Dobrogei — aceasta în cinstea celor 30 de ani de la dobândirea eliberării de sub jugul fascist și a celui de-al XI-lea Congres al P.C.R.

FLACĂRA VIE A ACTIVITĂȚII REVOLUȚIONARE

În istoria multiseclară a Dobrogei, momentul apariției mișcării muncitorești a marcat o adevărată cotitură pe traiectul luptei generale pentru progres și bunăstare, pentru împlinirea în fapt a celor mai frumoase vise făurite de fantezia creatoare a omului. În susținerea acestei afirmații stau mărturie, desigur, marile realizări ale prezentului socialist. Așadar, se cuvine să evocăm, fie și fragmentar, gloriosul drum de luptă al proletariatului dobrogean, prin jertfele căruia s-a ajuns, pas cu pas, la posibilitatea reală de a se da acestui vechi spațiu de intensă istorie românească o înfățișare cu totul nouă. Și dacă aceste eforturi au fost finalmente încununate cu succes, faptul că atare se datorește, în primul rând, capacitatea de acțiune consecvent revoluționară de care a dat dovadă clasa muncitoare, forțele de atracție pe care a exercitat-o în rindurile celorlalte pătri de oameni ai muncii, indiferent de naționalitate, credinței sale în victoria finală, în „ziua când muncitorimea, devenită pe deplin conștientă, cum se exprimă un socialist din Tulcea la serbarea zilei de 1 Mai 1911, va rupe cu hotărâre lanțul de robie pentru a întemeia o societate mai dreaptă și o egală fericire pentru toți oamenii”.

Până la realizarea acestor țeluri, clasa muncitoare a depus eforturi intense pentru organizarea sa profesională și politică, liantul fundamental care conduce la generarea forței de acțiune revoluționară. Opera clasei muncitoare s-a conturat de la început ca fiind nu „destructivă” cum o acuzau ideologii burgheziei, ci profund constructivă și cu adevărat națională, nu numai în sensul semnificației sale sociale dar și al celei pur naționale pe care Traian Bellu, cunoscut activist al mișcării socialiste din Constanța din primele decenii ale secolului nostru, o exprima.

La acest apel, au aderat toți cei interesați în sfărșimarea structurilor sociale capitaliste, pentru a face loc unor schimbări social-economice radicale, adunându-se cu toții „sub drapelul revoluționar al Partidului” clasei muncitoare.

Din rindurile organizate politice ale muncitorilor dobrogeni au ieșit figuri proeminente de militanți revoluționari care, animați de flacăra vie a idealului socialist și atașați cu consecvență acestuia, clasei muncitoare, ca forță socială care-l intruchipează, au condus cu pricepere și devotament lupta tuturor forțelor revoluționare din Dobrogea, ca parte integrantă a țării, până la victoria finală și până la succesele ce se obțin astăzi în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate.

MARIN BADEA

REZULTATELE PRELIMINARE ALE SĂPĂTURILOR DIN TOMIS

Încadrările noastre cronologice, deocamdată prezumtive, atât pentru arhaicul tardiv cit și pentru clasic, au pornit în primul rând de la raporturile și conexiunile stratigrafice, de la ceramică, săgețile — semne premonetare și monedele histriene „cu roată”. Pe lângă ceramica grecească, importată din centre sudice și de lux, am întâlnit în cantități apreciabile ceramica cenușie și de uz curent și olărie indigenă lucrată cu mîna. Ceramica grecească arhaică este prezentă prin tipuri și forme databile în a doua jumătate a sec. VI sau la sfîrșitul sec. VI î.e.n. Nu am găsit încă ceramică greacă cu decor geometrizat, cu păsări, ochi, rozete. Lipsesc de asemenea, deocamdată, stilul rodian, corintian și Fikellura. Aceste indicii ne obligă, în stadiul preliminar al cercetărilor, la o datare a celor mai vechi nivele de la Tomis în a doua jumătate a sec. VI î.e.n. Doar câteva fragmente par a fi ceva mai vechi, dar cu un mare procentaj de probabilitate. Alături de ceramica de lux, am descoperit o mare cantitate de ceramică cenușie și cărămidă din categoria de uz curent, gospodăresc, îmbrăcînd forme și tipuri ce se pot încadra în a doua jumătate a sec. VI și în sec. V î.e.n. Pe primele nivele și în gropile-bordeie

din sec. VI (ca, de altfel, pe toate nivelele grecești) am găsit, asociată cu ceramica greacă, ceramică indigenă lucrată cu mîna. Pe primele nivele, dar mai ales în gropile-bordeie, am descoperit un număr important de săgeți de bronz. După cum se știe, nu dispunem de nici o știre literară sau epigrafică asupra întemeierii Tomisului. Eusebiu din Cezareea — izvor de bază pentru Histria — nu amintește nimic, iar tradiția păstrată la Ps-Skymnos spune doar că e vorba de o colonie milesiană. Lacuna informațiilor literare și, până acum, și a celor de ordin arheologic, explică atât caracterul cit și circulația opiniilor diverse în problema cronologiei întemeierii ca și asupra evoluției ulterioare a orașului. În prezent, avînd în vedere datele preliminare enunțate sumar în comunicarea de mai sus, cu îndoielele și rezervele inerente acestui început al cercetărilor stratigrafice la Constanța (și așteptînd terminarea săpăturilor în parcul catedralei ca și studierea tipologică amănunțită și exhaustivă a materialelor arheologice rezultate din săpături), ne permitem să credem că începuturile Tomisului se plasează în cea de-a doua jumătate a sec. VI î.e.n., întemeiere pe care o înțelegem ca un proces istoric sincronizat nu cu o dată fixă, ci desfășurat pe parcursul unor ani, de la etapa emporion (eventual după mijlocul sec. VI î.e.n.) pînă la înjghebarea coloniei (spre sfîrșitul sec. VI î.e.n. și începutul sec. V î.e.n.).

Prof. C. SCORPAN

NOI OBIECTIVE ISTORIOGRAFICE

Trecutul Dobrogei, din cele mai vechi timpuri pînă la începutul secolului al XV-lea, este în mod amplu tratat în cele trei volume ale cunoscutei lucrări **Din istoria Dobrogei**, lucrare de sinteză care se cere a fi continuată și pentru perioadele ce au urmat începutului celui de al XV-lea veac. De pildă, istoria traficului pe apă — maritim și fluvial — din această provincie, poartă spre lume a țării noastre, trebuie să constituie, după opinia noastră, o preocupare de prim ordin pentru istoriografia actuală a României. Pînă pe la finele secolului al XIV-lea, sint, în adevăr, cunoscute o serie de aspecte. Urmează deci să vedem cum a evoluat traficul maritim și fluvial din porturile dobrogene și în secolele XV—XIX. Am început să întreprindem acest efort de cercetare într-o lucrare pe care o elaborăm la Institutul de istorie „N. Iorga” dedicată istoriei navigației și marinei în România. Un mare număr de izvoare așteaptă să fie prelucrate și integrate în această direcție.

SERGIU COLUMBEANU

(Continuare în pag. 14)

Interviu cu dr. A. RĂDULESCU, directorul Muzeului de arheologie din Constanța

Rep.: Ce importanță a avut sesiunea în raport cu sesiunile anterioare?

— Toate sesiunile științifice organizate de instituția noastră pînă acum au fost importante. Sesiunea din anul acesta, pe lângă tematica dezbaterilor teoretice, cu inerentele dispute științifice, s-a dovedit însă a fi fost deosebită prin încercarea de a soluționa unele probleme de interes practic: selectarea uneia din variantele propuse de Institutul județean de proiectări Constanța pentru restaurarea și conservarea Monumentului triumfal de la Adamclisi, stabilirea unui plan de cercetări pe Valea Carasu și analizarea proiectului de tematică pentru viitorul muzeu de istorie modernă și contemporană a Dobrogei, care se prefigurează ferm de pe acum.

— Vă rog să vă referiți la tematică.

— Sesiunea a avut două tematici, nu una, ambele intim legate de actualitatea științifică și muzeistică a Dobrogei: a) Probleme ale istoriei vechi dobrogene în lumina ultimelor cercetări; b) Contribuții la elaborarea tematicii muzeului de istorie medie, modernă și contemporană a Dobrogei în etapa actuală a cercetărilor (pe baza programului stabilit în sesiunea din aprilie a.c.).

— Care considerați că au fost cele mai reprezentative comunicări?

— Rog să-mi luați în considerare obiectivitatea cu care răspund la această întrebare, nu apartenența subiectivitate. Colectivul arheologilor din Constanța s-a dovedit anul acesta a fi la mare înălțime. Toate comunicările lor au fost susținute cu competență și maturitate; subiectele tratate s-au sprijinit pe material valoros, inedit și de importanță cardinală pentru aspecte ale istoriei vechi, unele dintre ele pînă acum obscure. Să amintim câteva: R. Ocheșeanu: **Un pond tomitan din vremea împăratului Septimiu Sever**; M. Bucovăla: **Considerații asupra materialului vitric din epoca romană în Dobrogea**; A. Rădulescu, C. Scorpan: **Rezultate preliminare ale săpăturilor arheologice din Tomis — Parcul Catedralei (1971—1973)**, etc. Dar să nu limităm răspunsul numai la grupul lucrătorilor din Constanța. Dintre arheologii veniți din diferite colțuri ale țării, subliniez pe cei ale căror comunicări s-au relevat îndeosebi: N. Gostar (Universitatea Iași): **Inscripția de pe altarul funerar de la Adamclisi**; Al. Popa (Alba Iulia): **Cultul zeiței Isis în Dacia romană**; R. Ciobanu (Universitatea București): **Contribuții la reconstituirea civilizației Dobrogei medievale timpurii (secolele IX—XV)**; Al. Suceveanu (Institutul de Arheologie București): **În legătură cu statutul juridic al orașului Tomis în epoca romană**; P. Alexandrescu (Institutul de Arheologie București): **Cu privire la un nou stadiu**

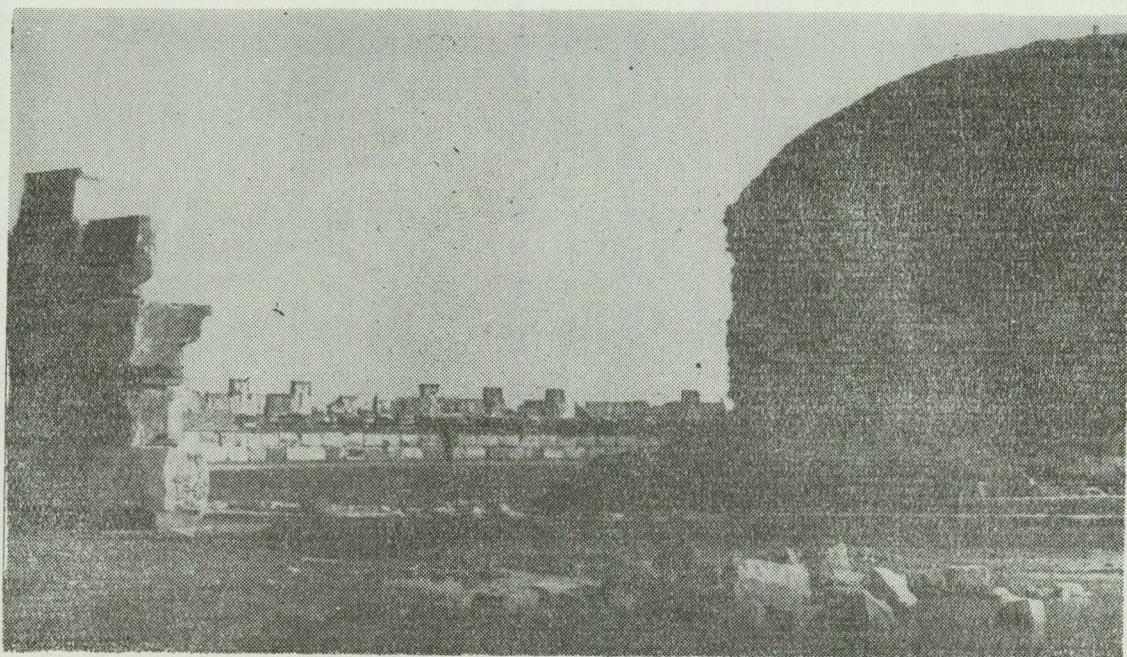
privind sfîrșitul epocii hallstatiene în țara noastră, etc.

Să nu uităm însă secția de istorie modernă și contemporană. De asemenea, constanțenii I. Bitoleanu și Gh. Dumitrașcu, autorii incontestabili ai tematicii viitorului muzeu, au abordat și în comunicări (Modalități de expunere a problemelor mișcării muncitorești din Dobrogea — 1880-1944 — în muzeul de istorie a Dobrogei și, respectiv, **Evoluția proprietății și inventarului agricol în județul Constanța, între 1916-1922**) aspecte istorice majore, solicitînd în același timp contribuția celorlalți participanți, fie prin comunicări, fie prin luări de cuvînt. Adăugăm deci: Gh. Protopopescu (Institutul de istorie și arheologie Cluj): **Unele aspecte ale artei militare românești privind apărarea Dobrogei în 1916**; El. Georgescu (Muzeul de istorie a Partidului Comunist, a mișcării revoluționare și democratice din România): **Însemnătatea documentelor programatice și necesitatea ilustrării lor în muzeele locale**; Șt. Popescu (București): **Cîteva considerații privind organizarea muzeului de istorie a Dobrogei: perioada 1947 — la zi**. Atît. Nu mai este nevoie de alte demonstrații.

— Ce hotărîri s-au luat în cadrul sesiunii?

Pentru cercetările viitoare s-a stabilit un program, conjugat cu lucrările de proiectare a viitorului complex hidroenergetic Dunăre — Marea Neagră, de periegeze, cartografiere, relevare și săpături în suita numeroaselor așezări preistorice, clasice, feudal-timpurii și feudale de pe Valea Carasu.

Cît privește monumentul triumfal de la Adamclisi, dezbaterile într-un cerc mai restrîns de specialiști au impus o variantă de așa numita restaurare autoportantă: restituirea imaginii originare a monumentului prin replici montate pe o osatură metalică în jurul actualului nucleu, cu posibilitatea con-

● Amenajări muzeistice la Tropaeum Traiani, Adamclisi

o dezbatere

(Urmare din pag. 13)

După cum se știe, Dobrogea a fost prima provincie din țara noastră unde s-a înfăptuit procesul etnogenezei poporului român, deoarece ea a fost și prima provincie romanizată, pe fondul autohton geto-dac grefindu-se elementul latin. Ar trebui deci să investigăm, în mod cât mai aprofundat, care a fost destinul istoric al acestor daco-romani și apoi români dobrogeni, de-a lungul atîtor secole. Ce legături au avut ei cu românii din celelalte părți ale țării noastre? Cum au contribuit aceștia la consolidarea fondului autohton al populației locale? Avem, desigur, o serie de lucrări în acest dome-

niu, dar nu suficiente. Izvoare extrem de numeroase, atît din fondurile arhivistice locale cît și din marile centre de arhivă învecinate, Galați și Brăila, legate în mod direct de istoria dobrogeană, așteaptă să fie utilizate. Va trebui, de asemenea, cercetată și istoria celorlalte comunități umane din Dobrogea, care, ca și în alte părți ale țării noastre, au trăit alături de poporul român. Lucrări mai ample se impune a fi elaborate în legătură cu istoria învățămîntului și culturii din Dobrogea. Marile performanțe tehnice realizate pe pămîntul dobrogean, în cea mai mare parte sub administrația românească, poduri, porturi, căi de comunicație, șantiere navale, întreprinderi industriale, vor trebui să constituie obiect de studiu pentru cei care lucrează în domeniul is-

toriei, științei și tehnicii în România. În sfîrșit, poate că și o istorie a turismului pe meleagurile dobrogene ar trebui să stea în atenția celor preocupați de trecutul și prezentul Dobrogei.

stagiunea teatrală

(Urmare din pag. 12)

duse pe litoral au răspuns exigențelor publicului. Dar nu același lucru se poate spune despre o altă serie, mare, de spectacole acceptate cu ușurință de organizatori și prezentate de către unele teatre ce par a nu urmări o înaltă calitate a producției, ținînd doar succesul ieftin și lăsînd pe ultimul plan

problemele de conținut ale lucrărilor și chiar cele ale interpretării. Teatrul constănțean, care s-a preocupat să prezinte și în fața publicului aflat pe litoral spectacole de ținută artistică și cu bogată tematică educativă, a fost nu numai prea puțin prezent, dar și într-un raport de inechitate cu celelalte, foarte multe, prea multe teatre — venite vara aici.

3) Întrebarea pare simplă; răspunsul însă nu-i ușor de dat. Doresc — ceea ce în mod sigur dorim cu toții — să realizăm spectacole frumoase, originale, deosebite, de un nivel superior și care să-și facă loc spre inima spectatorilor constănțeni îndreptîndu-le atenția către noi. Și cum spectacolele bune nu le pot realiza decît colectivele bine sudate, doresc să realizăm acel „spirit de echipă” cu care

se laudă pe bună dreptate toate marile ansambluri teatrale ale lumii de la Peter Brook și Berliner Ensemble, la Grotowski. Mi-e greu să-mi mărturisesc dorințele personale, căci ele nu depind numai de noi. Dar fiindcă-i aproape Moș Gerilă, aș îndrăzni să-l rog, poate vorbește cu dramaturgii și-mi aduce un rol minunat, de mult rîvnit și așteptat, de comedie românească, fie chiar și de babă.

stagiunea estivală '73 (IV)

— CONCERTE DE MUZICĂ UȘOARĂ ȘI SPECTACOLE DE REVISTĂ —

Cele 138 spectacole de acest gen (25 în iunie, 66 în iulie, 44 în august, 3 în septembrie) au satisfăcut numai parțial nevoia de divertisment a publicului de pe litoral. Afirmația nu vizează atît cantitatea sau densitatea lunară a spectacolelor, care, cu excepția ultimei luni de vacanță, au fost corespunzătoare, cît calitatea reprezentațiilor, unele sub nivelul exigențelor actuale. E drept, genul este dificil, dar teatrele muzicale invitate au avut toate condițiile pentru prezentarea unor concerte sau reviste de înaltă ținută artistică.

Evenimentul stagiunii a fost fără îndoială Concursul național de muzică ușoară, organizat de C.C.E.S., Uniunea Compozitorilor și Radioteleviziunea Română la Mamaia, în a doua jumătate a lunii iulie. Cele cinci concerte publice susținute de cei mai buni soliști ai țării și de neobosita orchestră condusă de Sile Dinicu, au adus la rampă 30 de melodii selecționate în faza finală a competiției. Palmaresul concursului este acum cunoscut, a fost la vremea sa acceptat sau contestat. Ne permitem, chiar la această oră tirzie, câteva observații și sugestii. Prima are ca obiect numărul premiilor și al mențiunilor. Este prea mare, aproape că pare lipsit de seriozitate. Se simte dorința organizatorilor de a-i mulțumi pe toți compozitorii.

După cite știm, la alte concursuri de creație de pe mapamond (unul, oarecare, ar fi la San Remo...) nu se acordă de-

cît un singur mare premiu, celui mai frumos cîntec. Celelalte pot primi sau nu — diplome de participare. Și o a doua propunere: de ani de zile apar aceeași interpreți, „consacrații”, care, uneori, vin la Mamaia lipsiți de entuziasm (sau vin pentru băi de soare), în timp ce la porțile afirmării așteaptă multe tinere talente. Adrian Romcescu, sau chiar Eva Kiss, anul acesta, au creat o breșă. Compozitorii ar avea numai de cîștigat dacă ar acorda mai multă încredere tinerilor interpreți.

☆

Teatrul de revistă **Fantasio** din Constanța, ca și celelalte instituții de spectacol din localitate, a avut stagiune permanentă. Spectacolele din repertoriu, **Săracu' Gică**, **Hodoronc Fantasio**, **Fantasio portativ** și **Mușchetarii Măgăriei Sale**, țin de cîțiva ani a fișul teatrului cu un neobișnuit succes de public. Sint spectatori care revin a doua sau a treia oară pentru a-i aplauda pe Jean Constantin și Gelu Manolache, pentru a admira baletul condus de Cornel Patrichi sau orchestra dirijată de Aurel Manolache.

Spectacolele s-au prezentat și în această stagiune cu grijă pentru calitatea actului artistic. Cele 500 de reprezentații ale revistei muzicale **Săracu' Gică** n-au degradat spectacolul, ca-

re, la acest strălucit jubileu, a apărut cu tineretea și prospețimea premiei. În citeva concerte, Margareta Pislaru, invitată teatrului, a susținut microrecitaluri bine apreciate de public. Această colaborare cu o vedetă a cîntecului românesc de muzică ușoară pare o recunoaștere publică a crizei soliștilor proprii, compartimentul cel mai deficitar de la **Fantasio**, de cîțiva ani. Angajarea lui Dan Spătaru n-a rezolvat decît parțial datele problemei. În plus, lipsa unei premiere (revistă sau concert) a fost evidentă în vara acestui an.

Teatrul **C. Tănase** din București a adus pe litoral **Trăsnitul meu drag**, în care, în afara recitalului de umor susținut de Puiu Călinescu, nu s-a văzut nimic deosebit. Soliștii, cu excepția lui Aurelian Andreescu (și el cu un repertoriu depășit, dar, e drept, ireproșabil interpretat), sînt nereprezentativi. George Bunea, îndeosebi, a cîntat strident, fals, cu țipete și mișcări dezordonate. Cînd stăția a avut o mică întrerupere (în spectacolul de la Mamaia), nu i s-a mai auzit glasul. Aceasta pune în discuție calitățile vocale ale unor soliști reduce în ultimă instanță la un firicel de voce supradimensionat de „sculele” electrice ale orchestrelor. Neplăcut a impresionat și baletul, cu cele citeva perechi ce

evolau plictisite, deși a fișul anunța pretențios „40 de balerini și balerine”. De la prima scenă de satiră, umor, cîntec și dans, așteptam mai mult. Nici teatrul **Ion Vasilescu** din București n-a obținut aprecieri mai bune cu cele două concerte: **Caruselul melodiilor** și **Crizanteme muzicale**. La primul, în lipsa orchestrei proprii, aflată în turnee peste hotare, a concertat formația **Sincron**, al cărei proces de involuție artistică se accentuează de la an la an. Aceași impresie penibilă a lăsat-o și spectacolul **Cabaret în alb și negru** al secției de estradă a Teatrului **Al. Davila** — Pitești.

În schimb, **Revista în balon**, prezentată de Teatrul muzical **N. Leonard** din Galați, cu soliști buni (Ionel Miron, Alexandru Julia, Teodor Munteanu ș.a.), cu un ansamblu de balet perfecționat de maestra Adriana Dumitrescu, s-a apropiat mai mult de cerințele și exigențele genului. Ansamblul **Doina** al armatei, cu spectacolul **Foc la... estradă**, turneele **ARIA** cu orchestrele **IALLA** (U.R.S.S.), Valențiu Grigorescu și Phoenix, au completat programul manifestărilor de divertisment din acest sezon estival.

☆

În zona divertismentului, se în-

scriu și spectacolele de circ reprezentate în vara lui '73 de **Orion** — Cehoslovacia și **Globus** — România. Specialiștii genului ar trebui să pună în discuție rutina și desuetudinea care amenință această veche artă, revitalizată în secolul nostru doar de artiștii din China și U.R.S.S., unde există o adevărată școală de circ. Altfel, multe generații vor asista la aceleași cuminți dresuri de animale obosite și răbdătoare, la aceleași jonglerii și acrobații cu cercuri, farfurii, scaune și biciclete și, din cînd în cînd, la evoluții la trapez...

☆

N-am intenționat o analiză exhaustivă a stagiunii estivale a litoralului în 1973. Față de marile număr de manifestări, nici nu era posibilă.

Programele artistice din baruri și restaurante, activitatea din biblioteci, cluburi și case de cultură, programul excursiilor, discotecile, muzeele și expozițiile și, mai ales, bogata rețea cinematografică, cu problemele ei specifice (premiere, programare, diversificarea genurilor) — oferă alte subiecte de discuție, care, inevitabil, au rămas în afara celei de față. Dar numai simpla lor enunțare poate fi suficientă pentru creionarea contururilor unei impresionante desfășurări de muncă, energie și creație.

JEAN BADEA

itinerarii

(Urmare din pag. 1)

Topalu te duce cu gîndul la Ducipal, armăsarul năzdrăvan din poezia noastră populară, Cobadin sună tot atît de puternic și de frumos... Sint nume cu care ne mîndrim astăzi, adevărate uzine ale fertilității. Ce era Bălțăgești, dacă nu un sat pierdut undeva în pustiu din spre miază-zî, nevăzut de nimeni, neștiut, printre cocoșe de calcar și argilă? Pînă ce bălțăgenii, sub zodia altor vremi, împreună în gînd și în faptă, aduseră piatră și făcură un drum strășnic care lega satul lor pentru prima oară și pentru totdeauna de celelalte sate, de țara întreagă. Astfel au ieșit ei „în lume”. Un inginer inimos, drept ca o dreaptă zidărie, s-a priceput să le anime ambițiile spre noi împliniri. Bălțăgenii și-au făcut case trainice și încăpătoare, au adus în ele lumină electrică, apă potabilă, au pus mobilă modernă, aragaz, radio și televizor, au ieșit apoi în stradă și, ca buni gospodari ce sînt, au făcut trotuare, au plantat pomi, au sădit flori. Tot astfel, muncind împreună și fără ocolișuri, au zidit căminul cultural, brutăria și baia comună, la cămin au venit fetele și flăcăii, au întocmit un cor, echipe

de dansuri, toate clădite și făptuite cu bună-voie și bucurie în inimile lor, toate cu mîndria de a nu rămîne mai prejos de semenii lor din alte părți ale Dobrogei și ale țării. „Ți-e mai mare dragul să mergi la Bălțăgești astăzi!”, îmi spunea deunăzi un bătrîn octogenar, plecat din satul său de copil ca să învețe o meserie la oraș. Cît griu făceau bălțăgenii, cît cei din Topalu, din atîtea alte sate ale „țării de foc”, ale „țării vînturilor”? Poate 700, poate 8, cînd era un an bun. Și iată-i acum, frunțași ai recoltelor bogate, mîndrin-du-se, pe bună dreptate, cu izbinzile lor. Căci de la 7—800 kg de grîu la hectar, la 4500 astăzi, e un salt vrednic de a fi consemnat în orice cronică. Recoltele fiecărei toamne concentrează străduința, priceperea, dăruirea și energia unor mari mase de oameni, țărani cooperatori, mecanizatori, căroră li se alătură muncitorii și tehnicienii, studenții și elevii, veniți să-i ajute, sint imagini obișnuite, dar cît freamăt și cîtă bucurie sînt în aceste pături de oameni. Ca o vocație păstrată în fiecare de la străbunii noștri, care ne face solidari și ne apropie sufletește, într-o aceeași dragoste față de glia natală, față de orizontul rotund ca o piine al patriei. Înaintez pe cărările toamnei ca într-o simfonie, în care

se aud vocile pămîntului greu de roade, arpeggiile viilor, mările de porumb și floarea soarelui, nimeni nu poate rămîne singur în mijlocul acestei desfășurări de sunete, de culori, pămîntul respiră prin noi, innoțat de vîrile noastre. Recoltele sporesc an de an, e o întrecere desigur, în azima ruptă în două pe masă e poleul adunat de hărnicia acelor minunați oameni ai ogoarelor care se întrec între ei și în ei înșiși, în pas cu mersul înainte al țării. Această încredere este încă o dovadă că sîntem un tot, luminați de aceeași încredere, e poate cea mai deplină dovadă a toamnei. Un efort milenar stă mărturie biruințelor noastre de azi, aureolează conștiințele locuitorilor acestui pămînt, certifică, în perspectiva suitoare a istoriei, demnitatea prezentului. Pe aceste meleaguri cu ochi de calcar, sigilii ale mărilor vremii, dobrogenii au știut să zidească fapte nepieritoare. Aurul fiecărei toamne așează pe fiecare zidire aripile unui nou zbor, către înfăptuiri și prefaceri tot mai minunate. Pășesc pe cărările toamnei, sub bolțile de viață ale marilor podgorii dobrogene de la Murfalar și Ostrov, la Sarica, și Niculițel, pe ulițele satelor cu case croite în calcar, pe sub ferestrele de cîntec ale dobrogenilor, cu un sentiment de plenitudine. Socialismul a clă-

dit în acest ținut legendar o realitate măreață, de dimensiuni epice. A unit vrerile tuturor într-o alcătuire unică, cu țaria nezdrcinată a muntelui. A sădit în conștiințe florile încrederii și ale cîntecului.

sesiunea

(Urmare din pag. 2)

municări au tratat, cum era și firesc, probleme privind educația permanentă a adultului, în acest context un viu interes stîrnind comunicările „Locul și rolul Universității populare în sistemul educației permanente a adulților” de Ion Bădică, președintele Comitetului de cultură și educație socialistă al municipiului Constanța, redactorșef al revistei **Tomis**, „Contribuția educației permanente prin universitatea populară” de Doru Luminos, lector la Universitatea populară din Timișoara. Principalele aspecte de conținut au fost tratate în comunicări ca: „Programul partidului și statutului nostru pentru educarea maselor în spiritul ideologiei comuniste, reflectat în conținutul tematic al universității populare” de prof. Nicolae Niculescu (Constanța), „Contribuția universității populare la introducerea în producție a noutăților

tehnico-științifice” de prof. dr. Alexandru Bartha, prorector al Universității populare Cluj, „Contribuția universității populare la educarea ateist-științifică a maselor” de ing. Nicolae Țăranu, „Eficiența mijloacelor de popularizare a științelor despre univers” de prof. Mihai Enescu (Constanța) ș.a. Despre „Modalitățile de educație patriotică prin cursurile universității populare” au susținut comunicări prof. Mihai Rachieru, de la Universitatea populară Ploiești, lector universitar dr. Ion Bitoleanu și prof. Alexandru Popea, de la Universitatea populară Constanța. Interesante s-au dovedit comunicările privitoare la „Formele și mijloacele de educare a maselor în spiritul eticii și echității socialiste”, prezentate de juriștii Ion Dumitrică, de la Universitatea populară Ploiești și Marin Voicu, de la Universitatea constănțeană. Conținutul și formele educației tineretului prin universitățile populare au constituit, de asemenea, un punct însemnat în dezbaterile participanților la sesiune, în acest sens bucurîndu-se de atenție comunicarea prof. Mircea Forga, director al Universității populare Timișoara, „Aspecte ale participării tineretului muncitor și studios la cursurile universității populare” și altele. Ultima subtemă din această sesiune a cuprins trei co-

BREVIAR

● La sesiunea jubiliară a **Universității populare** din Constanța, au participat 11 delegați de la universitățile populare din Cluj, Craiova, Iași, Pașcani, Ploiești, Sibiu, Timișoara și o serie de conducători de cursuri, lectori și conferențieri ai universității gazdă.

● Pe lângă comunicări, referate și dezbateri, programul celor trei zile a mai cuprins deschiderea cursurilor anului de învățămînt 1973—1974, prilej cu care prof. dr. doc. DAN SIMONESCU a prezentat într-o interesantă lecție inaugurală viața și personalitatea lui Dimitrie Cantemir.

● Din comunicări și din dezbateri, s-au selecționat următoarele sugestii și propuneri:

— Necesitatea elaborării unui statut al universităților populare care se afirmă tot mai mult ca instituții reprezentative în sistemul educației permanente.

— Ministerul Educației și Învățămîntului și organele subordonate ierarhic (inspectoratele județene) să devină parteneri egali în ce privește organizarea și desfășurarea activității universităților populare. De altfel, s-a apreciat că prin conducerea lor de către comisiile de răspundere a cunoștințelor științifice și politice de pe lângă Consiliile F.U.S. această participare a factorilor cointeresați poate fi rezolvată în mod eficient.

— Să se acorde mai multă atenție satisfacerii nevoilor spirituale multilaterale ale omului zilelor noastre, realizându-se o îmbinare judicioasă între problemele generale și cerințele specifice locale.

— Să se dea o mai mare atenție cerințelor formulate în programul ideologic al partidului printr-o mai clară și mai fermă orientare a conținutului tuturor formelor de activitate din programul universității populare.

— Anual, să se organizeze asemenea întâlniri și dezbateri și în alte centre din țară, pentru permanenta perfecționare a metodelor și a stilului de muncă al cadrelor care muncesc în aceste instituții.

Secol al „exploziei informaționale” și al tentației nestăvilită către investigație științifică în cele mai variu domenii ale realității, veacul nostru a văzut născându-se așa-numitele „discipline de graniță” — „gränzwissenschaft”, științe de sinteză, în stare să cerceteze și să pătrundă în zone ale lumii la care aplicarea instrumentelor clasice de lucru devenea inoperantă. Cimpul enorm de larg al astronomiei moderne ca și tehnicile astronautice au implicat recursul la astrofizică, biochimie, medicină spațială etc., discipline pur și simplu de neconceput cu două-trei decenii în urmă. Colaborarea științelor este din ce în ce mai solicitată de însăși știința cercetării urmelor vechimii, de arheologie. Matematica, teoria radioactivității, computerul devin, pe zi ce trece, instrumente curente de lucru ale arheologiei. În acest sens, cercetarea aerofotogrametrică este tot mai des folosită de către arheologi, metoda generind, în ultima vreme, o adevărată școală. În zilele acestea, Muzeul de arheologie din Constanța găzduiește o interesantă expoziție — „Arheologia aeriană” organizată în colaborare cu Muzeul Renan din Bonn, Institutul german pentru relații culturale cu străinătatea și Institutul de arheologie al Academiei de Științe Sociale și Politice din București. Expoziția îngăduie vizitatorului ca prin intermediul citorva zeci de planșe, impecabil executate, să cunoască importanța aplicării la cercetarea vestigiilor istorice a observației aeriene. „În felul acesta (adică din unghiurile perspectivei pe care o oferă înălțimea dobîndită prin zborul avionului), spunea dr. Erwin Wickert, ambasadorul R.F. Germania la București, am făcut cele mai uimitoare descoperiri: un oraș din timpul lui Alexandru cel Mare în zborul deasupra pustiului de la Kabul la Teheran, un castru în vechea Dacie, un tumul sub care se odihnea, probabil, un rege hitit, drumuri uitate care se desenează sub livezi și ogoare și pe care negustorii de chihlimbar și ceramică le-au străbătut, cu milenii înainte, între Marea Nordului și Mediterana...”

În legătură cu rațiunile deschiderii acestei expoziții la Constanța, veritabil centru arheologic de însemnătate națională, am solicitat opiniile domnilor: dr. **Manfred Steinkühler**, prim-secretar al Ambasadei Republicii Federale Germania, prof. univ. dr. docent **D. M. Pippidi**, directorul Institutului de Arheologie din București, și dr. **Adrian Rădulescu**, directo-

rul Muzeului de arheologie din Constanța. Le mulțumim și pe această cale pentru distinsa amabilitate.

AL. MIHALCEA

☆

Dr. Manfred Steinkühler: Mi se pare fascinantă ideea că o știință atât de veche ca arheologia, care servește cercetării trecutului celui mai îndepărtat al omenirii, să-și datoreze unele metode recente de cercetare descoperirii avionului. Acest proces poate fi văzut însă și altfel: abia după ce omul a putut să se ridice deasupra propriei sale ființe i-a fost oferită posibilitatea de a arunca o privire mai cuprinzătoare asupra trecutului său. Se poate spune că distanțarea mijloacele cunoașterea deplină. O expoziție atât de specializată cum este cea deschisă la Constanța nu poate avea acces decît în cercurile în care preocuparea de bază este arheologia. Proiec-

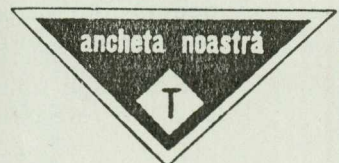
ținind seama de vicisitudinile vremii. Faptul că asupra noastră, a germanilor, latinitatea a exercitat întotdeauna o atracție, este desigur un lucru binecunoscut. Ni se pare de la sine înțeles să o întîlnim în țările romanice din apus, în limba, în cultura, în obiceiurile acestora. Continuă însă să ne emoționeze cînd întîlnim această cultură la mii de kilometri distanță de locurile ei de baștină, în Carpați, pe malul Mării Negre. Vă rog, deci, să priviți această expoziție ca o expresie a considerațiunii germanilor față de latinitatea dumneavoastră. Vizitînd Muzeul de arheologie, m-au impresionat în mod deosebit atât chipul expresiv în care sint prezentate obiectele cit și reflectarea descoperirilor recente care dau o expresie animată existenței românilor aici, în Dobrogea. Cu expoziția de arheologie aeriană, noi dorim să contribuim la dezvoltarea raporturilor, deja foarte strînse,

☆

Dr. Adrian Rădulescu: Vedem în deschiderea la Constanța a acestei expoziții încă o confirmare a interesului deosebit de care se bucură cercetarea arheologică în România, în general, și în Dobrogea. Deosebit de interesante sub raport tematic, bogate în conținut și beneficiind de o impecabilă ținută a prezentării, expozitele — însoțite de un catalog (editat cu sprijinul Ministerului de Externe al Republicii Federale Germania) al cărui cuvînt înainte este semnat de către dr. Erwin Wickert, ambasadorul R.F.G. la București — au darul de a releva importanța metodelor moderne pentru studiul arheologic. Peisajul fiind, în epoca contemporană, nu o dată în schimbare, și de multe ori, supus unei schimbări rapide, arheologul trebuie să recurgă la cele mai adecvate mijloace pentru identificarea, stabilirea și conservarea vestigiilor altor epoci. Printre aceste metode, de o importanță aparte este fotografia aeriană. Rheinsches Landesmuseum de la Bonn, în atribuțiile căruia intră studiarea și conservarea antichităților de pe cea mai mare parte a cursului Rinului, a dovedit că folosirea fotografiei aeriene poate duce la determinarea unor obiective arheologice de nedescoperit de la sol. Apreciez în mod deosebit rezultatele obținute de colegii din R.F. Germania și îmi exprim nădejdea că, în cadrul acordurilor culturale dintre țările noastre se vor înregistra și în viitor rezultate fructuoase.

☆

Prof. univ. dr. D. M. Pippidi: Expoziția deschisă la Constanța vine în întîmpinarea unei acțiuni largi, de importanță națională: clarificarea și stabilirea inventarului arheologic al țării noastre. În acest sens, apelul la metodele moderne de investigare se dovedește a fi extrem de util. Consiliul Cultural și Educației Socialiste, prin Direcția monumentelor istorice și de artă, a organizat, în iunie a.c., cursuri de topografie, unele prelegeri fiind susținute de prof. Dinu Adameșteanu din Italia. În această toamnă, profesorul Irwin Scallar de la Bonn va conferența la Timișoara, ca invitat al C.C.E.S., despre metode geografice de prospecțiune. Deocamdată, la început, în România, metoda de cercetare, pe care o prezintă expoziția, este folosită pe larg în alte țări, ca R.F. Germania, Italia, Franța, Anglia. Unii dintre arheologii români au început

INSTRUMENTELE

te, cum a fost acesta, nu se pot realiza decît pe baza unui interes comun. Aș dori să aduc aici vii mulțumiri, în special directorului Institutului de arheologie, domnului profesor Pippidi, și colegilor domniei sale, ca și gazdei manifestării, Muzeul de arheologie din Constanța, pentru înțelegerea arătată. Am luat pentru prima dată legătura cu arheologia românească cu doisprezece ani în urmă, cînd am putut admira rezultatele înfăptuirilor de la Histria. Abia de curînd, cu ocazia vizitării Tezaurului Național din cadrul Muzeului de Istorie al Republicii Socialiste România, mi-a fost dat să cunosc mai îndeaproape descoperirile strălucite ale acestei arheologii. Arheologie înseamnă însă, în același timp, și istorie. Deoarece ea se ocupă de vestigiile cele mai vechi ale omenirii, arheologia invită la reflecții deosebite. Aceluia care privește România ca un obiect de studiu, această știință îi mijlocește constatarea captivantă că un popor și-a păstrat cultura originală, autentică, în cazul de față pe cea romană, timp de mai bine de două milenii, ne-

ARHEOLOGIA
ȘI
EPOCII NOASTRE

dintre arheologii germani și români, în virtutea acordurilor culturale dintre cele două state semnate cu prilejul vizitei domnului Nicolae Ceaușescu în R.F. Germania.

☆

Prof. univ. dr. D. M. Pippidi: Expoziția deschisă la Constanța vine în întîmpinarea unei acțiuni largi, de importanță națională: clarificarea și stabilirea inventarului arheologic al țării noastre. În acest sens, apelul la metodele moderne de investigare se dovedește a fi extrem de util. Consiliul Cultural și Educației Socialiste, prin Direcția monumentelor istorice și de artă, a organizat, în iunie a.c., cursuri de topografie, unele prelegeri fiind susținute de prof. Dinu Adameșteanu din Italia. În această toamnă, profesorul Irwin Scallar de la Bonn va conferența la Timișoara, ca invitat al C.C.E.S., despre metode geografice de prospecțiune. Deocamdată, la început, în România, metoda de cercetare, pe care o prezintă expoziția, este folosită pe larg în alte țări, ca R.F. Germania, Italia, Franța, Anglia. Unii dintre arheologii români au început

municări despre specificul local în programul Universității populare Constanța: „Cursul Omul și marea, tradițional, specific, eficient”, de cercetător științific Marian Gomoiu, „Cursul Mărturiile de veche civilizație pe teritoriul Dobrogei”, de prof. muzeograf C. Scorpan, „Turismul — formă de cunoaștere și educare. Rolul Universității populare în pregătirea ghizilor turistici”, de G. Zanchi. Prin programul ei substanțial și variat, prin dezbaterile care au avut loc, sesiunea de comunicări a Universității populare a orașului Constanța s-a dovedit o tribună a experienței acumulate în aceste instituții, în activitatea cultural-educativă de masă.

expoziția filialei

u. a. p.

(Urmare din pag. 11)

indicii ale acesteia, își alcătuiește Constantin Georgescu, lucrările: Șantier, Portul Constanța, Calm marin, Ideogramă. Realizate în acorduri de albastre alternante uneori cu mari pete decorative (carena unui vas) sau cu grafii albe (gracile siluete de copaci), lucrările lui Georgescu sînt mereu referiri la peisajul portuar și marin, îndrăgît.

O lumină tonică și clară, ca decurgînd din aceea înțeleasă cîndva de Tonitza — ce recurgea la limpezuni nebănuite de tonuri plate, decorative, degajă pinzele lui Sever Justin. Puritatea desenului, de o mare simplitate a motivului, se conjugă cu aceea a culorii, în Peisaj Mangalia, Piața Ovidiu, Atelier, Mangalia, lucrări de intensă, senină lumină solară.

Forme variate, originale, figurative sau aluzive, sculptura nu oferă posibilitatea unor referiri la anume influențe sau „surse” de idei. Se simte un fel de a lucra în spiritul materiei căreia artistul i se supune, poate în aceeași măsură în care materialul se lasă supus ideii, cu precădere în Tensiune — marmură și Inaripare — bronz de W. Demeter, ca și în Compoziție — lemn, de E. Orlovski.

O ipostază plastică a fetei cu spice (Fl. Ioan) sau a fetei de la Murfatlar (Lucaci Ethel Băiaș), aici adăugîndu-se ciudata dar reușită îmbinare a liniilor curbe de cele drepte, semnează Mia Deac, prin Gevis — fata din Murfatlar.

Victoria — bronz, a lui N. Mira, o Nike modernă, structurată în planuri armonioase, geometrizate, nu apare ca o făptură de materie grea, ci sugerează perfect elansarea; și, supradimensionată, lucrarea ar străjui

splendid un promontoriu pontic.

Un anume tip de impostare a volumelor în spațiu, grele de consistență volumetrică, specifice lui M. Vătămanu, se confirmă prin Recolta sa, în timp ce N. Ghiață, într-un sgraffito delicat, caligrafiază Agricultură pe o piatră înformă de Dobrogea, desprinsă ca dintr-un perete rupestru.

Sculptura adaugă sălii lucrări semnate de Olteanu Elena — un clasic cap de fată, și Suciu Daniel — Omagiu mării. Tamara Sabina prezintă tapiseria Brazde a dî n c i, cu largi sensuri de referință locală. Ampla expoziție subliniază măsura în care artiștii se adresează prin operele lor Dobrogei, oamenilor și muncii acestora, socotindu-se ei înșiși parte integrantă a unui spațiu geografic și spiritual configurat.

euterpe

(Urmare din pag. 11)

pierdută” de Paul Constantinescu.

Dacă Iulius Szarvady a atras atenția prin fiorul dramatic și o contaminantă vigoare, Silviu Panțiru a arătat un rafinament pentru amănunt, pentru contraste bine detașate, pentru o

poezie suavă, într-un lirism doinuit, ca un ecou de legendă... Desigur că orchestra s-a prezentat într-un real progres; mai sînt de perfecționat în unele momente registrul grav al corzilor, cel acut al trompetelor și credem că ar trebui mărit numărul corzilor.

În coloritul de aluminiu al mării, la Negureni, **Deacu Mihailache** ne-a redat o horă, o sîrbă și o baladă, la fluier și caval, **Turoi Gheorghe** a impresionat delegația numeroasă a Uniunii Compozitorilor, în frunte cu **Ion Dumitrescu**, prin talentul său de interpret la cimpoi, caval, fluier și ocarină; am mai aminti pe **Nicoară Florea**, **Zaina Gheorghe**, dar mai ales pe **Budină Gheorghe**, cimpoier de renume, distins cu premii în țară și în Italia, la Agrigento. Este un autentic artist, care la cei 60 de ani ai săi cinstește satul Negureni. Nu pot a-l uita nici pe lăutarul **Gh. Parnica** cu ansamblul **Briuleful**, de un robust umor și o vitalitate vulcanică!

Tot în aceste zile de sărbătoare au avut loc și concerte larg accesibile cu muzică ușoară de valoare. Orchestra teatrului de revistă **Fantasio**, sub conducerea talentatului **Aurel Manolache**, în

fața unui public numeros, la care s-au alăturat compozitori, muzicologi și textieri de frunte ai țării, a prezentat melodii în primă audiere, scrise special pentru această ocazie — ne referim la Nicolae Kirculescu, Aurel Giroveanu, George Grigoriu, Ion Cristinoiu, Vasile Veselovschi, Elly Roman, H. Mălineanu, Mișu Iancu, Radu Șerban și Aurel Manolache. În cea de a doua parte a spectacolului, **Doina Bădea**, **Stela Enache** și **Dan Spătaru**, sub îndrumarea inspirată a maestrului **Sile Dinicu**, împreună cu actorii **Jean Constantin** și **Gelu Manolache**, și-au adus de asemenea contribuția la izbînda manifestării. O notă specială pentru finețea interpretărilor distinsei soprane **Stela Enache**, care ne-a dovedit că a fi tînar înseamnă a fi entuziast, a te perfecționa, a sluji adînc împărțirea Euterpei. Sau, ca și cînd am spune: a cînta pentru a ne bucura de lumina zilei de mîine. „Pontica 1973” —, dincolo de unele inerente neajunsuri, se înscrie ca o certă reușită, iar manifestările muzicale au avut aceea poezie luminoasă, suavă, care s-a contopit cu policromia blindă și fecundă a toamnei dobrogene.

Expresul „Săgeata Roșie“ străbate cei aproape 700 kilometri dintre Moscova și Leningrad în opt ore. Cel care poposește chiar și pentru puțin timp în orașul de pe Neva nu poate să nu-și îndrepte pașii spre locurile unde cu 56 de ani în urmă avea să izbucnească Marea Revoluție din Octombrie, despre care John Reed, în cartea „Zece zile care au zguduit lumea“, nota că va rămâne în memoria omenirii ca un eveniment glorios, deschizător, în istoria universală, a unei epoci pline de frământări, dar și de măreție, epoca trecerii de la capitalism la comunism.

Ctitorie a lui Petru cel Mare, Leningradul a fost de-a lungul anilor martorul unor însemnate evenimente din viața și lupta poporului rus. El a constituit nu numai mindria, dar și gloria lui.

La Leningrad, orice drum începe și se termină pe Nevski Prospect. Această arteră este intens populată datorită nu numai principalei gări a orașului, ci și dorinței unanime a călătorilor străini de a cunoaște atâtea locuri imortalizate în operele marilor corifei ai literaturii ruse.

Pășim cu emoție pe aleile fostului palat Smolnii. Ni se oferă prilejul de a vizita camera în care între 7 noiembrie și 10 martie 1917 a locuit V.I. Lenin. Aici, găsim expuse cu grijă și venerație lucrările elaborate de Lenin în primele luni ale Revoluției, exemplare ale celebrelor decrete leniniste asupra pământului, păcii, eliberării popoarelor asuprite de țarism, foi volante ale ziarelor și alte multe asemenea grăitoare mărturii ale acelor zile fierbinți de început de eră nouă.

Pe țărmul Balticii, facem cunoștință cu „Aurora“, crucșătorul cu nume de simbol ale cărui salve au avut un puternic ecou în întreaga lume, în conștiința milioaneilor de obidiți de pretutindeni.

Pe zidul unei case de pe Nevski Prospect, o inscripție albă pe un fond albastru ne previne că această parte a străzii a fost ținta artileriei fasciste. Nouă sute de zile și nouă sute de nopți au încercat hoardele naziste să inghenuncheze orașul de pe Neva, dar el a rezistat eroic cu prețul unor uriașe jertfe — dintre care o parte le-am privit cu fruntea descoperită în Cimitirul Eroilor. Am citit cu deosebit interes culegerea „Eroismul secolului“, tipărită de o editură din Leningrad. Sint adunate aici amintiri, scrisori, jurnale de zi ale arhitecților, pictorilor, sculptorilor și custozilor de muzee, care au ferit de urgia războiului comorile Leningradului.

LENINGRAD, LEAGĂNUL REVOLUȚIEI SOCIALISTE

torilor lui. Toată frumusețea Leningradului s-a pus în slujba victoriei: în acel îngrozitor an 1942 se scriau cărți despre oraș, despre minunatele lui palate și monumente, despre neprețuitele lui colecții de artă. Toate acestea se scriau pentru ca luptătorii să știe ce apără. Până și umbra artei clasice s-a întors cu fața la victorie. Toate pinzele celebre de la Ermitaj, înfășurate pe cilindri speciali, fuseseră evacuate din oraș. În sălile pustii, ferecate de ger, au rămas doar ramele, parcă așteptând ca tablourile să se întoarcă pe vechile lor locuri. Și totuși, prin sălile pustii se zăreau grupuri de vizitatori. Luptătorilor care apărau orașul li se vorbea despre minunatele opere adăpostite aici în timp de pace, despre modul în care ele erau păstrate cu grijă pentru popor și

despre faptul că la aceste frumuseți atentau fasciștii. Minunatele statui din Parcul de vară au fost îngropate și iarba verde a acoperit urmele „înmormintării“ lor; în jurul eroilor de pe podul Anicilov au răsărit patru movilițe. Neprețuitele colecții aparținând palatelor-muzeu din Pușkino, Pavlovsk, Gatchina și din alte localități suburbane au fost și ele transportate în adâncul țării. În epopeea salvării comorilor Leningradului, istoria camuflării „virfurilor aurite“ ocupă un loc deosebit. Mulți leningrădeni și-au riscat viața pentru a le acoperi. Nu numai pentru a le păstra întregi, ci și pentru ca ele să nu constituie puncte de reper la bombardarea orașului.

Astăzi „virfurile aurite“ ale Leningradului strălucesc ca o dinioară, ca și când nu s-ar fi întâmplat nimic. Pinzele și-au reluat de mult locurile la Ermitaj, la Muzeul rus. Călărețul de Aramă a fost curățat de nisip și, cu brațul întins, se avântă înainte.

Toată lumea știe că în timpul Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, la Petrograd, nu a fost distrus nici un monument, nici un palat. Datorită acestui fapt, putem admira azi minunate lucrări de artă și fragmente întregi din istoria artei nu în „mulaje“, ci în original. Am părăsit legendarul oraș cu senzația că am asistat la un tumultuos și profund concert de Șostakovici, ale cărui acorduri grave și răscolitoare compun parcă simfonia vieții vechiului și noului Leningrad, orașul erou, oraș intrat pentru totdeauna în istorie.

SIMION TAVITIAN

● Nocturnă leningrădeană

din lirica sovietică

SERGHEI DAVİDOV

revedere

Agale vii și îți amîni ivirea,
Dar iar mai iute decît tine e privirea,

Și tot ce ești e o scîlpire scumpă,
Din care stă lumina să irumpă...

Sau poate omu-acela, nevăzutul,
A deslușit pe chipul tău trecutul?...

Ori a-nțeles că-n clipa cea mai rară
Iubirea ta aleargă iar hoinară?...

Sau poate lacrima ivită a citit
Că l-ai pierdut din nou pe cel iubit?...

Pribeagul fulg se-așterne-n straturi line,
Tu ca o umbră te-adîncești în tine

Și tot ca fulgii anii prind să zboare,
Doar clipa revederii nu mai moare...

PARUIR SEVAK

salut

— Salut!
E unicul cuvînt. Îl voi rosti
Așa cum aș întinde-un pașaport,
Spre viza sigilatei lui biografii,
Ca pe un formular sau un raport.

— Salut!
Și-aș vrea nemăsurat de mult
O! aș dori, cum să vă spun, enorm,
Acest cuvînt să fie pașaport,
În lumea-ntreagă,
Fiecărui om...

Nimic n-aș vrea mai mult pe-acest pămînt
Și-n viața mea severă de bărbat,
Decît să știu acest curat cuvînt,
Un nou „sesam deschide-te“ adevărat...

SEDA VERMIȘOVA

aripile mele

Uneori mi-e dat să contemplan
Colinele aurii,
Să respir în defilee
Cu un ecou atotcuprinzător...
Dar eu îmi iubesc munții
Luminați cu rafale de vulturi;

Ca un răsărit de soare
Aripile mele
S-au desfășurat peste plaiuri
Gața să zboare...

PAVEL SOCOLOV

cosașii

Mai atîrna de zare ceața groasă,
Neclară ziua se lovea de noapte,
Și peste riul pur mișcat de șapte
Se deslușeau lumini subțiri de coasă.

Erau bărbați urmîndu-se ca aștrii
Pe o spirală scrisă-n veșnicie,
Înfiorînd cu pasul iarba vie
Păreau în zare mișcători pilaștri...

Mireasma crudă-n abur se preface
Cînd zorii se înalță din cicoare
Și în imensa forfotă de soare,
Cosașii parcă ar cosi o mare...

În românește de VLADIMIR IRINEU